demokrat
arkadaş
800 TL (KDV Dahil) Aylık Gençlik Haber-Yorum Dergisi Şubat 1988, Sayı 3

ÖĞRENCİ HAREKETİNDE KRİZ!

İçindekiler

Sahibi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: H. Haluk SAĞKAL
Adres: Ticarethane Çıkmazı Uğur Han 15/2 Cağaoğlu/İSTANBUL
Basıldığı Yer: MAPSAN 526 63 04
Dağıtım: CEMMAY 527 01 53

Bu sayıda

Biraz rötarlı çıkıyoruz. Malum sebepler, (para, para, öğrencilik, gözaltılar vs.) İşte 3. sayımız ve tüm arkadaşlara merhaba... Sorunları hafifletebildiğimiz ölçüde daha düzenli çıkmaya çalışacağız.

Bu sayımızın ağırlıklı konusu öğrenci gençlik hareketinin yaşadığı olumsuzluklar. Konuyla ilgili olarak demokrat arkadaşın görüşünün yanısıra çeşitli üniversitelerden arkadaşların görüşlerine de yer veriyoruz.

Öğrenci gençlik hareketinde kriz üzerine söylediklerimiz için şu noktanın altının özellikle çizilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kriz'in varlığının göstergeleri nelerdir? İlgili yazıda da değinildiği gibi, bu tesbit örgütlü, planlı, programlı çalışmanin asgari koşullarının yerine getirilmemiş olması ve buna yönelik gereken çabanın harcanmaması ya da yönteminin doğru seçilememiş olmasıdır. Aradan 2 yıl geçtiği halde 2 yıl öncesinin çözüm bekleyen sorunlarının önemli bir kısmı halen önümüzde duruyor ve halen konuşmayı, anlamayı beceremiyorsak bu Kriz değil de nedir?

ODTÜ Öğrenci derneği genel kurulu ve yaşanan süreci değerlendiren bir yazı ile İTÜ Maden ve M.Ü Basın Yayın yüksek okulu öğrenci derneklerinin genel kurul haberlerine de bu sayımızda yer veriyoruz.

YÖK'e "alternatif" olarak sunulan Mütevvelli Heyeti olayı da bu sayımızın konularından

Nokta Dergisi'nin 52. sayısında yeralan "materyalist veletler" başlıklı yazıya, Boğaziçi Üniversitesi'nden arkadaşların cevabı, "Gazeteci Veletler", yazısını ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Çeşitli gençlik haberlerinin yanısıra, yurdumuzda ve dünyadaki gelişmeler üzerine çeşitli yazılara da yer veriyoruz. Ekonomist Arslan Başer Kafaoğlu'nun son ekonomik düzenlemeler üzerine görüşleri, İsrail İşgali'ne karşı direnen Filistin ve Silahsızlanma zirvesi bu yazılardan.

Tutuklu anası Sacide Çekmeci'nin yaşadıklarından hareketle yazdıkları, Laspetkim-İş Genel Başkanı ile yaptığımız görüşme de bu sayımızda yer verdiğimiz konulardan.

Dergimize özellikle cezaevlerinden çok sayıda şiir karikatür vb. gönderildi. Bunların hepsine yer veremediğimiz için üzgünüz. Arkadaşların bu tür çalışmalarına olanaklar ölçüsünde, ileriki sayılarımızda da yer vermeye çalışacağız.

1. sayımızda yer alan "Gençliğin Mücadelesinde Düne ve Bugüne Genel Bir Bakış" yazısına yönelik Erzincan'dan gönderilen eleştiriye ve sözkonusu yazının yazarı A. Turgay Bengi'nin cevabına yer veriyor, bizi daha ileriye götüreceğine inandığımız eleştirileri beklediğimizi ekliyoruz.

Selamlar

demokrat arkadaş

YENİ TASARI, YENİ SORUNLAR

Üniversiteler, 6-7 yıldır YÖK tarafından yönetiliyor. Bugün gelinin nokta, Türkiye'de yüksek öğretim kurumları açısından ciddi bir tıkanıklığın yaşanıyor olmasıdır. Nitekim tıkanıklık konusunda Cumhurbaşkanı ve onun atadığı YÖK Başkanı dışında hemen herkes fikir birliği içindedir. Her ne kadar yaşanan sorunların neler olduğu konusunda tam bir ortak görüş yoksa da, YÖK'le birlikte gelen sistem, bugün, YÖK Başkan Vekili Prof. Dr. Kemal Karhan'dan Başbakan Turgut Özal'a, Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Aldıkaçtı'dan herhangi bir üniversite öğrencisine kadar her kesimde eleştirilmektedir.

Bütün bu gelişmeler karşısında hükümet bugün yeni bir yüksek öğrenim tasarısı hazırlama çabası içindedir. Konuyla ilgili tartışmalar, aslında erken seçimin yaklaştığı günlerde başladı. Geçtiğimiz yılın Ağustos ayında "hükümete yakın çevreler", yakında üniversitelere "Amerikan modeli"nin geleceğini, YÖK'ün ise sembolik bir kurum olarak kalacağını müjdeliyorlardı (!)

YÖK konusunda hükümet çevrelerinden gelen şikayetler, başlangıçta (ve hala) "özerklik", "öğrenim kalitesinin düşmesi", "bilimsel araştırmalarda gerileyiş" vb. nedenlerden kaynaklanıyormuş gibi gösterilmeye çalışılıyordu. Hatta kimi solcu gazeteciler de, yeni yüksek öğrenim yasa tasarısı üzerindeki çalışmaları "ANAP'lı liberallerin üniversiteleri özerkleştirme çabası" olarak algıladılar. Ancak Başbakan Özal YÖK konusundaki rahatsızlığının nedenini *"Davul başkasının elinde, tokmak başkasının elinde, davul da tokmak da aynı elde olmalı"* sözleriyle açıklıyordu. İlk bakışta damadıyla ilgiliymiş gibi görünen bu davullu tokmaklı açıklama aslında Özal'ın rahatsızlığını gayet açık biçimde ortaya koymaktadır. Başbakanın derdi, ne özerklik, ne de öğretim kalitesidir. Onu ilgilendiren, 2547 sayılı Üniversiteler Kanunu ve Anayasanın 130. maddesindeki hükümlerle, hükümetin üniversiteler üzerindeki denetim olanaklarının kısıtlanmış olmasıdır. Bilindiği gibi Türkiye'de yüksek öğrenim konusunda tek otorite olan YÖK'ün başkan ve üyelerinin seçiminde ağırlıklı olarak Cumhurbaşkanının tercihleri rol oynamaktadır. Dolayısıyla bu tercihler üniversite rektörlerinin seçiminde de doğrudan etkili olmaktadır. Ayrıca YÖK'ün uygulamaları üzerinde hükümetin ciddi bir müdahalesi de sözkonusu olmamaktadır. Nitekim son rektör atamalarında, hükümet (ve hükümet içinde bu konuda en duyarlı kesimi oluşturan Türk-İslam sentezcileri) ile Cumhurbaşkanlığı makamı arasında kimi tatsız (!) çekişmeler yaşanmıştır. Kısacası Özal, bu konudaki yetki çekişmesini de hükümet eliyle çözme planları peşindedir. Kuşkusuz bu arada, enaz YÖK kadar otoriter ve anti-demokratik olacak yeni yüksek öğrenim kurumuyla, YÖK'ün yarattığı kötü izlenimlerin de üzerini örterek bir taşla iki kuş vurmanın hesapları da yapılmaktadır. Sonuçta bu yönde atılacak her adım, öğrenci gençliği de yakından ilgilendiren yeni düzenlemeleri beraberinde getirecektir. Yeni yüksek öğrenim tasarısına geçmeden önce bir-iki noktaya daha kısaca temas etmekte yarar var.

YÖK sisteminin yol açtığı sorunlar tartışılırken üzerinde en sık durulan konulardan biri "özerklik" oldu. Tartışmalar boyunca özerkliğin ne olduğuna ve nasıl sağlanacağına ilişkin söylenenler genellikle kafa karışıklığı yaratmaktan öte gitmedi. Kimileri YÖK'ün yerine "Amerikan modeli" ve buna bağlı olarak "mütevelli heyeti" sistemini önerdiler ve özerkliğin ancak bu şekilde gerçekleştirilebileceğini söylediler. "Amerikan modeli"ne ilişkin önerilerinyoğunlaştığı günlerde Prof.Dr. Bozkurt Güvenç *"...Amerikan modeli üniversite özerk değildir. Birleşik Devletler Anayasası, eğitim hakkının kullanılmasını eyalet (devlet)lerine bırakmıştır. Eyaletler, eğitim alanındaki hak ve yetkilerini Mütevelli Heyet (corporations)lere devredebilir, ama tüzel sorumluluktan sıyrılamazlar. Bu yüzden öğretim üyelerince yönetilen -denetlenen- özerk eğitim kurumlarına ruhsat vermezler."* sözleriyle yerinde bir müdahalede bulunuyor ve sorunun oluşturulacak yasal çerçevenin şu ya da bu modele uygunluğundan öte özgürlük ve demokrasi anlayışıyla ilgili olduğunu belirtiyordu. (İnsanın aklına ister istemez, İÜ Hukuk Fakültesi Dekanının tıpkı Colombia Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki gibi 400 aday arasından ve öğretim üyelerine, öğrencilere, mezunlara, siyasal partilere, bilim kurumlarıyla meslek kuruluşlarına, basına, yazarlara danışılarak seçilmesi halinde Aldıkaçtı'nın o koltuğa oturamayacağı sorusu geliyor.)

Nihayet aylar süren tartışmalar sonunda hükümetin yeni yüksek öğrenim tasarısı kıyısından bucağından günışığına çıkmaya başladı. Yeni tasarıya göre, varlığını sürdürecek olan YÖK'ün bir yandan yetkileri kısılırken, diğer yandan da YÖK üyelerinin seçiminde Cumhurbaşkanının etkinliği büyük ölçüde geriletilerek hükümetin etkinliği artırılıyor. Anayasa değişikliğini gerektiren yeni tasarının asıl önemli yanı, yetkili kurum olarak "Üniversite Yönetim Konseyi" adı altında yeni bir kurumlaşmayı önermesi. 9 üyeden oluşan Üniversite Yönetim Konseyi'nde, Yerel Yönetim temsilcisi ile Sanayi ve Ticaret Odası temsilcisinin yanısıra *"iş hayatında ve toplumda başarıları ile temayüz etmiş kişilerden"* (siz bunu sermaye temsilcisi olarak okuyun) seçilen 5 kişi yer alacak. İlk bakışta bir sermaye örgütü gibi görünen Konseye iki de profesör katılacak. Sonuç olarak yüksek öğrenim kurumları üzerinde etkin bir yönetme fonsiyonu üstlenen Üniversite Yönetim Konseyi'nin üyelerinin seçiminde, hemen anlaşılacağı gibi hükümetin tercihleri birinci dereceden rol oynayacak. Konseyin görevleri arasında Rektör ve dekan adaylarının saptanması, kritik noktalardaki personelin tayini ve üniversite fonunun (harçlar bu fonda toplanacak) yönetimi gibi son derece önemli konular var.

Yeni tasarının öğrencileri belki de ençok ilgilendiren yönü, harçlar ve dernekler konusundaki yaklaşımı. Tasarıyı hazırlayan Adnan Kahveci, harçların bugün sembolik düzeyde olduğunu ve arttırılması gerektiğini buyurmuşlar. Dolayısıyla yakında harç miktarlarının dolar endeksine bağlandığı ilan edilirse şaşırmayalım. Tasarıdaki diğer tehlikeli öneri ise, Öğrenci Derneklerinin kapatılması ve yerine Öğrenci Birliklerinin kurulması şeklinde. Aslında bu öneri yeterince açık ifade edilmemekle birlikte, geçtiğimiz yıl İsmail Dayı'nın Öğrenci Dernekleriyle ilgili önerdiği faşist modelin sunulmasından farklı birşey olmadığı intibaı yaratıyor.

Bütün bu düzenlemeler bugün için bir tasarı olsa bile gerçekleşmemesi için önemli engeller yok. İlk akla gelen engel, Cumhurbaşkanı ile Özal hükümeti arasında doğabilecek muhtemel bir anlaşmazlık olabilir. Ancak Cumhurbaşkanının görev süresinin sonuna yaklaşılan şu dönemde kozların daha ziyade Özal'ın elinde olduğu da bir gerçek. Zaten tasarıya yönelik engellemeler, oluşturulması düşünülen yeni sistemin anti-demokratik yönlerine karşı olmayacaktır.

Görülüyor ki tehlike artık çok yakınımızdadır. Ve işin en kötü tarafı bütün bu hayati konuların öğrenci gençlik içinde (ve özellikle devrimciler arasında) gereken ilgiyi görmemesidir. Arkadaşlarımızın karşılıklı basın açıklamalarıyla sürüp giden "düellolardan" konuyla ilgilenmek için vakit bulamadıkları anlaşılıyor.

Yukarda "tasarının gerçekleşmesi için çok önemli engeller yok" dedik. Tasarıyı engelleyebilecek güç, gerçekte, öğrenci gençliğin birlikte mücadelesi olacaktır. Ancak öğrenci hareketinin bugün yaşadığı sorunlar bu konuda iyimser olmamızı zorlaştırıyor. Burada, uzun uzun sorunlarımızın neler olduğundan bahsetmek istemiyoruz. Zaten birçok insan bunların farkında. Söylenebilecek tek şey, kendi kendimize devrimcilik oynamayı bir kenara bırakıp, geniş öğrenci kitlesini sorunlarına sahip çıkmaları için harekete geçirecek atılımları gerçekleştirmektir. Bunun da ilk koşulu, gözlerimizi yaşadığımız somut sorunlara çevirmek ve tartışmalarımızı bu sorunların aşılmasına dönük platformlara yöneltmektir. Yoksa bir süre sonra geç kalmış olduğumuzu görebiliriz.

NOKTA'nın gazetecilik ayıbı

'GAZETECİ' VELETLER

TOPLUM

DOSYA / GENÇLİK NE ÂLEMDE?

'Materyalist' veletler

68-88. Efsanevi öğrenci hareketlerinin üstünden 20 yıl geçti. Türk gençliği de Batılı yaşıtları gibi politikadan soğudu ve yeni bir ideal, yeni bir hedef belirledi: Genç şehirli profesyoneller, yani "yupi"ler. Nokta bu gençlik araştırmasını sadece, 88 Gençliği'ne damgasını vuran kesimde, "ayrıcalıklı" üniversiteliler arasında yaptı

"Para, maddi bağımsızlığın sembolü, bizim tek kurtuluşumuz. Ben her bakımdan tam bir kapitalistim. Zira uzun vadede ulaşmak istediğim her şey paraya dayanıyor. Daha iyi, rahat bir yaşam için, özel arabalar, evler, iyi yiyecekler, giysiler... Bunları istiyorum ve başaracağım." Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü I. sınıf öğrencisi Bora Alçı'nın geleceğe yönelik arzuları bir istisna mı? Hayır!

Elveda gösteriler, sloganlar, partiler, heyecanlı tartışmalar. 68'den 88'e pek çok şey değildi. Ama konu gençlik olunca bu değişimlerin politikada gerçekleşmesi çarpıcıydı, şaşırtıcıydı. Evet gençlik artık "apolitik"ti. 20 yıl geçti 68 öğrenci hareketlerinin üstünden... "Biz farklıyız, çünkü genciz" diyerek farklı bir sosyal grubun "büyüklerin dünyası"nda yerini almasının üstünden. Bu gün gençlik 20 yıl öncesinde olduğu gibi dünyanın gündemini belirlemiyor. Ama hâlâ bir sosyal grup ol- ... Sık ... sürdü- ... as-

Çünkü 88 gençliği, abileri, ablaları gibi meydanları doldurmuyor, dağlara çıkmıyor. Bu günden yarına dünyayı değiştirmeye kalkışmıyor. Üstlerinde bir "Ne oldu bu gençliğe?" fırtınası kopmuş, onlar ise 68'li abilerinin üstlerine yağdırdığı yıldırımların arasında daha iyi bir yaşamın temellerini bu günden atmaya çalışıyorlar. Daha mutlu bir gelecek için değil, daha mutlu ... kişisel yaşam için'

Peki "daha ... an-

Egemen sınıfların toplumsal muhalefeti bastırmak için ve iktidarlarını pekiştirmek amacıyle 80'le birlikte saldırı çok yönlü olmakla birlikte, bu yazıda bizi ilgilendiren daha çok ideolojik boyutunun örneklendirilmesi. En önemli kitle iletişim araçları olan TV, radyo ve holding basınında çoğunlukla açık ve kaba bir şekilde gerçekleşen ideolojik saldırı, işbitirici ve "Huzur ve güven" getirici kadroların "Çağ Atlayan" Türkiye'mize uygun gördükleri "demokrasi"nin şakşakcılığına soyunan bazılarını elinde daha da inceliyor. Bu saldırı, birde üniversitelerinde YÖK ve holding profesörleri tarafından dile getirilince "bilimsel" bir görünüm kazanıyor.

3 Ocak 1988 tarihli Nokta dergisinde yayınlanan Ali Boratav'ın "materyalist veletler" başlıklı bir incelemesi ve buna bağlı olarak Boğaziçi Üniversitesi öğretim görevlilerinden "Sosyolog" Nilüfer Göle ile yaptığı söyleşi, incelmiş ve "bilimsel" ideolojik saldırının son örneklerinden birisidir.

Sadece 88 gençliğine damgasını vuran "ayrıcalıklı" üniversiteliler arasında yapıldığı belirtilen bu "gençlik araştırması bize olanı değil olması gerekeni yansıtıyor gibi geldi. Elbette gençliğe vurulan bir damga var. Ama, bu damgayı vuran "ayrıcalıklı" üniversiteliler değil 80'le birlikte gelen ve toplumun her kesimine ideolojisini sokmaya çalışan egemen sınıf anlayışıdır. Materyalist veletler başlıklı yazıda bir gazeteci veletlik örneği olması yanı sıra, gençliğe aşılanmaya çalışılan ideolojinin incelenmesi açısından kayda değer bir örnektir.

Günümüz gençliğinin apolitikleşip, bireycileştiğini, para kazanmak ve kültür tüketmeye dayalı Yupi-genç şehirli- profesyonel yaşam biçiminin gençliğin ideali olduğunu savunan bu büyük araştırma "68" gençliğine damgasını vuran dokuzu Boğaziçi Üniversitesinden ondört "ayrıcalıklı" öğrenci arasında yapılmıştır.

Boğaziçi Üniversitesinde yemekhane sorunları nedeni ile toplam 800 imzalı bir dilekçe vermesinden henüz 1 ay geçmişken böyle bir yazının kaleme alınması ve "geniş çoğunluğu özendiren, değer yargılarını kabul ettiren bir azınlıktan söz edilmesi bize oldukça garip geldi.

Gelin biz 88 yılına gireli daha bir hafta olmadan 68 kuşağı arasında anlamsız bir karşılaştırma yapılmasını ve böyle bir karşılaştırmanın yapılması için takvimlerin 88'i göstermesini büyük bir sabırsızlıkla beklendiği izlenimini vermesini bir yana bırakalım ve 88 gençliğine damgasını vuran bu azınlığı biraz tanıyalım.

B.Ü.'de okuyan bir öğrenci tesadüfen Mantı Restoranda dinlediği bir parça ile Flemenko tutkunu oluyor. Sonra Paco de Lucia ile tanışıyor ve onun Endülüsteki okuluna gidiyor.

Basın yayından bir öğrenci "sabahın yedisinde yapılmış saçları ince topuklu ayakkabıları, mavi çizgili çorapları ile sanki baloya gidercesine geliyorlar okula" diyor.

"Akşam yemekleri sadece karnını doyurmak için hoşça vakit geçirmek için değil, bir statüden tadımlamak, 10 yıl sonra gerçekleşecek iş yemeğinin provasını yapmak istercesine düzenleniyordu. Türkiye'de pek az insanın tanıdığı Rejans genç yupilerin uğrak yeri olmuştu. Bana bir "Stragonoff, size bir ördek yahni. Lezzet bir bahane değil, artık başlı başına bir amaç olmuştu."

Sağlık için her önlem düşünülüyordu. Hücrelerin yaşlanmasını geciktiren, BETA CAROTİNE ve enerji araştırıcı harika bir ilaç olan çinotu GİNSENG, daha şimdiden sıradan tüketim kalıpları içinde gençliğin yaşamında yerini almıştı."

Kaan ve Okan Koparan 16 yaşında lise öğrencileri, Lezzet aradıkları zaman Rus lokantasına gidiyorlar. Kış aylarında buz pateni yaz aylarında su sporları ile uğraşıyorlar. Gündüzleri rahat, geceleri "klasik" kıyafetleri tercih ediyorlar."

Bunlara benzer örneklemelerle Ali Boratav yorumunu ekliyor. "Gençlik yeni olan her dalgayı sektirmeden yakalıyordu" Tıpkı eski günlerdeki gibi. Değişen tek şey, şimdilerde büyük ölçüde anlamını yitirmiş bulunan, kitlesel katılımın sağlanamadığı, içinde erimeye fırsat tanımayan "ütopyaları silinmeye yüz tutmuş politika kervanıydı. Şimdilerde gençlik kimliğini ulaşabileceği ve haz alabileceği alanlarda oluşturmaya çalışıyordu. Yani kültürel tüketim alanlarında, yani kültürü tüketmek, yaşama çevirebilecek güçte parada."

Bu yazılanların belli bir azınlık için doğru olmasına karşın, bütün gençlik için söyleyebilmek, mükemmel bir "soyutlama yeteneğine" sahip olmayı gerektiriyor. Görülüyorki bu özellik Ali Boratavda fazlasıyla var.

Bu "büyük" gençlik araştırmasında ilginç olan sadece ileri sürülen iddialar değil. Bu gençlik araştırması sırasındaki ve sonrasındaki gelişmelerde, ülkemizdeki maalesef sık rastlanan "yaratıcı gazeteciliğin" bir örneği açısından önem taşıyor. Daha önce de belirtildiği gibi Ali Boratav'ın çıkış noktası 88 gençliğine damgasını vuran ayrıcalıklı üniversiteliler tesbiti. Yaptığı araştırmanın bu tesbitin doğru olmadığını kendisine kanıtlamasına karşın hızlı gazeteci tesbitinde ısrar etmiştir. Çıkar yolu ise yaptığı röportaj sırasında bu tesbitine ters düşen düşünceleri savunan B.U. Kamu yönetimi bölümü öğrencisi Cengiz Çağla'ya yazısında hiç yer vermeyerek ve sosyoloji bölümü öğrencisi olarak tanıttığı kamu yönetimi öğrencisi Mediha Gramosun düşüncelerini de tahrif ederek bulduğunu sanmıştır. Bununlada yetinmeyip kendisine getirilen eleştirileri, kendi deyimiyle zaten düzeysiz olan Nokta dergisinde yayınlanmayacağını büyük bir pişkinlikle ifade etmiştir. (Biz burada tencere kapak ilişkisini hatırlatmakla yetineceğiz) Yaptığı röportajın kendi tespitini doğrulamamasına rağmen neden böyle bir yazı yazdığı sorulduğunda şöyle bir cevap vererek Dünya gazetecilik tarihine geçecek bir davranış göstermiş olmakla olduğunu düşündürdü. "Yaptığım röportajdan böyle bir sonuç çıkmadığını bende biliyorum ama genelin böyle düşündüğüm için böyle bir yazı yazdım."

Köyden kente göçle birlikte artık kentin çeşitli alanlarında boy gösteren akıl timsali köylü kurnazlarından bir tanesinin de Nokta dergisinde çalışması pek şaşırtıcı olmasa gerek. Bu düşünceye Nokta dergisinin genel yayın politikasını da eklersek Bay Ali Boratav'ı Nokta'nın, köyünden özellikle getirdiği açıklığa kavuşmuş olur.

Söyleşi bölümünde ise Sosyolojik konuları tüm nedensellikleriden sıyırarak, sentez yapma uğruna bir yanlışlar toplamından başka birşey olamayan B.Ü. öğretim üyelerinden "sosyolog" Nilüfer Göle'nin bu ek-

NOKTA "tarafsız" mı?

Nokta Dergisi'ne

Derginizin 52. sayısında yayınlanan "gençlik ne alemde?" başlıklı araştırmanın hazırlık aşamasında kendisiyle konuşulan Boğaziçi öğrencilerinden biriyim. Ali Boratavla iki saat süren bir söyleşiydi. O söyleşi boyunca ortaya çıkan gençlik görüntüsünün dergide kesinlikle yansıtılmadığını düşünüyorum. Şöyleki:

1- 88 gençliğine damga vuran grup olarak "ayrıcalıklı" üniversiteliler gösterilmiştir. Bir kere nicel olarak çok para harcıyan ve hayatından memnun gençlik ayrıcalıklı gençler arasında bile çoğunluk değil azınlık durumdadır. Niteliksel olarak da büyük bir kesim için "ideal olmadığını düşünürsek koskoca ve heterojen bir kütleye nasıl damgasını vurabilir?

2- Yazıda gençler arasında kültürel üretimin cazip olmadığı iddia ediliyor. Bu konuda da kültürel üretim düzeyinin saptırmak için Boğaziçi Üniversitesi'ndeki kültürel klüplerin (tiyatro, folklor, fotoğraf, müzik, güzel sanatlar, vb.) birkaç yılda ortaya çıkardıkları özgün yapıtların göz göre göre görmezlikten gelmiştir...

3- Gençlik ne alemde? başlıklı bir soruşturma yapılırken gençliği kendi sesinden sorunlarına da değinmek herhalde gerekliydi. Biz akademik sorunlarımızı, ekonomik sorunlarımızı ve ailesel sorunlarımızı söyleşi yapan muhabire iletmiştik. Hiç birinden bahsedilmemiş. Yinelemek istenirse bu sorunlar halen vardır, önemlidir ve ayrıcalıklı üniversiteliler üzerinde de belirleyici bir öneme sahiptir. (Anımsamak içinde söyleşi kayıtlarını birkez daha dinlemek yeterlidir.)

4- Yazıda bahsedilen eğilimler gençlik içinde yok değildir. Ama egemen olduklarını iddia edilebileceğini sanmıyoruz. Yapılan araştırmada seçilen 5-6 kişilik bir söyleşi grubunda bu ayrımlar ortaya çıkmışken, bunları yok saymak ve bir taraflı tüm bir gençlik için karakteristik bir motif olarak göstermek acaba tarafsız yayıncılık ilkesine uygun mudur? Sanmıyorum.

Cengiz ÇAĞLA

sik ve çarpıtılmış bilgiler temelinde, amansız savunucusu olduğu "öznel bilimin" yöntemlerini kullanarak yaptığı yorumları görünce, bilim yerine magazin üreten bu "sosyoloğumuzun üniversitedeki kürsüsünü işgal etmesi yerine kendisine holding basınının "yaratıcı gazetecilik" servisinde bay A. Boratav'inkine benzer bir kadro tahsis edilmesinin daha uygun olacağını düşündük.

Türkiye'de 68 yaşanmadı diyen ve bir "sosyolog" olarak bu duruma "Türkiye'de gençler kendisini 'halkın kurtarıcısı' ya da 'halkın bir parçası' olarak tanımlıyordu, genç olarak değil gibisinden "Bilimsel" bir açıklama getiren Nilüfer Göle, 68'in Türk gençliği üzerindeki etkisini, 68 sonrasındaki gelişimin Avrupa'daki ve Türkiye'deki farklılıkları ve bunların nedenleri üzerine tek bir söz etme zahmetine girmiyor.

Aynı "sosyolog" gençliğin 80 sonrasında bulunduğu durumu bireysellik kaygısı ile açıklayarak, gençliğin şimdi para ve kültür peşinde olduğunu, başkaldırı değil başarı bayrağı taşıdığını söylüyor ve bu sözlerine kendi inancından ve oldukça kolay sezilen isteğinden başka bir kanıt getirmiyor.

6 Kasım'da yapılan son genel seçimleri, "bilimsel" bir şekilde çözümlerken bir sosyolog olarak kendisini ANAP'ın % 34 oy almasının değil meclisteki sandalyelerin % 64'ünü almasının ilgilendirdiğini söyleyen Nilüfer Göle, yukarıda özetlemeye çalıştığımız "bilimsel" tahlillerine ek olarak kişisel değerlendirmede "70-76 arasında iki arada bir derede kaldığını" söylüyor. Fakat bu nadide sosyologumuzun derenin sağ tarafında yer aldığı görülüyor.

Evet 80 sonrasında egemen sınıflar büyük bir saldırıya geçtiler. Egemen sınıfların sadece toplumsal

Nilüfer GÖLE-Derenin sağ tarafında

muhalefeti sindirmeyi değil, aynı zamanda bütün bir topluma kendi ideolojisini benimsetmeyi amaçlayan bir saldırışı, toplumun her kesiminde olduğu gibi gençlik üzerinde de etkili oldu. Fakat, bu saldırının etkilerinin yavaş yavaş aşıldığı, toplumsal muhalefetin yükselişe geçtiği ve gençliğin aktif olarak bu mücadelede yerini aldığı bugünlerde politik, bireyci ve yupi özenkisi bir azınlığın bütün bir gençliğe damgasını vurduğunu söylemek, bir gerçekliği değil, egemen sınıfların gençliğe uygun gördüğü kılıfı dile getirmektir.

"Gemi kalkıyor beyler" 80'den bu yana resmi ideolojinin sözcülüğünü yapan beyler. Toplumsal muhalefet yaşamın her alanında artmakta ve sizin için demir alma zamanı gelmektedir. Kendinize küçük sakin koylar bulun ve okyanusların fırtınalarından kendinizi koruyun.

Boğaziçi Üniversitesi'nden
bir grup öğrenci

İTÜ ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜR-SANAT ÇALIŞMALARI VE İNDİRİLMEK İSTENEN DARBE

22.11.1987 tarihli İTÜ rektörlüğü kararıyla "İTÜ Kültür ve Sanat Birliği Birimi Yönetmeliği" yayınlandı. Bu yönetmelikte "İTÜ öğrencilerinin her türlü kültür ve sanat faaliyetlerini organize etmek ve yönetmek üzere "İTÜ Kültür ve Sanat Birliği Birimi" kurulmuştur"...!

Ve bu yönetmelik gerekçe gösterilerek İTÜ İşletme Fakültesi öğrencilerinin uzun ve yoğun çabaları sonucu yarattıkları; şiir, fotoğraf, satranç, müzik, folklor, tiyatro vb. etkinlikleri kendilerinin organize ettikleri ve yönettikleri KÜLTÜR-SANAT ODASI İTÜ İşletme Fakültesi Dekanlığı tarafından kapatılmıştır. Bu odada giderek artan katılımla zenginleşen çalışmalar, kendi fakültelerinden benzeri çalışmalar için kültür-sanat odası gereksinimi olan İTÜ'lü arkadaşların istemlerini yükseltmelerine neden olmuştu.

Öğrencilerin kendi belirleyicilikleri altında özgürce oluşturdukları, bu kültür-sanat ortamına düzenin çıkarları ve hedefleri gereğince dizginlenmesi gerekiyordu. Öğrenci gençliğin üretme ve paylaşma duygusunun, çıkarılan bu yönetmelikle cendere altına alınarak söndürülmesi amaçlanıyor.

İTÜ Kültür ve Sanat Birliği Biri oluşturulmasının amacını anlamak için birim organlarının nasıl oluşturulacağına bakmak yeterlidir. hiç bir organın yöneticisi ve yönlendiricisi olacak öğretim üyeleri ve öğrenciler demokratik seçimlerle belirlenmiyor, Dekanlıklar ya da rektörlük tarafından atanıyor. Zaten azınlıkta olan öğrenci temsilcilikleri için Dekanlıklarca ve Rektörlükçe "apolitik ve öğrenci derneği üyesi olmayan" öğrenciler sipariş ediliyor.

Öğrenci gençlik kültürel ve sanatsal etkinliklerini kendileri organize eder ve yönetirler. Üretmek ve paylaşmak için çobana gereksinimleri yoktur. Bu geçmişte de böyle olmuştur. Bundan sonra da böyle olacaktır. Bunun en çarpıcı örnekleri tümüyle kendilerinin düzenledikleri "Gençlik Sinema Günleri", "Gençlik Günleri" ve "Öğrenci Dernekleri Şenlikleri"dir. Ve bugün burada yaşanan II. İTÜ-İŞFÖD şenliği yeni bir somut örnektir.

Öğrencilerin özgürce kültür ve sanat çalışmalarını ve buna sahip çıkan öğrenci derneklerinin kitleleri ile kurmakta olduğu sıcak bağları kopartmayı amaçlayan düşüncenin somutlaştığı İTÜ Kültür ve Sanat Birliği Birimi Yönetmeliğini bu şenlikte protesto ediyoruz.

Öğrenci gençlik bütün engelleri aşarak bugününü ve yarınını birlikte yaratacaktır.

İTÜ İŞFÖD

Meydanları terkedenler 88'in 'bireyci' gençleri değil, meydanları boşaltarak reklam şirketlerini dolduran 68'in idealist gençleridir.

"Elveda gösteriler, sloganlar, partiler, heyecanlı tartışmalar. 68'den 88'e pek çok şey değişti" deniyor derginizin 52. sayısında.

Öncelikle belirtmek isterimki başkaldırı meydanlarını terk edenler, 88'in "bireyci" gençleri değildir. Meydanları boşaltarak reklam şirketlerini doldurarak gelmiş geçmiş en iyi metinleri yazanlar, süslü laflarla, sansasyonel araştırmalar ile dergilere müşteri toplıyanlar şöyle bir dikkatli bakıldığında 68'in idealist gençleridir.

Onlar gençliklerini 80 döneminin öncesinde herşeye rağmen söz söylenebilir ortamında yaşadılar. Peki bu dönemden bizlere iletilen mesajlar nedir? İki kuşak arası da hissedilen iletişimsizliğin nedenini biz kuzucukların anlayışsızlığından mı yoksa 68'lilerin belki de yılgınlıktan kaynaklanan içe kapanışında mı aramak gerekir? 80'lilerin susturucu, kısıtlayıcı ortamın da bırakın kitlesel hareketleri, bir gencin kendi adına yapabileceği ne kalmıştır.

Bir şeyler yapabilmek için önce birşeyler olmalıyız. Bunun herkes bilincinde. Yukarıda bahsettiğimiz gibi 68'lilerde bilmekteler eğer gençlik bugün birtakım moda cereyanlarının peşine takılmışsa da bunların içinde çalışmayan, düşünmeyen, üretmeyen insanların çoğunluğu oluşturduğunu iddia etmek iki kuşak arasında uç noktaları içeren bir karşılaştırma olur.

Derslerden arta kalan zamanlarda gidilen sinemalar, okunan kitaplar bir birikim oluşturmaktadır. Bugün bunlara kültür tüketimi deniyorsa geçmiş içinde zaman tüketimi denilebilirdi. Evet bence gerçekten de zaman tüketenler ve kültür tüketenler her zaman olacaktır, tıpkı yaşadıklarından ve okuduklarından sonuç çıkaranlar, kendini üretmeyi becerenler olacağı gibi.

Dönemler vardır, ortamlar vardır, kuşaklar vardır bunları toptan yüceltmek veya toptan karalamak bence olanaksız. Belkide bugünün bireyci gençleri farklılıklarını koruyacak ortamı aşmayı ve geçmişin kitle hareketleri içinde sorulmamış (unutulmuş, ertelenmiş) sorularında üzerinde durarak yeni bir senteze varmayı başarabilirler.

...eye geldiğinde
...konuşmalarımıza ben, **ben**
diye başlıyoruz" gibi dolaylı bir anlatım yolunu seçiyordu. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji öğrencisi Mediha Gramos ise diskoteklerden haz almamasının sebebini "Fark edilmeyeceğim bir yerde olmak, kalabalıkların içinde erimek istemiyorum" diyerek açıklıyordu.
Bu da bir başka eğilimin, son yıllarda yaşanan bireyselleşme eğiliminin bir sonucuydu. Yine Boğaziçi Sosyoloji'den Zeynep Günsür, "Son yıllarda insanların beynine ...yatçılığın bira...

Sosyoloji **değil**
Kamu Yönetimi Öğrencisi
Mediha GRAMOS

TARİŞ'İ UNUTMAYIN!

1980 yılının ocak ayında AP'si öncülüğünde MHP'nin "kayıtsız şartsız", MSP'nin ise kerhen desteklendiği 3. MİLLİYETÇİ CEPHE hükümeti iktidardaydı.

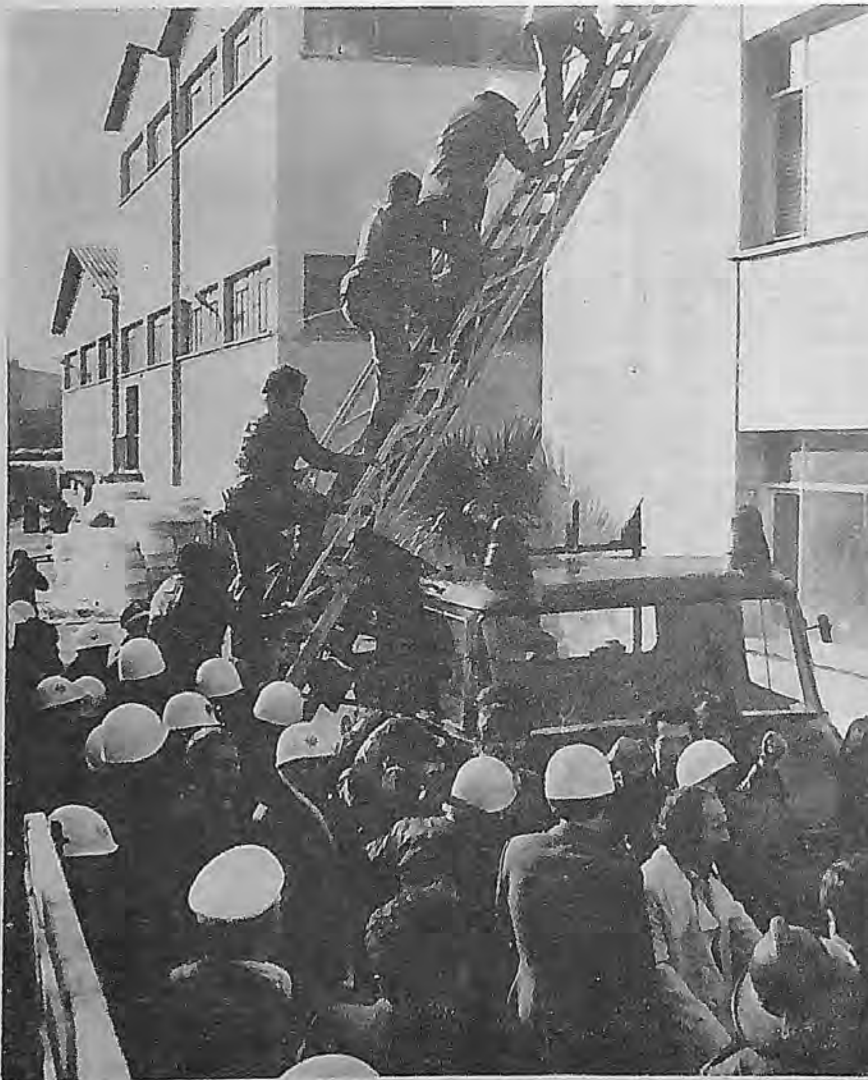
O günlerde K.Maraş katliamına göz yuman Vali N. Çengelci İzmir'e atanmıştı. Bu 3. MC'nin bilinçli olarak yaptığı bir atamaydı, ve bu atamayı diğer emekçiler gibi Tariş'teki işçilerde kaygı ile izlenmekteydi. İşyerindeki ilk rahatsızlık, 3. MC'nin göreve başlamasından bir süre sonra, 300 kişinin işten çıkarılması kararını o zamanın müdürüne (Erdinç Gönenç) göndermesi ile oldu. Müdür işyerinde iş barışının bozulacağı şu anda böyle bir girişimin işyerinde üretimi etkileyeceğini belirterek böyle bir şey yapacağına istifa edeceğini söyleyerek ayrılmış. Yerine faşist bir müdür olan (Hakkı Gürün) atanmıştı.

Demirel hükümeti dönemindeki bir iddiaya göre "Tariş Ecevit döneminde kominist militanların üssü durumuna getirilmişti, anarşi kaynaklarından biriydi." Dolayısıyla bunun temizlenmesi gerekiyordu.

Aslında anarşi ve terörün kimlerden kaynaklandığı açıktı. Terörün devlet desteğinde iktidarın ortağı MHP'li faşistlerce yaratıldığını bilmeyen yoktu. Ancak Başbakan Demirel gazetecilere "Bana milliyetçiler adam öldürüyor dedirtemezsiniz" diyordu. Terör açıktı ve faşist terördü. Halkın buna tepkisi ise cangüvenliğini sağlamaktan öteye bir şey değildi. Terörü önleyeceğini söyleyen Demirel'in amacı Tariş'e MHP'li faşist militanları yerleştirmekti.. Bunu hem doğası gereği istiyordu hemde uzun süre iktidarda kalabilmek için istiyordu.

"Komünist terör yuvası" tanıtılmak istenen Tarişte ise üretim % 90'lar civarında devam ediyordu. Bu kapasite gerek kuruluşun tarihinde gerek ülkenin içinde bulunduğu durumda rekordu. İşletme yöneticileri kuruluşun % 90'lık üretimini işçilerin disiplinli ve özverili çalışmalarına bağlıyordu. Eh... bu denli özverili çalışan işçiler elbette ödülsüz kalamazdı.

İçişleri Bakanlığı İzmit valiliğine gönderdiği 14 Ocak 1980 gün ve A-63211 sayılı yayınında Tariş'in karar ve icra organlarının çeşitli siyasal baskılar altında kaldığını ayrıca idarece icraata gidilmesi halinde bütün il sınırları içerisinde olayların meydana gelebileceğini bildirerek, kanun hakimiyetinin sağlanması, vatandaşın can ve mal güvenliğinin teminat altına alınması için suç odaklarının tesbit edilerek suçluların yakalanmasını sağlamak üzere gizliliğe azami riayet edilerek 22/1/1980 tarihinde uygulanacak bir planın yapılmasını uygun görüyordu. Bu İzmir Valiliği'ne bildirilmis ve gereğinin yapılması istenmiştir. Böyle birşeyin olabileceğini daha 3.MC kurulur kurulmaz gören devrimci gruplar, o dönemde Tariş işçilerine ve İzmir halkına yayınladıkları bildirilerde "Geçmişte olduğu gibi bu günde aynı hükümet özellikle de biz Tariş işçileri üzerinde oyunlar oynayacak ve bizleri açlığa ve yoksulluğa mahkum etmek isteyecektir"... "Tariş'e yapılacak herhangibir saldırıya tüm gücümüzle karşı koyacağımızı belirtiyor ve tüm arkadaşları birliğe ve duyarlı olmaya çağırıyoruz..." demişlerdir.

DİRENİŞ BAŞLIYOR.

Takvimler 22 Ocak 1980'i gösterirken sabahın erken saatlerinde Tariş kreşindeki işçi çocukları panzer sesi ile uyandı. İşçiler henüz işbaşı yapmışlardıki belediye otobüsleri ile gelen ve amaçlarının sadece arama yapmak olduğunu söyleyen yüzlerce polis, jandarma desteğinde tüm işletmelere operasyon düzenledi. Ancak panzerlerin kapıları kırdığı duvarların yıkıldığı, kurşunların yağmur gibi yağdığı bir aramada pek görülen cinsten değildi. İşçiler neye uğradıklarını şaşırdılar. Kendilerine devlet tarafından ilan edilmiş açık bir savaş vardı.

Polis ilk önce üzüm işletmeleri ve yağ kombinalarına girerek yüzlerce işçiyi gözaltına alırken, iplik fabrikalarındaki işçilerin direnişiyle karşılaşır. Özellikle de kadın işçiler etten bir duvar oluşturmuşlardır. Polisin silahlarına karşılık iplerle masuralarla kendilerini savunmaya çalışan iplik fabrikası işçileri, polisi fabrikaya sokmayarak kendileride dışarı çıkmak istemezler. Polis yinede dışarıda bulunan pekçok kişiyi gözaltına alır.

Operasyonun amacı neydi? İşçiler kendi aralarında tartışırlar ve görüş belirlenir; "operasyonun amacı sadece arama değil, esas olarak işçi çıkarılması yapılacak, fabrikalara MHP'li işçiler alınacak". Bu görüşler temelinde karar alınır; **DİRENİŞ.** Polisin baskısını protesto etmek için üç yaşamsal istek ileri sürülerek direnişe geçilir. İstekler şunlardır:

I- Olaylardan polisin sorumlu tutulması.
II- Gözaltına alınan işçilerin serbest bırakılması
III- İş ve can güvenliğinin sağlanması.

Olay kısa sürede İzmir'de duyulur ve tüm halk kesimleri tarafından polisin tutumu protesto edilmeye başlanır. İzmir'in Çimentepe ve Gültepe gibi gecekondu mahallelerinde halk sokağa dökülürken, Ege Üniversitesi öğrencileri üniversiteyi işgal ederek Tariş işçilerine "Direnişinizi Direnişimizle Destekliyoruz" pankartıyla seslenirler. Öğrencilerle polis arasında çıkan çatışmada 60'ın üzerinde öğrenci 7 polis ve jandarma eri yaralanır. Diğer bölgelerde halkla polis arasında çatışma olur ve onlarca insan gözaltına alınır. Halkın sokağa dökülmesi, diğer işçilerin pasif de olsa direnişleri ve öğrencilerin yoğun tepkisinin amacı, Tariş işçilerine saldıran polisi protesto etmektir.

Direnişin başlamasından beş gün sonra yani 27 Ocakta DİSK İzmir'de büyük bir miting düzenler. Bu miting zamanın AP hükümetine karşı ülkenin pekçok yerinde DİSK tarafından düzenlenen (İzmit, Mersin vs.) Demokrasi Mitinglerinden biridir. Miting alanına gelen işçiler arasında Tariş işçileride vardır. Ellerinde SAVAŞTIK SAVAŞACAĞIZ pankartları ile alana giren işçileri, alandaki tüm işçiler alkışlarla karşılarken Abdullah Baştürk kürsüden Tariş işçilerine hitaben şöyle diyordu: "Burjuvazi bize Tariş'te savaş açtı, savaş kabulumüzdür, tüm değerleri yaratan biziz, üretim bizim elimizde, hizmetleri, çarkları durdurursak, Türkiye'de hayat durur. Biz gücümüzün bilincinde ve kararlılık içerisindeyiz." Hemen ardından işçilerle birlikte savaştık savaşacağız sloganı...

Bununla birlikte DİSK yönetiminin Tariş direnişi boyunca tutarlı bir tavır içinde olduğunu söylemek zordur. Direnişin 3. günü DİSK'in "Direnişin Kaldırılması" kararı alması işçiler arasında bölümlere yol açar.

Direnişi sürdürme taraftarı ve oynanan oyunun bilincinde olan işçiler aynı günün akşamında gece geç saatlere kadar yaptıkları tartışmada ve konuşmalardan sonra "direniş güçlerinin bölündüğünü" belirterek "bu şartlar altında direnişi sürdürmenin anlamsız olacağı" kararına varırlar. Direnişe kendiliğinden son verirler. Böylece 22 Ocak'ta başlayan direniş 31 Ocak'ta biter. Biter ama aslında hiçbirşey bitmemiştir.

GENEL MÜDÜRÜN YENİ OYUNU

Direnişin böyle kendiliğinden bitmesi karşı tarafa cesaret vermiştir. İşçilerin işbaşı yapmalarından birkaç gün sonra Tariş genel müdürlüğü "Fabrikanın bir hafta süreyle kapatıldığını, noter kanalıyla hasar tesbitinin yapılacağını ve revizyona gidileceğini" basın yoluyla gerek işçilere gerek kamuoyuna duyurur.

Bu açıklama işçiler ve DİSK tarafından işçilerin açıkça sokağa atılmasından başka bir anlam taşımayacağı şeklinde yorumlanır. Ve fabrikaları boşaltmama kararı alınır. Genel müdürün açıklamalarına karşılık işçiler "üretimin devam edebileceğini, hasar tesbiti için fabrikanın kapatılması gerekmediğini" öne sürerler. Ayrıca hasar tesbiti yapacak kurula gerekli kolaylığı göstereceklerini ve yardımcı olacaklarını belirtirler.

Nitekim işçiler yanılmamışlardır, yanılmadıklarını kendilerini yargılayan mahkeme de onaylamak zorunda kalır. "Tariş Genel Müdürlüğü ve yönetim kurulları... İş kanununun 17. maddesine ve 274 sayılı yasanın 29. maddesine göre işçilerin iş akitlerinin feshi ve zorunluluğu doğmuştur. Ancak Tariş yönetimi güvenlik güçleri ile çatışmamış haklarında soruşturma açılmamış, ve baskı altında bu eyleme katılmış işçilerin haklarının korunması taraftarıdır..."

Fabrikaları boşaltmaksızın üretime devam etmek isteyen işçiler tekrar DİRENİŞ kararı alırlar. İstek açıktır: "Bizleri rahat bırakın."

OPERASYON TEKRAR BAŞLIYOR

7 Şubat günü polis tekrar operasyonlara başlar. Komiser anons yapmaktadır. "Teslim olun etrafınız sarıldı" Evde çocukları ekmek bekleyen analar babalar genç kızlar kısacası açlığı görebilenler ve nesline karşı sorumlu olanlar, hep bir ağızdan bağırırlar. "Teslim olmayacağız FAŞİZME karşı omuz omuza"

Ve panzerler dayanır kapıya. Orada insanlar ölüm ile yaşamı içiçe görür. Vergileri ile beslediği güvenlik güçlerinin ve devlet babanın kendilerine karşı savaşını görür. Kardeşlerinin ürettiği silahlar vardır karşılarında. Çatışma yaklaşık üç saat sürer birçok işçi yaralanır, iplik fabrikası dışında tüm üniteler boşaltılır, yüzlerce işçi gözaltına alınarak Alsancak Stadyumu'na götürülür.

Daha sonra iplik fabrikasına giden güvenlik kuvvetleri, daha fabrikaya varmadan halkın barikatlarıyla karşılaşır. Çiğli-Çimentepe Maraz mahallesi gecekondu bölgesi halkının oluşturduğu barikatlar polis tarafından aşılamaz. Ayrıca bir önceki gün diğer ünitelerdeki operasyonları protesto etmek amacı ile Gültepe'de Altındağ'da ve diğer yerlerde halk sokağa dökülür. Kentin çeşitli yerlerinde esnaflar kepenklerini indirir. DİSK üyesi işçiler tüm işyerlerinde bir günlük direnişe geçerler. Gültepe başta olmak üzere diğer bölgelerde halkla polis arasında çatışmalar çıkar. Gültepe'de 400 kişi ile birlikte halkı tahrik ettiği gerekçesi ile Gültepe Belediye Başkanı Aydın Ertan gözaltına alınır. 10 Şubat günü Çiğli, Çimentepe ve Maraş mahallesinde polisle halk arasında çıkan çatışmalarda; Cemil Oral adlı bir devrimci öğrenci polis panzerlerinden atılan kurşunlarla ölmüş ve birçok insan yaralanıp gözaltına alınmıştır. Böylece direnişin gücü sadece iplik fabrikası işçilerine kalmıştır. 4 gün daha polis ve askerin saldırılarını göğüsleyen işçiler 14 Şubat günü polisin Tariş'e girmesini engelleyememiş ve çok sayıda işçi gözaltına alınmıştır.

Aslında o günlerde işçilerin doğal ve haklı tepkileri "ayaklanma" olarak gösterilip ülkenin önemli bir bölgesi tam bir yasaklar çemberine alınmak isteniyordu. İşçilerin haklı tepkilerini mahkum edip, sıkıyönetim istemenin bir ürünü olsa gerek ki, açık bir iftirayla 11 Şubat tarihli Yeni asır gazetesinde "Maskeleri düştü, kominist militanlar. 'Türk askerini arkadan vur, Rus askerine selam dur.' diye sloganlar atıp, yazılar yazdılar." diye haberler yayınlar. Halbuki böyle birşey olmadığını Genelkurmay başkanı bile doğrulamak zorunda kalır. Ama amaç bellidir: İzmir'i sıkıyönetim çemberine almak. Sonunda 15 Şubat 1980'de İzmir'de sıkıyönetim ilan edilir.

SÖZ İŞÇİLERİN

Tariş davasından yargılanan bir işçi savunmasında şöyle diyordu; "Tarihi bir olay ve tarihi bir yargılamayla karşı karşıyayız. Bugüne kadar Tariş olayları ile ilgili pekçok olay yazıldı, çizildi, söylendi. Dahada söylenecektir. İnancım şudur ki; Tariş olayları sanıkları olduğumuz iddiası ile pekçoğumuz çeşitli cezalara çarptırılacağız, durum onu göstermektedir. Böyle bir kanıya varması için insanın hakim kahin olması gerekmez. Ama inanıyorum ki birgün bu dosyalar tozlu raflarından indirilip, bu tarihi yargılama yeniden yapılacaktır. Ve asıl suçlular gerçek anlamıyla o zaman ortaya çıkacaktır ve o suçlular insanlığın göğüs kafeslerinde ve yine insanlık adına mahkum olacaklarıdır. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Yani diyeceğim şudur ki; Tariş olayları tarihî ve belli bir döneme damgasını vuran onurlu bir direniştir. Tariş direnişi, sömürüye, zorbalığa, ve faşizme karşı direnen insanların onurlu bir mücadelesidir. Tariş direnişi, açlığa, yoksulluğa ve sefalete zorla itilmenin karşısına, kaya gibi dikilmenin bilincine varan işçilerin haklı ve direnişidir. Yani Tariş direnişi iş gücünden başka satacak şeyleri olmayan işçi sınıfının egemenlere karşı yürüttükleri meşru bir müdafadır..."

Başka söze gerek yok, yargılanan işçilerin demokratların, devrimcilerin, sosyalistlerin davalarının yeniden görülmesi kendini dayatmıştır. Binlerce insan gibi Tariş davasında ceza alanların aklanması insansevenlerin, hukukçuların, emekçilerin görevlerinden olmalı. Tarihi yargılamada herkes görev alsın istiyoruz.

Derya YORULMAZ

Mutafçılar'da neler oluyor?

MUTAFÇILAR Gebze'de kurulu İnşaat ve Kaldırma Makinaları üreten ve 160 işçinin çalıştığı bir işyeridir. Bundan iyi ay öncesine kadar işyerimizde **TÜRK METAL** Sendikası yetkili idi. Bir gün Servizlerimizin Pendik noterliğine götürülerek **ÇELİK-İŞ** Sendikasına üye olacağımız belirtildi. Bu gelişmeden hiçbir işçi arkadaşımızın haberi olmadığı noterde ortaya çıktı. Ani bir durum olmasından dolayı da kimse sesini çıkaramadı ve üyelik girişini imzaladı. Çelik iş yöneticileri işyerimize gelerek bizlere prim aldığını söyledi. Genelde bir sevinme olduysa da bu sevinç uzun sürmedi. İşveren yayınladığı bildiri ile bu primin devamlılık durumunda verileceğini "yıllık izin ve cenaze durumları dışında yarım gün dahi devamsızlık olursa prime hak kazanılamayacağı" belirtilince bunun, işçileri amansız bir çalıştırma yöntemi olduğu ve bu açıklamaya göre kimsenin prime hak kazanamayacağı ve Çelik-İş sendikasının da diğererinden hiçbir farkı olmadığı tüm işçiler tarafından anlaşıldı.

İşyerimizde bunun üzerine yeni arayışlar başladı. Ve tüm işçi (yeminli Türk Metalciler hariç) OTOMOBİL-İŞ Sendikasında örgütlenmek gerektiğini belirterek, Anayasanın 51. Sendikalar yasasının 30/31. maddelerinden doğan özgür sendika seçme hakkını kullanarak Otomobil-İş Sendikasına üye olduk.

Bu zamana kadar işlerinde kendisinden habersiz hiçbir işin (sendika seçme hakkı da dahil) yapılamayacağını kural olarak işleten işveren bu durum karşısında gerçek yüzünü göstermekte gecikmedi. Ve işyerimizde yaşananların başlangıcını oluşturan adımları atmaya başladı:

İşveren Vekili Hikmet MUTAFÇIOĞLU (fabrika müdürü), 22.12.1987 tarihinde saat 18.00 de işten ayrılacağımız sırada bizi zorla işyerinde tutarak bir toplantı yaptı. Türk Metal'a tekrar üye olmazsak işten atacağı tehdidini yaparak bizlere çeşitli hakaretlerde bulundu. Bizlere Otomobil-İş Sendikasına üye olamayacağımızı söyledi. Daha sonraki gün aynı tehditleri yaparak altı arkadaşımızın iş aktini feshetti. 24.12.1987 tarihinde saat 16.00 da servislere bindirerek ve başımıza da İdare Amiri Ali TETİK'i vererek Türk Metal'a getirip zorla indirmeye çalıştılar. Bu arada üzerimize yürüyerek, tartaklayıp hakaret ettiler. Bizler inmeyince tekrar fabrikaya döndük. Fabrikada servislerden bizi indirmediler ve tekrar Türk Metal sendikasına götürdüler. Bizler kesinlikle üye olmayacağımızı, bu davranışların anayasal suç olduğunu belirtip, boşuna uğraşmamaları gerektiğini belirtip üye olmadık.

25.12.1987 tarihinde fabrika Müdürü Hikmet MUTAFÇIOĞLU bizleri saat 11.30 da yemekhaneye toplayıp "Türk Metal'e üye olursanız 100.000 TL vereceğim" diyerek tekrar bir zorlama yaptı. Peşihe "... yoksa üç kişi kalana kadar hepinizi işten çıkarırım" diyerek tehdidini tekrarladı. Ve Noteri çağırıp yanına Mühendis Atilla ÇELİK'i de vererek üye yapmaya zorladı. Bu yaptıklarında da başarı sağlayamayınca 28.12.1987 tarihinde akşam iş paydosunda 19 arkadaşımızın iş aktinin feshedildiğini açıkladı. 29.12.1987 tarihinde işbaşı yapmak istediğimizde "Türk Metal üyesi olanlar içeri girsin, Otomobil-İş üyesi olanlar girmesin" diyerek bizleri içeri almadı. Sanki işbaşı yaptırmayan kendisi değilmiş gibi emniyet kuvvetlerini çağırtarak Otomobil-İş Gebze Şubesi Başkanı ile işten atılan 20 arkadaşımız gözaltına alınmışlardır. Bizlerde bunun üzerine tüm bu uygulamalara karşı işyerinden sendikamızın Gebze Şubesine kadar sesiz bir yürüyüş yaptık. Bir günlük iş boykotundan sonra ertesi günü normal olarak işe geldiğimizde işveren bir süre bizleri bekleterek işe almadı, daha sonra "haydi arkadaşlar herkes işinin başına" diyerek hepimizi içeri aldı ve normal çalışma başladı.

13.1.1988 tarihinde yemekhanede bir toplantı olduğu ve Teknik Müdürün bazı açıklamalar yapacağı belirtildi. Toplantıya gittiğimizde Teknik Müdür devamlılık priminin uygulamaya gireceğini ve ayrıca herkesin saat ücretlerine zam yapılacağını açıkladı. Saat ücretlerine yapılan zammı açıtladığında hepimiz gülmemek için kendimizi zor tuttuk. Yapılan zamların dökümü şöyle: Dört kişiye 80-100 TL. beşaltı kişiye 5-10 TL. on kişiye 2-5 TL. bir kişiye 103 krş. bir kişiye 135 krş. geriye kalanlara 65 krş. tur. Bu rakamları duyunca işverenin doğrudan bizimle alay ettiğini belirttik, ayrıca devamlılık priminin daha önceden de olduğunu ve uygulanmadığını açıkladık.

Bizler MUTAFÇILAR İŞÇİLERİ olarak daha önceden bu gibi olaylarla hiç karşılaşmamıştık. Başka işyerleri buna benzer olayları anlattıklarında pek inanmazdık. Ama yaşadığımız olaylarda bizler işverenlerin kendi çıkarlarını korumak ve işçilere yasal haklarını dahi kullandırmamak için her türlü yönteme başvurabileceğini yaşayarak öğrendik. Temennimiz odur ki, her işçi arkadaş bizler gibi yaşayarak öğrenmesin. Bizim yaşadıklarımız tüm işçi arkadaşlarımıza örnek olsun. Örnek alınması gereken bir diğer nokta da, tüm saldırılara karşı en büyük silahımız örgütlülüktür. Bizler şu anda başarmış durumdayız. İşverenin hiçbir baskısı bizleri yıldıramadı ve bundan sonra da yıldırımayacaktır.

MUTAFÇILAR İŞÇİLERİ

VAHDETTIN KARABAY

LASPETKİM-İŞ Sendikası Genel Başkanı KARABAY

"Konfederasyon için DİSK davasının bitmesini bekliyoruz"

D.A— Bir sendikacı olarak Türkiye'nin "demokratikleşme sürecine" girdiği konusundaki tespitlere katılıyor musunuz? Bu konudaki görüşünüz nedir?

— Türkiye'de demokratik ve hakların kullanıldığı bir ortam varmış görüntüsü yaratılmaya çalışılıyor. Oysa yasalarda belirlenmiş hakların kullanılması bile fiili olarak pek çok kez mümkün olamıyor. Yasalarda çizilmiş çerçeve içinde bile sendikal özgürlük, öğrenci gençliğin örgütlü dernekleşme mücadelesi engellenmeye çalışılıyor. Yasada "sendikalar izin alınmadan kurulur" ibaresi var. Pratikte ise sendikacı olabilmek için aranan on yıl bilfiil işçilik yapmış olma durumu, toplu sözleşme için ilgili işkolunda % 10'un üzerinde örgütlenme barajı, bu maddeyi geçersiz kılabiliyor. Bunlar anti-demokratik düzenlemelerdir. ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü)'nun öngördüğü uluslararası standartlara aykırı uygulamalardı. Hükümet sendikalar üzerinde bunların da dışında türlü baskı aygıtlarına sahiptir. Örneğin: İktidar politikasına ters düşen sendikalar bakanlık tümüyle takdir yetkisi kullanarak ceza verebilmektedir. Sendikaların bugün pratik anlamda siyaset yapması engellenmeye çalışılıyor. İşçi haklarıyla doğrudan ilgili konularda bile daha kitlesel çıkışlar (Örneğin DKÖ'lerle eylem ve işbirliği içinde olmak) yasal ve fiili baskılarla ortadan kaldırılmaya çalışılıyor.

D.A— Bugünkü yasal düzenlemelerle sendikaların işçi haklarını koruması ve savunması ne kadar mümkündür? Buna bağlı olarak Sendikacılık anlayışınız nedir? Neden Türk-İş değil Bağımsız Sendika?

— Bugünkü genel düzenlemeler elbette işçi haklarını savunma konusunda gerekli hükümleri barındırmamaktadır. Ancak bu yasaların ardına sığınarak pasifleşmek ve tüm sorumluluğu yasalara yüklemek de doğru değildir. Görüldü ki bu yasalara rağmen taban zorlamasına kulak veren sendikalar, örneğin Otomobil-İş NETAŞ'da, Laspetkim-İş Pirelli, Good Year, Derby vb. önemli kuruluşlarda greve çıkmayı başarmışlardır. Hemen onun ardından Migros ve ambar grevleri gelmiştir.

Grev işverene karşı, işçilerin elindeki en büyük silahtır ve bu yasalara rağmen başarılabilir. Laspetkim-İş sendikasının bugün örgütlü olduğu işkollarında 12 Eylül 1980 öncesi DİSK'e bağlı sendikaları vardı. DİSK'in faaliyeti durdurulunca Türk-İş gibi uzlaşmacı politika izleyen bir yapıya dahil olmamız mümkün değildi. Neden bağımsız sendika diyorsanız cevabım budur. Bizler inanıyoruz ki tabanın söz ve karar sahibi olmadığı hiçbir sendika, işçilerin haklarını gereği gibi savunamaz. Bugün Türkiye genelinde tüm sendikaların tercihleri "tektip"tir. Tüzüğünde ilkeleri doğrultusunda tabanın söz sahibi olabilmesi için farklı hükümler içeren tek tüzük Laspetkim-İş Sendikasının Tüzüğüdür. Örnek vermek gerekirse bizim tüm toplu sözleşme görüşmelerimizde fabrikalarda komisyonlar kurulur. Toplu sözleşmelere işçi taleplerini doğrudan dile getiren işçi temsilcileri ile gidilir. Her görüşme oturumunun ardından fabrikadaki işçilere temsilcileri tarafından bilgi verilir. Toplu sözleşme Genel Merkez Sen. Kur. ile işçi temsilcileri bir araya gelerek ve işyerlerinde işçilerin en az % 51'inin onayı alındıktan sonra imzalanır. Tüm işçi temsilcileri taban tarafından seçilir, atama yoluyla gelmez. Oysa Türk-İş genel uzlaşmacı politikası doğrultusunda toplu sözleşmelerini otel odalarında kapalı kapılar ardında düzenler. Demiryolu işçilerinin son toplu sözleşmesini gördünüz. Şunu söyleyebilirim ki bugün en demokratik olduğunu iddia eden Petrol-İş için bile aynı şeyler geçerlidir.

Bugün bağımsız sendika olmanın pek çok dezavantajı vardır. Buna rağmen haklılığımıza inanıyoruz. İşçilerin ortak ve güçlü hareketini sağlamak için konfederasyon kurulması gerektiğine inanıyoruz. Bunun için DİSK davasının bitmesini bekliyoruz.

D.A— Sendikanızın örgütlü olduğu işkollarında genç işçi oranı ve sorunları konusunda bilgi verebilir misiniz?

— Yapılmış bu tür bir istatistik yok. Belki de pratik önemi olmadığı için. Çünkü sendikamızdaki en büyük örgütlenme kollarında: Derby, Lassa-Pirelli, Pfizer v.b işçi sirkilasyonu azdır ve kıdem genellikle on yılın üstündedir.

D.A— Son olarak demokratik mücadele ve öğrenci gençliğe ilişkin olarak söylemek istedikleriniz var mı?

— Öncelikle her kazanımın mücadeleyle orantılı olduğunu belirtmek isterim. Türkiye genelinde 28 işkolu içinde bugün en yüksek ücret oranı Lastik-Petrol-Kimya işkolundadır. Bu bir göstergedir.

Öğrenci gençliğe yönelik olarak da şunları söylemek isterim. Kapılarımız her zaman işçi sınıfı ile birlikte hareket eden öğrenci gençliğe açıktır. Bizden talep ettikleri her yardımı sonuna dek yerine getirmeye çalışacağız. Bu konuda gördüğümüz tüm baskılara rağmen. Çünkü biliyorsunuz öğrenci gençliğe verdiğimiz bazı destekler yüzünden soruşturmalar uğradık. 1987 Nisan'ında açlık grevi yapan üniversite öğrencilerine gece kalmak üzere sendikamızı ihdas ettiğimiz için soruşturma açıldı. Öğrenci Dernekleri toplantılarında salonumuzu verdiğimiz gerekçesi ile polis aramalarına maruz kaldık. Yine de bütün bunlar desteğimizi sona erdirmeyecek. Aynı sorunları yaşadığımız için karşılaştıkları sorunları biliyor ve yardımlarımızı sunmaya devam edeceğiz.

BASIN AÇIKLAMASI

İFÖD: Zamlar iktisadi bir zorunluluk değil, politik bir tercihtir

— Bizler geleceğin iktisatçıları olarak, halkın büyük bir çoğunluğunun yaşamını dayanılmaz boyutlara vardıran son zamlar üzerine bir şeyler söylemeyi görev sayıyoruz. Bizleri böyle bir açıklama yapmaya zorlayan, siyasal iktidarın her kararının olduğu gibi zam'larında gerekli ve de kaçınılmaz olduğu şeklindeki egemen anlayış ve bu anlayışın (elle tutulun bir muhalefetin olmayışının da etkisiyle) topluma kabul ettirilmeye çalışılması ve bunda da bir ölçüde başarılı olunmasıdır.

Egemen ideoloji, hemen her şeyi gerçekte hiçte olması gerekmediği halde öyle olması gerekliymiş, başka da bir alternatif yokmuş gibi göstermek zorundadır. -Bu onun varlığı için kaçınılmaz bir görevdir- Egemen ideolojinin gerçekte olması hiç de gerekmediği halde öyle olması gerekliymiş gibi göstermeye çalıştığı bütün ilişkileri tersine çevirmek, ayakları üzerine doğrultmak da bilimin görevidir. Bu nedenle bilimin tarafsızlık diye bir sorunu yoktur. Bilim gerçeklerden taraftır.-

Alınan her karar, söylenen her söz, atılan her adım şu veya bu ölçüde belirli bir politik tercihin ürünü olup, belirli bir anlayışa hizmet etmektedir. Bu politik tercih en yalın şekilde, sonuçlarının, gelir dağılımına yaptığı etkiyle saptanabilir.

Yurdumuzda son 7 yıldır gözlenen ekonomik tablo nedir?

— Yıllık ortalama % 40 fiyat artışı
— Gerçek ücretlerde % 50 gerileme
— Tarımda artan girdi fiyatları
— 35 milyar dolar dolayında dış borç
— 3 milyonu aşan işsiz
— Eğitim-Sağlık vb. hizmetlerde azalma
— Verem, çocuk ölümleri vb. yükselme
— % 500'lere varan kâr artışları
— Hayali ihracattan elde edilen milyarlar
— 300 milyona satılan ve inşaata başlanır başlanmaz tükenen daireler ve yıkılan gecekondular.

— Ortada böyle bir tablo varken yani bir yandan yarı yarıya gerileyen ücretler diğer yandan kat kat artan kâr, faiz, rant gelirleri dururken alınan iktisadi kararların kime hizmet ettiğini görmek hiç de zor değil.

— Zamlar neden yapılmaktadır? Tercihini yukarıdan çizdiğimiz tablonun devamından yana yapanlar için zamlar ekonominin gelişimi, kalkınmanın sağlanması için yapılmaktadır ve kaçınılmazdır. Evet, zamlar kaçınılmazdır ama niçin? Elbette alt gelir gruplarından üst gelir gruplarına gelir transfer etmek için. Başka bir ifadeyle bu mekanizmayı -söz konusu gelir transferini-, sürekli kılmayı amaçlayan bir sistemin (KAPİTALİZM) bu amaçla başvurduğu yöntemlerden sadece bir tanesidir ZAM'lar.

Sonuç olarak zamlar iktisadi bir zorunluluk değil, politik tercihlerin zorunlu sonucudur. Ve yapılan zamlar hasılatı 2 trilyonu bulan son yılların en büyük toplu soygunudur.

İ.Ü. İKTİSAT FAKÜLTESİ ÖĞRENCİ DERNEĞİ

SON EKONOMİK DÜZENLEMELER

Arslan Başer KAFAOĞLU

Özal hükümeti her özveriyi halka yükler. Durum bozuldumu, ekonomide kendisine uygun gördüğü dengeler bozuldumuydu hemen zamma gider. Halkın sırtındaki yükü biraz daha artırmaya bakar.Aslında bir atasözü var ya, "Akılsız başın cezasını zavallı taban çeker." derler ya, Özal Hükümeti'nin yanlış politikalarının cezasını halk çekiyor hep.

Özal gerek halkoylamısında, gerekse genel seçimlerde ekonominin yolunda gittiği, ikili piyasa oluşmadığını, dışsatımın arttığını, dış ödemeler dengesinin açıklarının kapandığını söylüyordu. "Yalancının mumu yatsıya" kadar bile dayanamadı. Önce "istikrar" yani ekonominin kararlılığı sözde bahane edilerek son derece yüksek zamlar geldi, ardından "istikrar!" yani ekonominin çivilerinin yerinde durması ilkesi öylesine bir sarsıldı ki, şimdi seçimden sonra olanları bir gözden geçirelim.

—I—

Başbakan 1987 yılı Kasım ve Aralık ayları ihracatını rekor diye ilan etti. O ilan eder etmez de benim yüreğim ağzıma geldi. Kasım ayı başında dolar 850 ve Mark 550 liraydı. Bu ihracat rekoruna dayanan Turgut Özal, dış ödeme açığının hemen hiç kalmadığını ilan etti. Etti ama biz Kasım ve aralık ayı ihracat rekorlarının kamuya duyurulmasından sonra, "Ocakta Dolar 1250 ve Mark 800 lirayı bulur" tahmininde bulunduk. Bulunmuştuk, çünkü hayali ihracatçıların azdığını anlamıştık.

Hayali ihracat, çarpık ekonomimize iktisadı sadece üç beş kişiyi zengin etme zaman ve adına "piyasa ekonomisi, ya da "liberal ekonomi" denilen, daha doğrusu bu adları taktıkları çirkin ve yolsuzluk dolu ekonomi politikalarıyla büyük zararlar vermişlerdir. Bu zararlardan birisi Hayali İhracattır.Hayali ihracat, güya ihracatı artırmak için, Hükümetin dışarıya mal satanlara sağladığı aşırı kârlar dalıyısıyle, özel kesimin ihracat yapmadan ihracat yapmış gibi görünmesi huyundan ileri geliyor. ihraç edilen bir gerçek ya da yeterli mal olmadığı için döviz gelmesi olanağı da bulunmadığından, hayali ihraçatçı ihracatın yapılmış olmasının sağladığı avantajları almak için karaborsaya başvurmaktadır. Hayali ihracat arttıkça, karaborsa dövizine de hücum artmakta ve bu yüzden zaten kıt olan karaborsa dövizinin fiyatı da artmaktadır.

Bu artış Aralık ve Ocak aylarında en hızlı tempoya ulaşmıştır. Kasım ayı başında 550 lira olan Mark Ocak sonunda 820 ve Kasım başında 850 lira olan Dolar 1350 lirayı geçen değer artışlarına tırmanmışlar ve bizim tahminlerimizi bile solda sıfır bırakmışlardır. Doğal ki bu durum piyasada korkunç bir panik yaratmıştır. Pekiy, Başbakanın dediğine göre "Türkiye'nin bir döviz sıkıntısı kalmamış ise" bu dövizler neden artıyordu?

Bunu birçok ekonomist inceledi ve söyledi. Hepsi çeşitli nedenler söyledi. Ama asıl önemli nedene yani son aylarda (Kasım ve Aralık) sözde ihracat rakamlarının ve bu nedenle Hayali İhracat'ın artmış olmasını kimse ortaya koyamadı. Başbakan Özal ne derse desin, ilgililer ve bilgililer ne kadar küçümserse küçümsesin, döviz fiyatlarının artış nedenlerinin başında Hayali ihracat gelmektedir. Dikkat ediniz, döviz fiyatlarının en hızlı arttığı ve Türk parası değerinin en çok yükseldiği dönemlerdir. Aslında aksi olması yani ihracat -dışarıya mal satımı- çoğalırken dövizin bollaşması ve döviz fiyatlarının düşmesi gerekirken, ihracatın rekorlar kırarken ulusal paramızın da düşüş rekorları kırması olgusu, Hayali İhracatın ne korkunç boyutlara ulaştığının bir kanıtıdır.

Bunu niçin ön plana aldık? Şunun için: Hükümetin Aralıkta ilan ettiği ve biraz sonra inceleyeceğimiz rekor zam dalgası Ocak ayında durmamıştır ve bunu hep beraber gördük. Şubat, Mart ayları da aynı şekilde, belki aynı büyüklükte ve oranlarda zamma gebedir. Ve Hükümetin bu "Hayali İhracat"a dayalı dış ticaret politikası sürdükçe, fiyat artışları kendiliğinden sürecek, Hükümete bu gerçeği sadece kabul etme işleri kalacaktır. Ocak ayında Dolar, Mark ve yabancı paraların değer kayıplarının getireceği yeni zamlara böylece değindikten sonra Aralık ve Ocak ayında gelen zam dalgalarına ait açıklamalarımıza geçeceğiz.

—II—

Özal Hükümeti seçim biter bitmez, yeni hükümeti ilan etmeden ve hatta Büyük Millet Meclisi'nin açılmasını bile beklemeden "Zulasında!" sakladığı zamları yığın yığın halkın kafasına fırlattı. Zam yapılmayan mal yoktu.

Şekere, petrol ürünlerine, petkin ürünlerine, kağıda, demir-çelik ürünlerine, tekel mallarına, Sümerbank ürünlerine, alüminyum, bakır ve bileşiklerine, demiryollarına, havayollarına, vapur, otobüs ücretlerine, iğneden ipliğe herşeye, ama abartamasız herşeye.

Devletin ve onun ürettiği mallar ülkenin ekonomik yaşamında egemen rol oynar. Bu mallar temel mallar olduğundan onları kullanan özel kesim fabrika ve şirketleri de, elektrikli ev araçlarına, otomotiv ürünlerine (otomobil, kamyon, traktör, otobüs), ilaçlara, giyim eşyasına, et ve ürünlerine, süt ve ürünlerine, ekmeğe, makarnaya, taksi ücretlerine zam yaptılar.

Ne yazık ki, gerek siyasal muhalefetin ve gerekse sendikaların ve basının bu zamlar karşısındaki tutumu hiç de halka yardımcı olamadı.

Ana muhalefet partisi liderinin konuya müdahalesi üç gün bir aradan sonra başladı, herhalde bu rötarı kapamak için, SHP yurdun dört bir yanında 67 ilde "pahalılığı protesto" toplantılarına gitti. Ama arkası gelmedi. Muhalefetin SHP kolu Türk parası karaborsada pul olurken de, ikinci derecede önemli sorunlarla kamuoyundan asıl sorunun kaçmasına seyirci kaldı. DYP'nin deneyimli lideri ise başlangıçta iyi not toplayan çıkışlarla muhalefete başladı, ama onun da sesi nedense çabuk zayıfladı, o da ikincil konular arkasında kaldı. Bir ülkede fiyatlar üç ayda en az yüzde 20 artarken ve ulusal para değerini yüzde 30 yitirken muhalefetin suskun kalması cidden dünyanın hiçbir yerinde raştlanabilecek bir hal değildir.

Sendikal muhalefet ise, "seçimle gelen ilk kadın bakan!" ünvanına bol bol ödül verilen İmren Aykut'un "en sık ziyaretçisi!" durumuna girmekten ileri bir şey yapamadı. Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz taksimetreyi "genel grev"'den açtı. Ama bugün kendi uyuşukluğu ve yanlış taktikleriyle bir maaş ek ödemeye razı olur duruma girdi. İşçinin 1987 yılı içinde yüzde -en az- 15 ödeme gücü kaybetmesine karşın suskun kalan, ya da ağızda kalan bazı uyarılarla yetinen Türk-İş'in deneyimli ama sendikal duyarlılığı nasırlaşmış, Genel Başkanı işçiden uzak kalan sendikaların nasıl işverenin ve onun yanlısı bir iktidarın karşısında etkisiz kaldığının örneğini oluşturuyor.

Ne yazık ki, gerek siyasal muhalefetin, gerekse sendikaların ve basının zamlar karşısındaki tutumu hiç de halka yardımcı olmadı... Muhalefetin SHP kolu Türk parası pul olurken de, ikinci derecede önemli sorunlarla asıl sorunun kamuoyundan kaçmasına seyirci kaldı...

Hükümetin Aralık'ta ilan ettiği rekor zam dalgası Ocak ayında durmamıştır. Şubat Mart ayları da aynı şekilde zamma gebedir. Ve hükümetin bu "Hayali İhracata" dayalı dış ticaret politikası sürdükçe, fiyat artışları kendiliğinden sürecek hükümete bu gerçeği sadece kabul etmek kalacaktır.

Şu oluşlar karşısında oligarşik ittifak ipleri elinde tuttuğuna duyduğu güvenin huzuru içindeyken, gine yetersiz de olsa en iyi muhalefet "Basın"dan geliyor. Basın geçmiş fiyatlarla yeni fiyatları sık sık karşılaştırıp halkın pahalılık karşısındaki duygularına tercüman oluyor. Ne var ki, Basın da bir çok bakımdan eksik olan muhalefetini de, sendikaların ve siyasi partilerin kayıtsızlığıyla öneminden kaybeder biçimde sürdürüyor.

Enflasyon yani pahalılığın günden güne artması, aslında sosyal açıdan çok önemlidir. Çünkü enflasyon ücretiyle geçinenlerin, diğer sınıf ve tabakalar tarafından sömürülmesi anlamındadır. Yani enflasyon sadece genel fiyat düzeyinin yükselmesi değildir. Evet enflasyonda bütün fiyatlar hatta ücretler de derece derece yükselir. Ama asıl felaket fiyatların ve ücretlerin hep birden yükselmesi değil, fiyatlar ve ücretlerin eşitsiz yükselmesidir. Hatta en belirgin çizgisiyle, fiyatların hızla yükslmesine karşı ücretlerin bunun çok gerisinde kalmasıdır. Burjuva ekonomistler kasıtlı olarak bunu görmezler, görseler bile buna önem vermezler.

Ancak bu son Aralık ayında gelen zamlar öylesine yaygın ve ücretlilerin ödeme gücüyle öylesine oransızdı ki her çevreden -iktidar hariç- "Yo bu kadarı da olmaz!" dediler. Hükemetten çalışma Bakanı İmren Aykut ise bir oyalama politikasının "yürütücüsü" olmalı ki, işçi ve işveren temsilcileriyle toplanık bir "EK

ZAM" yapma niyetinden söz etmeye başladı. Bayan Bakan Ocak ayı çıktı, hala aynı oyalama içinde. Şimdi yapabildiği vaadin üst sınırı belirlendi: **İşçilerden kamu kesiminde çalışanlara bir maaş tutarında ve - dikkat ediniz- ilerdeki toplu sözleşmelerde yapılacak zamdan indirilmek üzere bir toptan ödeme.** Eh bunun karşısında siz "insafın kurusun!" demezmisiniz. Siyasal Partiler, Sendikalar ve Türk-İş ve "değerli basınımız!" bu oyalama da İmren aykut'a bilerek ve bir kısmı da bilmeden "suç ortağı" olmuşlardır. **İşçinin en haklı görünen EK ZAM talebi bile böylece zaman içinde eritilmiştir.** Memura ise her yeni bütçe yılına girerken verilen katsayı zammı yine aynı ölçülerde kalmıştır. Muhalefet grup başkanlarından Hikmet Çetin ve arkadaşlarının katsayının 115 olması yolundaki öneri ve önergeleri ANAP'ın ezici çoğunluğuyla reddolunmuştur. Muhalefet de bu önergesinin peşine bir daha düşmemiş, pahalılığa karşı meclis içinde ve dışında yaptığı caydırıcı muhalefeti pek çabuk sona erdirmiştir.

—III—

Enflasyon çok büyük bir derttir. Bu bir. Enflasyonun en ağır şekilde emekçileri sıkıştırdığı ülkelerde, emperyalizmin en etkili biçimde olduğu az gelişmiş ülkelerdir. Bu da iki bundan devrimci ya da demokratlara yeni bir anlayış geliştirmek düşmektedir. O da şudur: Enflasyonun az gelişmiş- ya da bazı genç arkadaşlarımızın çok hoşuna giden deyimle "Geri Bıraktırılmış"- ülkelerdeki gelişip sürmesi doğrudan emperyalizmin bir sonucudur. Metropol ülkeler zaman zaman -ham petrol fiyatlarının artmasında olduğu gibi- tıkanan ya da nefes darlığına uğrayan ekonomilerini bunalımdan kurtarmak için, bu ülkeleri durmadan

Enflasyon sadece genel fiyat düzeyinin yükselmesi değildir. Evet enflasyonda bütün fiyatlar hatta ücretler de derece derece yükselir. Ama asıl felaket fiyatların ve ücretlerin hep birden yükselmesi değil, fiyatlar ve ücretlerin eşitsiz yükselmesidir. Burjuva ekonomistler kasıtlı olarak bunu görmezler.

"pazar genişlemesi" durumuna getirirler. Bu politikanın da iki yolu vardır:

1- Onları IMF, Dünya Bankası ve GATT gibi İkinci Dünya Savaşı sonrasında emperyalizmi sürdürme amacıyla kurdukları uluslararası kuruluşları araya sokarak, ulusal sanayilerini geliştirecek politikalara sokmamak. Bu ülkelerin para değerlerini düşük tutarak göreceli olarak pazar paylarının genişlemesi ya da hiç olmazsa aynı kalmasını sağlarlar, bunalınca kendi gösterdikleri yollarda kullanmak üzere krediler vermek.

2- Bu ülkeleri durmadan enflasyonist bir gidiş içinde tutmak. Böylece iki sonuca ulaşırlar:

a) Ülkede iç pazarı normal yolla genişleyebileceğinin daha hızlı bir biçimde ve tempoda genişleterek, dünya pazarındaki genişlemeye paralel biçimde iç pazarı genişletmek.

b) Gelir dağılımını bozarak ülke yapısını destabilize etmek ve durmadan darbelerle halkı depolitize etmek.

c) Kendi ülkesinin halkı gibi tüketim yapan bir üst düzey tüketici grubu yaratarak, tıpkı kendi içi pazar genişlemesine eş genişlemeler sağlayıp bunalımları artırmak.

Emperyalist ülkeler 1945'ten bu yana uyguladıkları bu yöntemlere, 1974 Birinci ve 1978 İkinci Petrol Bunalımlarından sonra hız verdiler. Azgelişmiş ülkelere verdikleri borçlar 1973'ten bu yana tam 20 kat artırarak, dünya dış ticaretini 7,5 katına çıkardılar ve ham petrol fiyatlarının kademeli olarak artışından ileri gelen bunalımın bütün yükünü gelişmemiş ülkelerin üst -Brezilya, Meksika, Arjantin- ve orta gelir grubuna - Türkiye, Filipinler, Yugoslavya- giren ülkelerin sırtına yüklediler. Yani şu unutulmamalıdır: Bu ülkelerde ve Türkiye'deki enflasyonun bir numaralı nedeni emperyalizmin II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlattığı uygulamalardır. İş bu kadar açıkça ortaya konmadan emekçi halkı enflasyondan kurtarmanın yolu yoktur.

Bu herkesten farklı enflasyon tahlili yöntemimize ek olarak, 12 Eylül Askeri Hareketi'nden sonra emperyalizmin kontrolüne daha da giren ülkemizde ki son zamanların tahliline, bir de klasik enflasyon kuramı içinde bakabiliriz. Şurası kesin ki, bir gelişmemiş ülkenin enflasyondan kurtulamama durumu var iken, Özal Hükümeti yangına körükle giderek, enflasyon canavarının daha da güçlenmesine neden olmuştur. Bunları da sırayla görelim.

—IV—

Özal'ın gerek Başbakanlık müsteşarı, gerek Başbakan yardımcısı ve gerekse Başbakan iken enflasyonun bir azgelişmiş ülkedeki nedenlerini anlayabildiği söylenemez. Gerçekten bizde ekonomi ile uğraşanlar, ekonomik yapıya gelen hastalıkları daima batının gelişmiş ülkelerindeki gibi halkın fazla ve gereksiz para harcamasına bağlarlar. Hatta bir çok **"Marksist sayılan"** iktisatçı bile yorumlarını hep bu açıdan yaparlar. Konuyu daha iyi açıklamak için bazı temel kavramları açıklamakta zorunluluk vardır.

Bilindiği gibi "Enflasyon" batı dillerinde "balon gibi şişme" anlamında bir deyimdir. Böyle bir deyim olmasının kaynağı ise fiyatların genel düzeyinin ödeme araçlarının (yani paranın) hacim olarak kabarması sonucu yükselmesinden ileri gelmesidir. ama para hacmi neden şişer? Batı ülkelerinde (ve Japonya'da) yani kapitalist, piyasa ekonomisi kuralları içinde çalışan endüstri ülkelerinde, emperyalizmin metropollerinde bu şişmenin nedeni, "talep" yani halkın satınalma için piyasaya sürdükleri paranın artmasıdır. Gerçi bu artışda yani "talep enflasyonunda", işletmeler yapısından gelen maliyet artışına neden olan "ücret artışları" dahil çeşitli maliyet ögelerinin artışı da rol oynar. (maliyet enflasyonu). Ama genellikle batıda enflasyon, talep enflasyonu niteliğindeydi (son petrol bunalımlarına kadar). Türkiye koşullarını iyi incelemeyen bizim ekonomistler de - bazı marksist inceleyiciler de dahil- bu yöntemi kopye ile enflasyonun nedinini hep halkın satınalma gücünün artmasına bağlarlar.

Oysa ülkemizde enflasyonun nedenleri üretim birimlerinin "enflasyon olmazsa yaşayamayacak derecede" hasta oluşları ve bu nedenle hep enflasyona muhtaç olmaları ile dış ticarette durmadan enflasyona çe-

Ülkemizde enflasyonun nedenleri üretim birimlerinin "enflasyon olmazsa yaşayamayacak derecede" hasta oluşları ve bu nedenle hep enflasyona muhtaç olmaları ile dış ticarette durmadan enflasyona çekilmeleridir.

kilmeleridir. Bu iki bakışın iki sonucu vardır: Bizim gibi enflasyonun nedenini üretim yapısının çarpıklığında bulanlar için, enflasyon, yapıdan bağımsız bir hastalık değil yapının bütünüyle ve devrim derecesinde değişmesiyle tedavi olunacak bir hastalıktır. Biz enflasyonu emperyalizme bağımlı ekonominin bu yapısından kaynaklanan bir olay olarak görürüz: **Yani enflasyon ekonominin, çarpık ve bağımlı ekonominin en belirgin hastalığıdır, ama tek hastalığı değildir. Bu yapıdan kurtulunmadıkça hastalık sürer. enflasyonun halkın çok para harcamasıyla ilgisi de yoktur. Ortalma ulusal gelirin birey başına 1000 dolar civarında geliştiği, üstelik bunun sadece yüzde 40'ının nüfusun yüzde 60'ının elinde olduğu bir ülkede halkın ne geliri varki, onu aşırı biçimde harcar olsun.**

Oysa olayı tam bir Marksist gibi incelemeyen ve enflasyonun nedeni olarak "halkın fazla para harcamasını" görenler ve gösterenler, enflasyonun çaresini halkın sıkıntısını artıran zamlarda görürler. İşin üzülecek yanı şudur ki, bunlar kalkınma hızının düşürülmesi ve işsizliğin artırılması sonucunu verecek politikalar için bile öğüt verirler. Ve bunların içinde yıllardır Marksist tanınan ekonomistler bile vardır. ANAP iktidarı olsun, Askeri yönetim olsun, ondan önce gelen AP iktidarı ve ondan daha önce gelen Ecevit iktidarı da hep aynı görüşü savunmuşlardır. ANAP iktidarının bu iktidarlardan farkı, sadece bu ideolojiye daha bir gönülden inanması ve halkı ezici önlemlere girişmekte hatta askeri ikti - darları bile geri bırakmasıdır.

ANAP iktidarı bu pervasızlıkla diğer herhangi bir orta-sol ya da sağ iktidarın cesaret değil tasavvur edemiyeceği pervasız zamlar yapmıştır. Yine o pervasızlıkla bu zamları savunmaktadır, enflasyon konusunda ki bu politikalar iflas ettiği halde, bu iflası gözden saklamak için hesap ve istatistiklerin işine gelenlerini yayınlamakta, bu arada hesap ve istatistikleri tahrif etmektedir (saptırmaktadır). Örneğin, hem kalkınma hızı ve hem de hayat pahalılığını düşük göstermekte ve hem de bunun nedeni olarak "hızlı kalkınmayı" göstermektedir! Ne yazık ki, iktisatçı geçinen bir çok kişi de bu anlayış içindedirler.

İktisatta "kitabi!" olmayı yeğleyenlerin aslında karşı çıkmaları gereken bir politikayı bile görmek ayrı bir hayret verici olaydır. Bütün iktisat kitap ve teorileri yüksek faizin **ulusal ekonomide** tasarruf ve yatırımları azaltıp, tüketimi artırdığını yazmalarına karşın, Hükümet faizleri durmadan yükseltmekte ve bizim "KİTABÎ" iktisatçılarımız da bunu olumlu bulmaktadırlar.

—V—

Gerçekten fiyat artışlarını durdurmak için Hükümetin yakıp yıkıcı - bizim kitabîlere bakılırsa "olumlu", "cesur", "gerekli" önlem- zamlara karşın fiyat artışları durma yerine şahlandı. Ocağın son iki haftasında dövizler gerek banka ve gerekse karaborsa uygulamalarında arttıkça arttı. Bu gelişme Hükümete ve "kitabî"lere, birşeyi ama çok önemli bir şeyi anlatmalıydı: Enflasyonun en önemli kaynağı dış ticaretteki dalavaracı -ama hükümetin çanak tuttuğu- operasyonlardır. Bunu anlayacaklarına, halkın elindeki parayı -sanki halkın ceplerinden para taşıyormuş gibi- bankalara çekmek için faizleri yine ve rekor düzeye kadar yükseltmek istiyor. Oysa bunun, genel kural gereği, fiyatları ve tüketimi yükseltme yanında doğuracağı büyük sıkıntıcalar var. Şöyle:

1- Bu faiz artışı, "Devlet ve Hazine Bono ve Tahvilleri" faizlerini artırmayacak mı? Hele eski ve düşük faizli bono ve tahvillerin sahiplerine hemen bunların ödenmesi yolundaki baskıyı artırmayacak mı? Böylece artan Hazine ve Bütçe açıkları yeniden para basılmasını hızlandırmayacak mı?

2- Dövizli mevduat sahipleri, yüksek faiz dolayısıyla döviz mevduatlarını, Türk Lirası mevduatla değiştirmek isterse ne olacak? hükümet ve Bankalar nasıl yeni döviz bulacak? Hadi buldular diyelim, pekiy bu nedenle Türk parası basılmayacak mı?

3- Kredi faizleri ne olacak? artan kredi faizleri, maliyetleri ve dolayısıyla enflasyonu artırmayacak mı?

Görülüyor ki, bir yeri diksen öbür yeri sökülüyor. Emperyalizmin bize giydirdiği elbise, böyle bir elbise.

İşkenceye ve ölüm cezasına karşı çıkmak herkesin görevidir

1980'den beri her yere duyurmaya çalıştığımız bir olgu vardı:İşkence yetkililere, bıkmadan usanmadan çocuklarımızın işkence gördüklerini, bunun önüne geçilmesini anlattık. Ama nedense hep 'yok' cevabı ile karşılaştık.

Geçmişte işkence ve baskı yalnız şubelere özgü değildi ne yazıkki biz yıllarca cezaevlerinde uygulanan çeşitli baskı ve işkencelerle içiçe yaşamak zorunda kaldık. Denebilir ki işkenceyi hem çocuklarımız çekti hem biz çektik.

Bütün bunlar olurken biz analar, babalar, eşler, gerçekten içerdeki yavrularımızla bütünleşiyorduk. 1. şube, mahkeme salonları, cezaevleri yaşamımızın bir parçası haline geliyordu. Bizlerde çeşitli hakaretlere baskılara uğruyor, mahkemelerde sanki bizde yargılanıyor, cezaevi yöneticilerince aşağılanıyor, hatta yargılanıyorduk.

Ama ana olmanın verdiği duygu ile bütün bunlara sabırla karşı koyuyorduk. Çocuklarımızın yanında olduğumuzu her fırsatta gösteriyorduk.

Artık hiç kımsenin içerde oğlu veya kızı yoktu. Bütün çocuklar çocuklarımız olmuştu. Onların acılarını içimizde duyuyor, sevinçleriyle mutlanıyorduk. Bugün bizler birçok gencin anasıyız. Oğlumuza duyduğumuz sevgiyi hiç farksız hepsine duyuyoruz.

Bütün baskılara rağmen çocuklarımız büyük bir direnç gösterdiler, yılmadılar, ezik düşmediler. Neşelerini korumasını bildiler. Dışarıyla yani bizlerle ilişkilerini daha da sağlamlaştırdılar. Kısacası ayakta kalmasını becerdiler. Sanıyorum ki bu onların savundukları fikirlerin haklılığından kaynaklanıyordu. Onları ayakta tutan inançlarıydı. Bizler de biliyorduk ki bir dönemin sorumlusu çocuklarımız olamazdı. Onlar o dönemin ne sorumlusuydular, nede suçlusu, ama ne yazıkki mağduru oluverdiler.

İşte biz yıllarca baş vurduğumuz yetkili kişilere bu gerçeği anlatmaya çalıştık. Bugün 12 Eylül döneminde yöneticilik yapmış karar organlarında bulunmuş, savcılık ve yargıçlık görevini yürütmüş bir çok kişi bile siyasi tutuklular üzerindeki uygulamaların birçok haksızlık ve yanlışlık içerdiğini söyleyebilmektedirler.

Biz aileler bu kadar haksız bu kadar yanlış uygulamalara nasıl seyirci kalabiliriz. Çocuklarımızın özgürlüğe kavuşmalarını istemek en doğal hakkımızdır.

İnsan Hakları Derneğinin 'Ölüm cezalarına hayır ve ayrımsız genel af' kampanyasını bu görüşler ışığı altında yürekten destekledik.

Zira biliyorduk ki yapılan haksızlıklar ve yanlışlıklar çok büyüktür, bunların DÜZELTİLMESİ GEREKMEKTEDİR, İşkencenin insanlık suçu, İdamların ise dehşet ve utanç veren ve dönüşü olmayan bir yol olduğunu bilmeyen kalmamıştır. Toplumun, bu yüz karasından, bu müthiş lekeden arındırılması gerektiğine inanıyoruz. Çünkü 1980'den sonra toplumda açılan pek çok çeşitli yaralar onulmaz boyutlara ulaşmıştır.

İnsan Hakları Derneğinin haklı kampanyasına bu inançla 150 bine yakın insanımız imzalarıyla katılmışlardır. Kampanyanın engellenmesine büyük kentlerde bazı anaların, imza topladıkları için gözaltına alınmasına, rağmen bu kadar imza toplanabilmiştir.

Kanımca işkenceye, ölüm cezalarına karşı çıkmak toplumun herkesiminin görevi olmalıdır.

İnsanlığı seven herkesin yapabileceği bir şeyi mutlaka olmalıdır. 'Bana dokunmayan yılan bin yaşasın' düşüncesinin yanlışlığı zaman geçirilmeden ortaya konmalıdır. Bu gün etkilenmediğin, seyirci kaldığın, insan hakları, yarın senin içinde gerekebilir düşüncesiyle hareket etmede mutlaka yarar vardır.

Biz analar, babalar, eşler, 'Genel af-Ölüm cezalarına hayır' isteminde bulunurken bir yalvarma veya lütuf isteme küçüklüğünde bulunmuyoruz. Tersine biz analar çocuklarımıza inanmış olmanın yürek rahatlığıyla istiyoruz bunu. Çocuklarımızı bunca yıl en kötü koşullar altında yaşamaya mecbur edenlerden tarihsel hatalarını düzeltmelerini istiyoruz.

Genel af ve ölüm cezalarına hayır derken, yalnız bugün içerde yatan gençlerin özgürlüğe kavuşması değil amcımız... Tüm insanlara, tüm gençliğe yönelik bu isteğimiz.

11 Ocak 1988'de gecikmiş'de olsa imzalanan 'Kötü muamele ile mücadele sözleşmesinin ruhuna uygun olarak yaşama geçirilmesi gerekir. Bu sözleşmeyi imzalamış olmak uygulamak için imzalanmış olduğunu göstermez.Uygulandığını görmek isteriz. Geçmişte yaşanmış olan acı olayların bir daha yaşanmaması en büyük dileğimiz ve beklentimizdir.

Sonuç olarak, ister genel bir kavram olarak yerleşmiş adıyla 'Genel Af' densin, ister 'Tutuklulara özgürlük' diye açıklansın, isterse 'Adli Haksızlıkların Telafisi' olarak belirtilsin biz mutlaka bu istemimizin yerine getirilmesini ve cezaevlerinin boşaltılmasını istiyoruz.

Devleti küçültücü bir uygulama olan 'Ölüm Cezaları'nın kaldırılması yolunda ise tüm insanları, ilericileri, demokraktları, içinde insan sevgisi bulunan her yurttaşın bu ayıbı kaldırmak için vakit geçirmeden bir uğraş içine girmesi gerektiğine inanıyor ve herkesi bu çabayı harcamaya çağrıyoruz.

Sacide ÇEKMECİ

Hüznün kollarına düştüğünü görmedik
Öfkeyse hiç terketmedi seni
Nereye yağacağını bilirdin
Tebessüm hiç eksilmedi gözlerinden

AHMET UZUN

UNUTMADIK... UNUTMAYACAĞIZ
Kavgası ve sevdası yaşatılacak
Onuru onurumuz, yolu yolumuzdur.

İstanbul üniversitelerinden
bir grup Devrimci Genç adına

Alper Taş

DEVR-İ ÖZAL'DAN İNSAN MANZARALARI

"Bir bakkaldan silah zoruyla para alan polis memuru Bekir Özdemir, ifadesinde; "Evime ekmek almak için bile param yoktu" dedi. Çevik kuvvette görevli Bekir Özdemir, suçunu itiraf ederek, olayı şöyle anlattı:

Arkadaşlarımdan borç para istedim. Kimse para vermedi. Evime ekmek almak için bile param yoktu. Para bulmam gerekiyordu. Bir bakkal dükkanına geldim. Bunalım geçiriyordum. Kapanmak üzere olan dükkana girdim. Silahımı çekip paraları istedim." (19.12.87, Milliyet)

"Özal'ın 24 Ocak Kararları'nı ilan ettiği 1980 öncesinde milli gelirden yüzde 32,79 pay alan ücretli ve maaşlıların bu payı 1987 sonunda yüzde 17'ye düştü. Eğer ücretlere enflasyonun üzerinde zam yapılmazsa 1988'de bu pay yüzde 13,6'ya gerileyecek.

Kâr, faiz gibi gelirler son 8 yılda yüzde 42,88 olan payını yüzde 69,1'e yükseltti. Aynı dönende tarımın milli gelirden aldığı pay 'da yüzde 24,33'ten yüzde 18'e düştü." (5.12.87, Cumhuriyet)

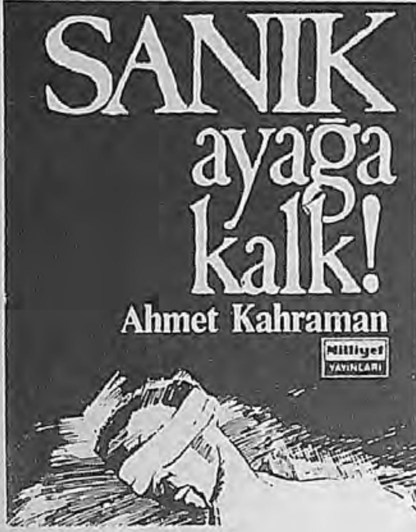
"150 bin lira aylıklı ve 3 çocuklu Mehmet Kıykdereli soruyor: 'Geçim sıkıntısından intihar edenin katili kim?'

İstanbul'lu belediye otobüsü şoförü Muzaffer Mağdala içinde bulunduğumuz dönemi "umudun son günleri diye niteledi. Ayda 90.000 lira kira ödeyen 135 bin lira maaşlı, 10 yıllık evli İETT şoförü Mağdala şöyle dert yandı:

'10 yıllık evlilik hayatımda ilk defa bu yıl kömür alamadım.

"Evde titreşip duruyoruz ... Bugün elektrik, su parası, 8 sene öncesinin ev kirasından daha fazla... Ben otobüs şoförüyüm, toplumun nabzını en iyi yoklayanlardan biriyim. Son zamların yapıldığı gün, otobüs yolcularının kendi aralarında konuşmalarını dinledim. Zamları yapanlar epey hayır duası (!) aldılar... 1976'da 10 bin lira aylığım vardı, 4 bin lira kira ödüyor, gerisiyle gül gibi geçiniyordum. Şimdi ise soframıza doğru dürüst yemek koyamıyoruz. Etin, sütün tadını unutmaya başladık. Ben öğlenleri kuru simitle nefsimi körletirken, artık evdekileri düşünüp vicdan azabı çekmeye başladım."(21.12.87, Milliyet)

"Emekli Ömer Albay, oğlunu evlendirebilmek için 35 yıllık silahını gazetelerde ilan vererek satılığa çıkardı."(19.12.87 Güneş)

SANIK ayağa kalk!
Ahmet Kahraman
Milliyet Yayınları, 341 sayfa

SESSİZ KALMANIN UTANCINI TAŞIYACAK MIYIZ?

İşkence ile ilgili sözleşmeye ülkemizin yetkilileri imza attı. Şimdi işkence son mu bulacak? İşkence bir avuç işkencecinin mi eseriydi? Münferit bir olay mı bu işkence? Atılan imza geçmişin hesabını kapatır mı?

Bu soruların yanıtları **işkenceyi yaşayanlarca** veriliyor. A Kahraman'ın kitabında... "insanlık onuru uğruna zindanlarda can verenlerin anısına, "işkence tezgahlarında çığlık ve iniltileriyle insanlığa seslenenlere" adanan kitabında...

"12 Eylül'den hemen sonra cezaevi yönetiminde de, tutuklular arasında da bir tedirginlik gözlemlendi. Tutuklular ***askerlerin*** *siyasal iktidarı ele geçirmesinden dolayı bundan böyle cezaevlerindeki durumun ne olabileceğini tartışmaya devam ederken, oluşumlar da yavaş yavaş uç vermeye başladı. Emir ve komuta zinciri işlemeye başlamıştı çünkü.*

Yönetsel değişiklikler, cezaevinde görevli iç ve dış hizmet bölüklerinde başladı önce. Sonra hitap biçimleri değişti. Gardiyanlar, öteki askerler güleryüzlüyken bir değişim oldu. Güleryüzlülerin yerini asık suratlılık aldı. Okumuş, yaşını başını almış insanlara eskiden "hocam", "doktor bey", ya da "mühendis bey" diye hitap ediliyordu. Bu saygılı hitap biçimleri kayboldu. Bunun yerini "ulan" kelimesi aldı. Hemen ardından koğuş baskınları başladı. Radyo, teyp gibi aygıtlar toplatıldı. Sonra kitap, gazete yasağı başladı. Bunların yerini, parası tutuklulardan alınarak, "Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi", "Nutuk" kitapları alınmaya başlandı. Piyade eğitiminin başlamasıyla artık sistematik işkence dönemine girilmişti."

Kahraman kitabının girişinde, işkencenin neden yapıldığı; işkenceyi sistemleştirenlerin ikiyüzlülüğünü sergiliyor. Yirmi bir bölümden oluşan kitabın ilk bölümleri, 12 Eylül'e bir gün kala'ya ve sonrasına değinmiş... Nasıl bir "korku toplumu" oluşturulmaya çalışıldığı; olayları yaşayanların ağzından anlatılıyor.

Osmanlı'dan işkence örnekleri ve verilmiş kitapta... Günümüzde işkencenin varlığını daha gelişmiş olarak, devlet politikası biçiminde sürdürmesi insanlık yolunda katettiğimiz mesafeyi de göstermekte... Bu da gösteriyor ki, işkence ortamını yaratanlarla (bir kaç alt düzeydeki işkenceciyle değil) esaslı bir biçimde hesaplaşmadıkça, toplumumuz işkence tezgahlarına yatırılmaktan kurtulamaz.

Cumhurbaşkanının "asmayıpta besleyecek miyiz bunları..." dediği, TV, Radyo, ve basının "vatan haini, bölücü, terörist" olarak tanıtmaya çalıştığı bir ortamda, savunma hakkından mahrum bırakılan halkımızın yiğit evlatlarının ana-babaları, aileleri yargılayanları sanık koltuğuna oturttular. Böyle bir kesite kitapta da yer verilmiş.

"Bıkmadan, usanmadan her gün Emniyet Müdürlüğü'ne gittim. Horlanmalarına, itip kakmalarına aldırmadım. Oğlumun öldürülmediğine emin olmak istiyordum çünkü... Her sabah elimde bir torbayla evden çıkıyordum. Torbaya Cahit için çamaşır, gömlek dolduruyordum. Akşam mesaisi bitene kadar bekliyordum."

Ezmek; davasına ve arkadaşlarına ihanet ettirmek, kişiliksizliğe uğratmak işkence yapanların amaçlarındandı. Direnç kırılamayınca işkenceci çılgına dönüyordu.

Yazar kitabında bu durumu somut örneklerle açmaya çalışmış... işkencede "Diyarbakır 1, Mamak 2" diye bahsedilen Askeri Cezaevlerinde kalmış insanların tanıklığına başvurulmuş... Ayrıca "itirafçı işkenceci" Sedat Caner'in işkence yöntemleri konusunda anlattıklarına da yer verilmiş. 12 Eylül'80 öncesinde yedi yıl milletvekilliği yapan, şu anda da ANAP'tan milletvekili olan Nurettin Yılmaz'ın TBMM'nde halen dile getirmediği maruz kaldığı şok etkisi yapan işkence olayı da kitapta yer alıyor.

Bu dönemde, insanları tutuklamak, dayak atmak için herhangi bir neden olması da gerekmiyordu. Ayrıca tüm bu eziyetler için neden kolayca bulunurdu.

"Beni alıp Blok Amirine götürdüler.

—Ne düşünüyordun? diye sordu.

Ona bir insan olduğumu, dışarda bir ailem bulunduğunu söyledim. Beni dinlemedi bile. Anladığını da sanmıyorum çünkü.

—Yıkın bunu, diye buyruk verdi..."

Fakat kitap, bu haliyle bile eksik kalmış gibi... Eksikliğin belli başlı nedeni de, işkenceye bir kaç kişinin gözüyle bakılmış olması.. İşkencenin boyutları da o insanlarla sınırlı kalıyor. Oysa nice insan, ne ismi bilinen ne de ismini yazacak kadar okuması yazması bile olmayan nice insan korkunç, ölümcül işkencelere maruz kaldılar. Kimileri, davaları uğrunda canlarını verdiler..

Bu kitabı herkes okumalı. Ancak okuduğumuz, tanık olduğumuz olaylar karşısında ah-vah etmek belli ki içinde bulunduğumuz durumu değiştirmiyor. Kore'de bir öğrencinin işkencede öldürülmesi, bütün ülkeyi sarsarken, bizler daha ne kadar üzerimizdeki ölü toprağı ile sessiz kalmanın utancını taşıyacağız?

Haluk SAĞKAL

H.TÜRKOĞLU

1958'de Fethiye'de doğdu. Mimar Sinan Üniversitesi Endüstri Tasarım Bölümünü bitirdi. Bir süre belediye Konservatuarı Şan bölümüne devam etti. 1976-79 yılları arasında Ruhi Su Dostlar Korosunda bulundu. Okul ve Müzik uğraşılarının yanısıra 1979'da yayın hayatına başlayan ve 12 Eylül'de kapanan "Demokrat" gazetesi sanat sayfasında çalıştı. 1970-80 yıllarını kapsayan, ülkemiz ozanlarıyla çıktığı Anadolu turnelerinde bulundu. Birçok Demokratik Örgütlenmelerin gecelerine katıldı.

Halen bir Sanayi Kuruluşunda "tasarımcı-yönetici" olarak çalışmaktadır.

Hüseyin Türkoğlu:
Çağdaş kültüre açık olmak gerekiyor

D.A. *Sayın Türkoğlu, "Bir Başka Sevda" isimli kasetiniz yasaklanmıştı. Şimdi, üzerinde 'danıştay kararıyla' ibaresi var. Bunun nedenini açıklayabilir misiniz...*

H.T *Kasetimde 'DOST' isimli, sözleri ozan Ali İzzet Özkan'a müziği ise Ruhi Su'ya ait olan bir türkü var. Bu türküde 'halkın dini duygularını rencide edici' sözler blunduğu gerekçesiyle kaset yasaklandı. Oysa 'Dost' daha önce denetimden geçmiş bir türkü.. Bizde idare mahkemesine dava açtık. Lehimize çıkan kararla, kasetim Temmuz ayı sonunda müziksevrelere ulaşabilecekken ancak Aralık'ın sonunda ulaşabildi.*

D.A *Sizce müziğin işlevi nedir?*

H.T *Bu sorunun yanıtı, 'müziği kimin için, ne için yaptığınız' sorusuna bağlıdır. Ben, müzik vasıtasıyla emekçi halkın sorunlarını, mesajlarını geniş kitlelere vermeyi arzuluyorum. Ama, müziğin, bir bütünün küçük bir parçası olduğu gerçeğini unutmadan.. Günümüz sanatçısının işlevi de bu açıdan ele alınmalıdır. Fakat olaya böyle bakarken, bu tür bir gayeyle oluşturulmamış güzel bir melodinin, dinlendiren ezgilerinde duymamazlıktan gelinemeyeceğini, dinlenmesinin yararlı olacağını söylüyorum. Tabi sorumluluk duygumuzu bir kenara atmadan..*

D.A *Peki biraz önce bahsettiğiniz doğrultuda nasıl bir çalışma yapıyor sunuz?*

H.T *Önce yapmak istemediklerimi sayayım isterseniz.. Arabesk ezgiler içinde çeşitli şiirleri seslendirmek değil amacım. Kalıcı olmayan, plak şirketlerinin yönelimine göre, ticari kaygılarla çok satsa da, kitleleri kaderciliğe sürükleyen eserlerde yapmak değil.. Geniş kitlelere seslenmek istiyorum ama popülist akımlara da sapmadan.. Çalışmalarım, Anadolu kültürünü incelemeye döndük. Geçmiş kültürümüzü yoğurarak bugüne getirmeyi ve yarına kalıcı eserler bırakmayı istiyorum. Ruhi Su Hoca'nın açtığı yolda kendimi yetiştirmeye devam ediyorum.*

D.A *Müzik çalışmalarınızda tek bir enstrümana mı bağlı kalıyorsunuz?*

H.T *Müzik aletleri konusunda katı kurallarım yok... Belirli bir uyum içerisinde çeşitli müzik aletlerine de çalışmalarımda yer veriyorum. Mutlaka çağdaş kültüre açık olmak gerekiyor. Bir müzik sanatçısı, güzel müzik yapmak için çaba harcamalı. 'En iyi içeriği , en iyi biçimde sunmak' en önemli kaygılarından olmalı bence... Yoksa birini diğerine tercih etmek değil...*

D.A *Teşekkür ediyoruz, sayın Türkoğlu...*

Buğday tanesi yere düşüp ölmezse, o yalnız kalır; fakat ölürse çok ürün verir. (İncil). O güzel tohumların, o güzel çocuklarına yeni yılda sonsuz umutlarla

İTÜ-Maden Ö.D. Genel Kurulu

İTÜ Maden Fak. Ö.D'de 12 Aralık 87'de II. olağan genel kurul toplantısını yaptı. Akademik-demokratik mücadelenin demokrasi mücadelesindeki yeri ve öneminin vurgulandığı toplantı, üzerinde anlaşılan listenin onaylanması sonucu yeni yönetim kurulunun seçilmesiyle sona erdi.

MÜBYÖD 1. Genel Kurulu

M.Ü. Basın Yayın Yüksek Okulu Öğrenci Derneği (MÜBYÖD) ilk Genel Kurulu'nu yaptı. 11.12.87 tarahinde gerçekleşen Kurul'da derneğin bugüne nasıl geldiği; baskı ve keyfi uygulamalar geçici yönetim kurulu tarafından dile getirildi. Yeni seçilen yönetim kurulu ise bundan sonra yapılması düşünülen çalışmalardan bahsetti.

Açlık Grevi

31 Ocak 87'de GRUP YORUM ve GRUP MERHABA Müzik Toplulukları Sağmalcılar Cezaevi önünde açlık grevine başladılar. Grup Yorum'un solisti Efkan ŞEŞEN'in tutukluluğunun sona ermesi için yapılan grev 2 gün sürdü. Bu süre içerisinde demokratik kitle örgütlerini ziyaret ederek konserlerde veren iki topluluk Sultanahmet Parkında grevi bitirdiler.

DUYURU

Bizler Alman ve Türkiyeliler olarak bir yılı aşkındır cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve aileleri ile her türlü dayanışma faaliyetleri sürdürmekteyiz.

Mart ayı sonunda Türkiye cezaevlerini konu alan bir sergi yapmayı düşünüyoruz. Cezaevlerindeki ve dışardaki dostlardan karikatür, resim, elişleri, mektup vb. bekliyoruz.

Berlin, 28.01.88

Siyasi Tutuklularla Dayanışma Komitesi Adına
Anna Schmidt
Postlagerkarte 083281 C
1000 Berlin 36

ODTÜ'de Genel Kurulla birlikte yeni dönem

ODTÜ Öğrenci derneği 23 Kasım 1987 TARİHİNDE 1.Genel Kurulunu yaptı. 7 yıldır, öğrenci adına öğrencilerin gerçekleştirdiği ilk demokratik platform ve ilk demokratik kürsüydü yapılan Genel Kurul.

Dernekleşme çabamız 1985'ın ilk aylarından beri pek çok engellemelere rağmen süregelmektedir. Dernekler yasasındaki açıkça belirtilen haklarımızı kullanabilmek dahi yıllarımızı almıştır. Kendi çıkardıkları yasaların demokratik kırıntılarına bile, katlanamayop, pratikte uygulanamaz hale getirmişler, hatta öğrenci dernekleri ile ilgili yeni yasalar çıkarmaya çalışmışlardır. Rektörlük ve Valilik, kanunda çok açık olan, bırakın bir vatandaşın bile net olarak anlayacağı maddeleri, bütün hukuk kurallarını altüst ederek çarpıtmış ve aylarca mahkeme kapılarında bekleterek süreci geriye bırakmaya çalışmıştır. En temel hakların kullanılmasından dolayı, Engizisyon mahkemesi kararlarını anımsatan disiplin cezaları verilmiş, yurtlardan atılmalar olmuş ve DGM'ce soruşturmalar açılmıştır. Polisin, sürekli fiili ve psikolojik baskısı altında kalınmıştır. Diğer yandan ideolojik saldırıya geçilmiş, 'Okulumuz bu türlü hareketler den çok çekti' 'Teröristler yine okulu karıştırmak istiyor' 'zaten siyasi hareketler hep böyle başlar' gibi demogojilerler bireyleri etrafında yalıtmaya ve bağlarını koparmaya çalışmışlardır. Öte yandan sağ basının sığ bir şekilde olayan çığırtkanlığını yapması, Derneklerin altında illegal örgüt aramaya çalışması, garip bağlarla garip örgütlere yamaması, öğrenciler üzerine uygulanan politikaların tamamlayıcısı olmakta ve öğrencileri derneklerden uzaklaştırmaya çalışmaktadır. İşte Genel kurulumuz yaşanan bu olumsuzluklara rağmen, ortaçağ anlayışına gençliğin birlikteliğini ve kararlılığını gösterdiği yer olmuştur. Ve bu anlayış bilmelidir ki, dünya hala dönüyor ve dönmeye devam edecektir.

Bu sürecin toplumun bütün kesimleri için yaşanıyor olması ve toplumsal muhalefetin benzer yöntemlerle bastırılması öğrenci gençliğin birliğini ve hareketini etkilemiştir. 80 sonrası yaşanan idelolojik kaos sonucu gençliğin hareketine ve birlikteliğine yönelik 'orjinal' tezler ileri atılmış ve 'orjinal' gruplaşmalar olmuştur. Ya birlikteliğin temeli gene orjinal biçimde yaratılan üst kurullarda verilen oylara dayandırılmıştır, yada 'ilkeli birlik yapıyoruz' diye ilkelerde toplu pazarlık sistemi geliştirilmiştir. Bu anlayışlar sonuç olarak küçük-burjuva mantığına tekabül etmekte ve (teoride reddetse dahi) pratikte Demokratik kitle örgütlerini politik tekke gibi gördüklerini ortaya koymuştur.

İşte yaşanan olumsuz sürecin aşılabilmesi için, öğrenci gençliğin toplum içindeki konumu ve mücadele perspektifi, bir DKÖ olan öğrenci derneklerinin işlevi, Demokrasi mücadelesi ve Demokratik mücadele arasındaki farklarını, ve ilkeli birliğin ne olduğu gibi konuların çok açık bir biçimde tartışılması ve netleşmesi gerekmektedir. Çünkü öğrenci gençliğin birliğini sağlayacak programların çıkmasına, netleşen bu düşünce ışık tutmaktadır. Fakat şunu şimdiden belirtelimki, kitleselleşmenin ön şartı somut koşulları değerlendirip özgün sorunlardan yola çıkarak kararlı ve sürekli bir mücadeleyi sürdürmektir. Bu anlamda soyut kavramlar yerine, somut Akademik-Demokratik hedefler ve bu hedeflere ulaşmada önerilecek yöntemler üzerinde birlik sağlanmalıdır. Kuşkusuz bu düşünce farklı düşüncelerin varlığını ve yaşama hakkını reddetmez. Olabildiğine demokratik bir yapı ve birlik eleştiri birlik temeli mücadeleyi sağlıklı bir platforma oturtacaktır. Birlikler ve ayrımlar somut hedefler ve programlar doğrultusunda olmalıdır. Tartışma ortamları birliğimizi zedelemeyecek, aksine bu süreç eskisinden daha güçlü ve kararlı bir mücadele anlayışını beraberinde getirecektir. Bu anlamda Genel Kurulumuzla birlikte yeni bir döneme girilmiştir. Genel kurul süreci ve öncesi anlayişların sınırlıda olsa tartışılması sonucunda kitle tarafından teorileri ve pratikleri tanınabilmiştir. Ve bunun sonucunda yukarıda belirtilen anlayışı hayata geçirmeye çalışacak yeni bir yönetim mekanizması oluşturulmuştur.

Eksikliklerimiz dün olduğu gibi yarında olabilir. sorun bu konuda açık olmak ve yanlışların üzerine kararlı bir biçimde gidebilmektir. pratik süreç hem öğretimiz hemde yargıcımız olacaktır.

Taner YÜZGEÇ

ODTÜ—ÖD Yönetim Kurulu Üyesi

İTÖF'ün İNGİLTERE'DE ÖĞRENCİ HAKLARI KAMPANYASI

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu (İTÖF), İngiltere'de öğrenim gören Türkiyeli öğrencilerin akademik-demokratik sorunlarının çözümü için başlattığı uzun süreli "Öğrenci Hakları Kampanyası"nın çalışma programı içerisinde, Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Londra'daki öğrenci müfettişliğinden, öğrencilerin sorunlarını ve istemlerini görüşme talebinde bulunmuştu. Müfettişlik yetkilileri, İTÖF'ün bu talebini kabul ettiler. İTÖF Yönetim Kurulu üyesi 4 kişilik bir delegasyon 4.1.1988 Pazartesi günü yetkililerle görüşerek istemlerimizi ilettiler. Yapılan görüşmede Türkiyeli öğrencilerin sorunları ve özellikle Müfettişliğin uyguladığı 20 saat uygulaması tartışıldı.

Müfettişlik yetkilileri bu uygulamanın değiştirilmesi için karar alıcı yetkiye sahip olmadıklarını belirterek, sorunlarımızı Milli Eğitim Bakanlığına ileteceklerini söylediler. Yetkililer ayrıca, "İTÖF'ün istemlerini içeren yazılı bir metin vermesini, ancak eylem yapmamasını" önerdiler. İTÖF temsilcileri de yazılı metin verebileceklerini, ancak akademik haklar kazanılıncaya kadar eylem ve çalışmalara devam edeceklerini belirttiler.

İTÖF 14.1.1988 Perşembe günü, çok sayıda Türkiyeli öğrenci topluluğuyla birlikte düzenlenen bir mitingle sorunlarımız ve istemlerimizi içeren yazılı metni öğrenci müfettişliğine vermiştir.

İstemlerimiz şunlardır.

— İngiltere'deki devlet okullarından tam yararlanmak ve bu yolla vize alabilmek istiyoruz.

— İngiltere'de çocuk bakıcılığı (Au-pair) yaparak öğrenim gören Türkiyeli bayan arkadaşlarımızın çalışma koşullarının düzeltilmesini ve Türkiye'de yüksek ve haksız kazançlarla çalışan aracı Türk şirketlerin denetlenmesini istiyoruz.

— Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının Türkiyeli öğrencilere uyguladığı 20 saat uygulaması, İngiliz hükümetinin kabul ettiği 15 saate indirilsin.

Türkiyeli öğrencilerin bu ortak istemleri yakıcıdır ve bir an önce çözülmelidir. En doğal hakkımız olan öğrenim hakkı bu tip uygulamalarla engellenmemelidir.

İngiltere Türkiyeli Öğrenciler Federasyonu (İTÖF) İngiltere'de öğrenim görmekten kaynaklanan akademik-demokratik sorunlarımızın çözümü için çalışmalarını yükseltecektir. Sorunlarımız tüm öğrencilerin ortak sorunudur.

Türkiyeli öğrenciler, ortak sorunlarımızın çözümü yolunda birlikte mücadele yürüterek, demokratik kamuoyunun güvenilir desteğini alarak haklarını kazanacaktır.

ÖĞRENİM HAKKIMIZ ENGELLENEMEZ...

İNGİLTERE TÜRKİYELİ ÖĞRENCİLER FEDERASYONU YÖNETİM KURULU

14.1.1988

BİR OPERASYON, BİN YAYGARA

Acil bir operasyon gerekiyordu. "ANAP binalarını bombalayanlar" kıskıvrak yakalanmışlardı. Fakat basında boy boy resimleri çıkan 26 kişiden 20'si çıkarıldıkları mahkemeden sonra salıveriliyorlardı. Sonuçta "bombaladınız" denip yakalananlar, serbesttiler. Ama evleri işgal edilmiş, 19 gün gözaltı yaşamış, maddi ve manevi zarara uğramış bir şekilde.. Film icabı kendilerine zorla rol verilmeye çalışılmıştı. Yine de senaryo tutmamıştı. Bu arada, karakol kurulan evin zilini postacı da çalsa herhalde örgütün kuryeliğini yaptığı gerekçesiyle basında yer alabilirdi.

YİNE HARÇLAR ÜZERİNE...

Şu harçlar meselesi, öğrencilerin ağrına gitmesine rağmen çözümlenemedi gitti.

"Harçların haraç" olduğunu bilenler, ama eli kolu bağlı oturup ahkâm kesenleri geçersek, geriye "kendi söyler reşit, kendisi işit" misali yakınanlar ve soruna duyarlılık ile duyarsızlar kalıyor. Bu sorundan hala haberi olmayan varsa, artık ona pek fazla sözümüz olamaz...

*İş yine dernekçi arkadaşlarımızda çözümleniyor. Öğrenci kitlesini bu talep etrafında organize etmek; önerileri birlikte renklendirip **"harçlara hayır"** demek gerekiyor!*

Paralarımız nerede... Yanıtı kimde?

Geçen sayımızda, bizim harçların nerelerde kullanıldığını araştırmış ve bu konuda yetkililerin nasıl cevap vermekten kaçındıklarını sergilemeye çalışmıştık.

Araştırmalarımıza devam ettik. Yetkililerin en son olarak topu attıkları YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU Başkanlığı'na bir dilekçe ile başvurduk. Resmi bir yazıyla cevap verdiler. Yazı aynen şöyle: T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI, Ankara.

23.11.87-23857.

Sayı: İD. ve MAL.İŞL./
09.01.00/1182

Konu: Öğrenci Harçları Hakkında Bilgi Talebiniz

İLGİ: 2.11.1987 tarihli dilekçeniz.

Bu tür müracaatları, istenen bilgileri vererek cevaplamamız maalesef mümkün olamamaktadır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Tahsin ÖZGÜÇ
Başkan Vekili

Bu işlerin başında olan kurum da bir açıklama yapmamıştı. Açıklama yapmamaları konusunda bir gerekçede bildirmiyorlardı. Sorularımızı cevaplandırmaları "maalesef mümkün olamıyordu" ve bilgilerimizi (hangi bilgi?) rica ederlerdi! (Oysa, sadece harçların nerelere harcandığını sormamış, yükseköğretimdeki öğrenim sayısını da sormuştuk. onun da yanıtını nedense alamadık.)

Başvuru usûlümüzde bir yanlışlıkta olamazdı. Çünkü kendileriyle telefonla konuştuğumuzda, "dilekçeyle başvurun" demişlerdi.

Bundan sonra ne yapılabilir?

Yabancı uyruklu öğrencilerin dövizle; yabancı dilde eğitim görenlerin ise % 20 fazla ile yatırdıkları harca ilişkin soru sorabilirdiniz belki ama, cevap alamazdınız!

Peki bundan sonra ne yapabilirdiniz? "İş yine başa düştü" deyip sorularınızı yanıtlamaktan kaçanların peşine mi düşerdiniz?

Yatırdığınız harçların üzerine soğuk su içebilirsiniz. Ama "paralarımız daha ne kadar iç edilecek" diye sormanın zamanı geldi de geçmiyor mu, ne dersiniz? (Bu harç meselesinde ana-babalar, öğrenci olan evlatlarından daha duyarlı galiba.. "Tuzun yokuşunu onlar çektiklerinden midir nedir? Neredeyse duyarlılıklarını tepkiye dönüştürmekte onlara örnek olacaklar. Bir de yüreklerinde o kahrolasıca korku olmasa...)

Anladık harç yatırmakta kararlısınız... "Onlar"da harç almakta kararlı gözüküyorlar biliyorsunuz.. Ama biraz düşündünüz mü, kararlılığınızı, harç parasını ana-babanızdan almanıza mı borçlusunuz?

Halâ, ne yapılmalı mı?

Harçları kaldırmak öğrencilerin harcı değildir zihniyetine, artık bir son verilmeli... Enayi yerine konmak iyiden iyiye ağırınıza gitmiyorsa, belki biraz daha kendinizi zorlayabilirsiniz. Ama nereye kadar, ne pahasına?

YÖK Yasası Md. 46

*"Her yıl öğrencilerin yükseköğretim kurumlarına ödemek zorunda bulundukları harçlar, öğrenim dallarının nitelikleri ve süreleri ile yükseköğretim kurumlarının önerileri gözönünde tutularak Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit ve ilan edilir. **Varsa yabancı dil hazırlık öğrenimi dahil her eğitim öğretim programına veya öğretim alanının maliyet bedelinin EN ÇOK BEŞTE BİRİ öğrencilerden harç olarak alınır.** Bu harç, isteyen öğrenciler için borçlanma veya hizmet yükümlülüğü karşılığı, devlet tarafından ödenir. Bu takdirde 44.üncü maddeye göre öğrencilere tanınan ek öğretim sürelerı için de devletçe ödemeye devam edilir.*

Öğrencilerin borçlanmaya veya hizmet yükümlülükleri öğrenciler adına devletçe karşılanan toplam harç miktarına göre taspit edilir.

Bir yükseköğretim kurumunu bitirdikten sonra ikincisine kalanların harcı devletçe karşılanmaz."

YÖK Özelleştirilsin!

Av. Göksel TÜRK

Evet, yanlış okumadınız. "Y.Ö.K özelleştirilsin", üniversiteleri eğitim amacı ile değil, öğrencinin sırtından para kazanmak için çalıştıracaklara devr edelim diyoruz. İçimiz kan ağlaya ağlaya da olsa, bu öneriyi yapmayı gerekli gördük.

Niye mi? Anlatalım. Biz "paralı eğitim" anlayışına, "aklı, yeteneği olan değil, parası olan okusun" politikasına karşıyız. Karşı olmayı da sürdüreceğiz. Ne var ki, bu aşamada "özelleştirme" modasına uymakta kimi yararlar görüyoruz. En önemli neden, niteliği tartışmalı, bize ne kazandırdığı pek açık olmayan, üstelik de paralı olan YÖK düzeninde **hem** para ödeyen bir müşteri **hem de** itilip kakılan, adam yerine konmak istenmeyen biri olmaktan bıkıp usandık. İşte bu yüzden özelleştirme istiyoruz. Böylece YÖK hisselerini satın alıp dilediğimiz bir eğitim-öğretim kurumu olmasını sağlama şansı doğar.

Ama amacımız, yalnızca, YÖK'-ün diploma matbaasını ele geçirmek değil. Bunu çok kazançlı bir yatırım olarak görmekteyiz. isterseniz bir hesap yapalım:

Bir hukuk öğrencisi, 40.000 TL. harç ödüyor. (İkinci kez yalnız bir iki dersi yeniliyor ise, bir de % 50 zamlı öder, ama bunları saymayalım.) Günde ortalama 5 saat ders hesabıyla (hoca derse gelir mi, gelirse doğru dürüst ders anlatır mı, anlattığı işe yarar mı onlara da girmiyoruz). Kaç ders yapıldığını bulalım. Öğretim yılı 28 hafta (7 ay), haftada) gün hesabıyla 140 ders günü var. Demekki 40.000 TL karşılığı 700 saat ders görülüyor. Tabii bu günlerin bayrama seyrana denk düşeni, dahası türlü bahanelerle ders yapılmayanı var, ama bunlar da bir yana. Biz diyoruz 700 saat, siz -biraz daha şişirip- deyin ki 800 saat ders için 40.000 TL ödeniyor. Demek ki ders başına **en azından** 50 TL. ödeniyor. Hukukta ders demek, bir odaya tıkılmış 350-400 öğrenci ("Canım, devam etmiyorlar ki" diyeceksiniz, öğrenci gelip "tahsil" görse de görmese de YÖK parayı "tahsil" ediyor ya!). Demek ki, bir öğretici ve 400 öğrencili hukuk dersinden sağlanan gelir 20.000 TL oluyor.

Peki YÖK mikrofunsuz assolist konseri türünden böyle bir dersi acaba kaça mal ediyor? Bunu bilmiyoruz, ama YÖK yasası madde 46 uyarınca maliyetin **en çok beşte biri"** öğrenciden alınabilir. Yasal harç bu, fazlası harç değil haraç.

olur. Kuşkusuz, YÖK yöneticileri bu yasal sınırı aşmıyorlardır; başka türlü olması düşünülemez. Öyleyse bir hukuk ders saatinin maliyeti 100.000 TL'den az değil.

Bir saati 100.000 TL'ya mal ediliyor, bekli de daha fazlaya. İşte özelleştirmeyi bunun için istiyoruz. Bu işi kazanç için yapan, bina kirası veren, vergi ödeyen özel dershaneler acaba bir saat dersi kaça mal etmekte? 40 kişilik laboratuarlı yabancı dil öğrenimi veren bir özel dershane saatine 1245 TL. alıyor. 40 kişilik sınıftan bir ders için alınan para 49.800 TL.

Gel de özel girişimin üstünlüğüne inanma. Binası, bir sürü gideri Devletçe sağlanan, verdgi ödemeyen YÖK düzeni bir ders saatini 100.000 TL.'den aza mal edemezken, bu işi kazanç için yapanlar yarısından aza satış yapıp tonla da kâr ediyorlar.

YÖK özelleştirilsin derken haksız mıyız? Kim, nasıl çarçur ediyor bu paraları, yok mu bunun hesabını soracak?

ÖĞRENCİ HAREKETİNDE

Ülkeyi yönetenlerin geçmişten bu güne uzanan gençliği suçlayıcı onu mevcut düzenin varlığı için potansiyel bir tehlike olarak gören anlayışı bütün ağırlığıyla sürmektedir. Ellerindeki tüm olanaklarıyla, hatta kimi zaman kendilerinin koydukları yasaları da hiçe sayarak gençliğin demokratik taleplerini bastırma çabası içindedirler. Bunun en belirgin örnekleri üniversiteler de açıkça gözlenmektedir. Üç yılı aşkın süredir üniversite gençliğinin en temel hakkı olan örgütlenme, dernek kurma çalışmaları çeşitli biçimlerde engellenmekte, bu çalışmalar sistemli bir biçimde yasadışı gösterilmek istenmektedir. Bugün üniversitelerde her türlü karar onbinlerce öğrenci dikkate alınmaksızın, onların tamamen dışında alınmaktadır. Kuşkusuz bu demokratik olmayan tutum sadece üniversitelere değil sendikalardan demokratik kitle örgütlerine kadar uzanan toplumun tüm kesimlerine yöneliktir. Açıkça görülen odur ki toplumumuzun bugün en acil sorunlarının başında demokratikleşme sorunu gelmektedir. Böyle bir sorunun çözümü ise bütün toplumsal sınıf ve kesimlerin özgürce örgütlenerek kendi gelecekleri üzerinde doğrudan kendilerinin karar verebilecekleri koşulların yaratılmasına bağlıdır. Bu koşulları yaratabilmenin, demokratik hak ve özgürlükleri kazanabilmenin yegâne yolu da demokrasiden yana güçlerin örgütlü-birlikte mücadele etmesidir. Ülkemiz üniversite gençliğide bu mücadelenin doğal bir parçasıdır. Bu gerçeğin bilincinde olan üniversite gençliği kendi örgütlerini, derneklerini kurarak özerk-demokratik üniversite mücadelesini sürdürürken aynı zamanda demokratikleşme yolunda atılacak her adımı desteklemek, gücü oranında omuz vermek zorundadır. Aksi halde yapılanların kıymeti harbiyesi olmayacaktır.

Öğrenci derneklerinin mücadele alanı

Öğrenci derneklerinin mücadele alanının ne olduğu yada öğrenci derneklerinin neyi yapıp neyi yapmayacakları sorusuna yanıt arayışı aynı zamanda öğrenci gençlik hareketinin bugünki durumuna da açıklık getirmeyi amaçlamaktadır. Her şeyden önce bugün öğrenci gençliğin mücadeleye hazır, bunun için mesajlar bekleyen bir kesim olmadığı, aksine 1980 Eylülü ile birlikte yaşanan yoğun depolitizasyon sürecinin etkilerini beklenenin de üzerinde bir oranda taşıyan, mücadele etmek bir yana yürütülen mücadeleyi uzaktan da olsa izleme "zahmeti"ne dahi katlanmayan çok geniş bir kesimle karşı karşıya bulunduğunun büyük puntolarla yazılarak görülebilir bir yere asılmasının demokratik öğrenci hareketinin bu günü ve geleceği açısından yararları olacağı kanısındayız. Öğrenci gençlik örgütlenmesinin karşı karşıya bulunduğu bu önemli gerçek, öğrenci derneklerinin neyi yapıp yapmayacağının, örgütlenme ve çalışma anlayışının nasıl olması gerektiğinin doğru cevaplandırılması için gözden uzak tutulmaması gereken bir noktadır. Bu nokta çeşitli çalışmalar örgütlenirken akla gelen en radikal tavrın değil, içinde bulunulan koşullara uygun, uzun vadede kalıcı kazanımları hedefleyen doğru devrimci tavrın alınması gerektiğini göstermektedir.

Bugün temel kaygı toplumsal sorunlar biryana kendi sorunlarına karşı duyarsızlaştırılan öğrenci gençliğin duyarlı hale getirilmesi olmalıdır. Sırtını emperyalizme dayayan siyasal iktidarın çağın gelişmiş araçlarını sistemli bir biçimde kullanarak depolitize ettiği öğrenci gençliği duyarlı hale getirmek, onu demokrasi mücadelesinin saflarına kazandırmak bilindiği üzre kolay değildir. Öğrencilerin somut sorunlarının önemide buradan gelmektedir. Harçlar, vizeler, atılmalar, yemekhane, barınma, mezuniyet sonrası iş bulamama ve benzeri sorunlar bir başlangıç noktasıdır. Bütün bunlar öğrenci gençliğin önemli bir kısmının zarar gördüğü sorunlardır. Buna rağmen sorunlara karşı tavır alanların sayısı öğrenci gençliğin sınırlı bir kesimidir. Kuşkusuz bu durum anlaşılması güç bir talihsizlik değil mevcut düzenin kendisiyle uyumlu yeni bir kuşak yaratma doğrultusunda ki sistemli çalışmanın ürünüdür. Öğrenci gençliğe bizzat kendi sorunlarına sahip çıkmaları gerektiğini anlatabildiğimiz ve benimsetebildiğimiz oranda öğrenci gençlik hareketinin mücadele sınırları işin başında geniş tuttuğumuz -perspektifte- genişleyecektir. Yoksa asgari demokrasi bilincinden yoksun, kendi sorunlarına dahi duyarsız olan (Örneğin okuldan atıldığı halde atılmaların kaldırılmasını içeren dilekçeye imza atmayan) bir kitlenin ülke sorunlarına karşı tavır alması mümkün olmayacaktır. Kuşkusuz bu noktada, öğrenci sorunlarının gerisindeki siyasi nedenlerde insanlara anlayabilecekleri makul ölçülerde anlatılmalıdır.

Diğer taraftan derneklere ilgili, üniversitedeki uygulamalardan rahatsız olan ancak bu konuda net olmayıp karar verme aşamasında olan iyiniyetli arkadaşların doğru karar verebilmeleri de kuşkusuz dernekler içerisindeki tartışmalara ve yapılan çalışmalara bağlı olacaktır. Bu nedenle herkesin yeralması gerektiği (bize göre) çalışmaların yanısıra, değişik insanların değişik düzeylerde katılabilecekleri çalışmalar yapmak da gerekmektedir. Sözgelimi rektörlüğün herhangi bir uygulamasını protesto amacına yönelik bir çalışma örgütlenirken bunun yanında çeşitli sanatsal-kültürel etkinliklerin gerçekleştirilmeside ihmal edilmemelidir. Özellikle bu tür çalışmalarda geniş bir katılım ve daha da önemlisi söz konusu etkinliklerin gerçekleştirilmesinde katılanlara geniş bir insiyatif alanı bırakılması, sürecin olumlu yönde hızlanması için önemli bir noktadır. Herkesin her türlü çalışmaya (yada diğer bir deyimle eyleme) katılması bu günden yarına beklenemeyeceğine göre, daha çok insanı kapsayacak çalışmalara belli bir esneklikle yaklaşmak bazı çalışmalarda yer almayanlara karşı hoşgörülü olmak gerekmektedir. (Kuşkusuz bu durum kendini önemli yerlere yerleştirip sonrada eylem kaçaklığı yapanlar için geçerli değildir.) Buraya kadar söylediklerimizi özetlersek: Ülke sorunlarına duyarlı, demokrasi mücadelesi saflarında yer alacak öğrenci gençliğin varlığı, öncelikle kendi özgül sorunlarına duyarlı, asgari demokrasi bilincine sahip bir kuşağın yetişmesine bağlıdır. Bu nedenle:

-Somut sorunları öne çıkarılması
-Gündemin doğru belirlenmesi
-Demokrasinin iyi işletilmesi
-Çalışma alanlarının zenginleştirilmesi
-Dar ve kendini yenilemeyen ahbap çavuş ilişkilerine son verip, yaygın ve üretken ilişkilere geçilmesi acil bir sorun olarak demokratik öğrenci çalışmaların buradan hareketle yapılması öğrenci gençlik hareketinin sınırlarını genişletmeyi amaçlamalıdır.

Öğrenci dernekleri öğrenci sorunları dışındaki sorunlarla ilgilenmemelidir demeyi sorunsuzluk saydığımız gibi, zamanı ve zemini değerlendirmeden ülkenin sorunu o halde bizi de ilgilendirir diyerek her akla gelenin yapılmasını da demokratik öğrenci hareketinin bütünü açısından doğru bulmuyoruz. Ayrıca yapılması tasarlanan her türlü çalışma hakkında (Gerçek dışı, yersiz ve karalamayı amaçlama dışında) herkesin herzaman eleştiri hakkına sahip olmaları gerektiğine inanıyoruz. Bu kararalma aşamasında olduğu gibi sanrasında da geçerli olmalıdır. Kararın çoğunluk tarafından alınması eleştiri hakkını ortadan kaldıramaz. (Kaldıki çoğunluğun her zaman doğru kararlar almadığını da biliyoruz) Kararalma aşamasından sonra hiç kimse karara aykırı söz ve davranışta bulunamaz demek, sürecin içinde yer alanların düşünce ufkunu daraltıp, politik üretkenliğini azaltacağı gibi yapılacak çalışmanın (eylemin)-şayet doğru ve haklı ise- doğruluğuna ve haklılığına da gölge düşürecektir. Anlaşılacağı üzere bunlar Demokratik kitle örgütleri için söylenmektedir. Kuşkusuz daha farklı örgütlenmeler için başka şeyler söylemek mümkün olmakla birlikte yeri bu yazı değildir.

SONUÇ,

Bu gün öğrenci derneklerinde yukarda değinmeye çalıştığımız nedenlerinde etkisiyle, bir durağanlık yaşanmaktadır. Burada bir noktanın altını çizmekte yarar var; durgunluk yada kriz tesbiti neye göre yapılmaktadır? Ölçümüz nedir? Bizce durgunluğun göstergesi, katılımın yeterince arttırılamaması, sağlıklı-düzeyli tartışma ortamının yaratılamaması, örgütlü ve çok yönlü çalışmaların yapılamaması ve benzeri olgulardır. Yoksa gazete manşetlerine çıkıp çıkmamak değil. (Kamuoyunun gündeminde olmak kuşkusuz tercih sebebidir. Ancak bunda istikrar sağlanmalı, ön çalışmalara ağırlık verilmelidir.)

Derneklerin yaşamakta olduğu durgunluğu ülkenin içinde bulunduğu genel siyasi ortama bağlamak, vaziyeti kurtarmak için belki söylenebilir. Son dönemde siyasal iktidarın ve bazı yayın organlarının dernekleri yasadışı gösterme çabalarının yoğunlaşması dışında, şu dönemin sorunları önemli ölçüde içerden kaynaklanmaktadır.

Dernekler platformunda yer alan anlayışların demokratik öğrenci hareketinin bütünü yerine grup çıkarlarının ön plana çıkarılması, öğrenci gençliğin devrimci-demokrat kimliğe kavuşturulması doğrultusunda, dernek toplantılarından başlamak üzere sağlıklı tartışma ortamının yaratılması için gerekli duyarlılığın gösterilmemesi ve toplantılarda tartışmaların kendine yakın üç beş alkışçı merkez alınarak, toplantıdan sonra "nasıl konuştum" deyip, "çok iyiydi abi" dedirtme kaygısıyla alınan tavırların demokratik öğrenci hareketine (dolayısıyla anlayışlara) kalıcı kazanımlar sağlamadığı açıkça görülmektedir.

Bütün bunlar olurken memleketin günde bir kaç kez kurtarıldığı kahve yada cafe sohbetleri devam etmektedir.

Tartışmalar soyutlan

1984 başlarında öğrenci dernekleri nesnel koşullar sonucu ideolojik tartışmalar açık bir şekilde yaşanmadı. Yine bu süreçte demokratik katılımdanda pek sözedilemez. Fakat izlenen süreç bunun aşılması doğrultusunda değil tam tersi bu sorunların üstü kapatıldığından tıkanıklığa yol açtı.

Bugün ideolojik tartışma dediğimiz (öncelikle DKÖ nedir, özerk demokratik üniversite nedir? ilkeler nedir? vb.) DKÖ lerin hangi perspektifle mücadele vereceği ve bu mücadelerin nasıl yükseltileceğine ilişkin olmalıdır. Türkiyede yaşanan süreç idelolojik-teorik sorunları öne çıkardı... Konunun tartışılması tıkanıklığın açılmasında anahtar olacaktır. Yine Türkiye de demokrasi nedir? demokrasi mücadelesinin nasıl verileceği ve bu konudaki DKÖ ilkeleri tartışılmalı bu konuda netlik sağlanmalıdır.

KRİZ ÜZERİNE GÖRÜŞLER

pratikten amalı

1984 yılından sonraki süreçte renci dernekleri ne kadar zaafları ada toplumsal muhalefetteki yeri- almaya başladı. Sözünü ettiğimiz olojik tartışma platformu pratik cadeleden soyut olarak algılanma- lı birlikler mücadele içinde oluştu- malı ve yine program ortaya nması ilkelerin pratikte gerçekleş- lmeleri gerekiyor.

Nuh KÖKLÜ
İ.Ü.-B.Y.Y.O

Sorun meşruluk çizgisini yakalamaktır.

Genelde ülkemiz demokrasi mücadelesinde buna bağlı olarak diğer alanlarda (öğrenci hareketi dahil) bir tıkanıklık yaşanmaktadır. Bu yenilgi dönemlerinin tipik bir özelliğidir. Üstelik 12 eylülün konumu bu tıkanıklığın süresini daha da uzatmıştır. henüz yenilgi sürecinin gerçek nedenleri tam anlamıyla konmamış ve tartışmalar yavaş bir şekilde ilerlemektedir. Demokrasi güçleri sağlıklı bir programı ülke genelinde ve çeşitli alanların özelinde henüz koyamamıştır.

Ülke çapında yaşanan bu tıkanıklık doğal olarak öğrenci hareketinede yansımıştır. bu genellemeden yola çıkarak öğrenci hareketinin özel konumuna gelirsek, şu olaylar göze çarpmaktadır. Birincisi önemi yadsınamayan ancak belirleyici de olmayan dışsal nitelikli etkenlerdir. Bu etkenler 82 anayasasının etrafında oluşturulan tüm antidemokratik uygulamalar ve hertürlü ilerici gelişime karşı sistemli saldırılara maruz kalmıştır diye tanımlanabilir. Tabii bu durum her zaman ve her örgütlenmenin genel nedeni olduğu için tıkanıklığın nedeni olarak gösterilemez. O zaman tartışma bizi öğrenci hareketinin örgütlenmesinde yapılacak önderliğin niteliğine getirir. Yasa koyucu egemenlik keyfiyetinde istediği şekilde düzenlemeler yapabilir. Fakat hiçbir zaman meşruluk çizgisini belirleyici olamaz. meşru olan her zaman kazanmıştır. O halde ilk yapılması gereken kitlenin somut psikolojisinde meşruluk çizgisini yakalamak ve hedefleride giden yoldaki hedefleri buna göre oluşturmalıdır.

O halde bu hareketin sürükleyicileri niyet temelinde oluşturulmuş platformlarda niyet temelinde oturtulmuş soyut kavramları tartışmak yerine yaşanan depolitizasyon ortamında kitlenin aciliyet arz eden somut

taleplerini belirlemek ve bu talepler doğrultusunda oluşan hareketliliğin en geniş birlikteliğini yaratmak durumundadırlar.

Burada soyut ve somut olarak değinilen kavramların içi doldurulması gerektiği halde röportajın boyutlarını aşacağı için girmeyi doğru bulmuyorum.

Murat KURT
Uludağ Üniversitesi

Dernekler içinde yaşanacak eğitim süreci varolan potansiyeli olgunlaştıracaktır.

85'ten bu yana gelişen öğrenci hareketi yukarıdan aşağıya bir örgütlenmeyi öngörüyordu. Bu örgütlenme modeli demokratik bir örgütlenmeyi içermediğinden ve içeremeceğinden bütünleşmediğinden öğrenci derneklerindeki çalışmalarda belirsizlikler, bıkkınlıklar söz konusu bu tepeden örgütlenme içerisinde girilen gereksiz tartışmalar ve birimlerde yapılması gereken tartışma ve çalışmaları geri plana ittiğinden birimler asıl yapılması gereken çalışmalardan öteye sorunlarla uğraşmıştır. Bu gereksiz tartışmalar çok geniş öğrenci kesimini ilgilendirmezken dernek çevresini de pasifize ederek örgütlülüğünü yabancılaştırmıştır.

Bütün bunların yanında örgütlülüğün asgari koşulları olan başvuru kuruluş çalışmaları, dernek merkezleri vurdum duymaz bir yaklaşımla geçiştirildiği ve bütün bunlar keyfi engellemelerle bürokratik çarpıtmalarla karşılaşınca somut olarak bir örgütlülük çoğu yerde bir arkadaş grubu yada kantindeki bir masa olarak ortaya çıkmıştır. Önünde kitleselleşmeyi amaç alan öğrenci dernekleri için öğrenciler açısından derneğin bu şekilde somutlanması komiktir. Bu sonraki süreçte öğrenci derneklerinin hem somut olarak varolmaları hem de somut faaliyetlere yönelmeleri gerekiyor.

Girilen bu süreç aşılmaz bir süreç değil, aşılabilir. Ancak öğrenci dernekleri içerisinde yeni bir çalışma anlayışı ve biçimi gözönüne alınarak ve öğrenci derneklerinin bir demokrasi okulu olduğu bilincine varılacak çalışıldığında aşılabilir.

Bugüne değin öğrenci derneklerinin çalışmaları yukarıdan aşağıya somutlanıyordu. Ve bu çalışmalar içerisinde birimlerin özgün sorunları üniversitenin kongreleşmesi sürekli olarak geri planda kalmaktadır. Öğrenci gençliğin sorunlarını kendi düzleminde yakalayabilmeye yaşadığı sorununu çözme konusunda yaratıcı olmaya, sorunların çözümüne ilişkin tartışmalara katılmaya zorlayabilmeli... Bunun içinde birim çalışmaların öne alarak ve öğrenci dernekleri içerisinde Demokratik özelliğe sahip bir işleyiş oluşturarak ve dernek içerisinde örneğin eğitim süreci yaşatılarak varolan potansiyelin olgunlaştırılması ve geliştirilmesi için dernek içi çalışmalar yürütülmeli.

Öğrenci derneklerinin bir demokratik güce bürünmesi için öğrenci derneklerinde yeralan öğrencilerin asgari bir bilince sahip olması gerekir. Türkiye'de ve dünya da olan biteni tartışabilmeli, insan ilişkilerini oturtabilmek için ilişkilerini sorgulayabilmeleri, ortaklaşa çalışma koşullarını yaratabilmek için nasıl bir araya getirilebileceğini görmeli ve göstermek için seminer vb. çalışmaların yapılması gerekiyor. Bu çalışmalar ile dernek içerisindeki öğrencilerin verilen savaşımı kavrayarak derneği tek tek bireylerde somutlanması gerekiyor.

Bugüne değin derneğin bir araç olduğu herkes tarafından kabul edilmesine karşın pratikte ortaya çıkan durum derneğin bir amaç olduğu ve bu bulanıklık içerisinde çoğu yerde dernek fetişizmi görülmektedir. Öğrenci derneklerinin akademik demokratik savaşımı gerçekleştirebilmeleri için bu aracın nasıl bir demokratik işleyişle kullanılabileceği görmeleri gerekir. Bunun içinde bu aracın nasıl katılma olabileceğini özgün durumlarını gözönüne alarak yanıtlanmaları gerekiyor. Ama görülen odur ki bugüne değin yapılan çalışmalardaki yaklaşım biçimi katılımı sağlamamış durumda. Bu aracım katılımcı olabilmesi için tekkeci ve grupcu anlayışları terkederek öğrenci derneklerinin tüm öğrencilerinin ortak sesi olması için çaba sarfedilmelidir. Yeni araçların yaratılması bu noktada önem kazanmakta... Demokratik tartışma ortamları forumlar, bültenler, seminerler, panove broşürlerin bu amaçla yaratılması ve işlevlendirilmesi gerekmektedir.

Öğrenci derneklerinin içinde bulunduğu tıkanıklığın bir başka nedeni ise öğrenci derneklerinin birlikteliklerinin işlevsiz olmasından kaynaklanmakta... Bunun işlevlendirilmesi, bugüne kadar varolandan ayrı olarak üniversite, bölge ve Türkiye düzeyleri gözönüne alınarak, yani bugün yapılanın tersine olarak egemen anlayış kırılarak gerçekleştirilebilir.

Buda herşeyden önce herbirinin kendisinin yapacağını somutlamayla ve diğer derneklerle öncelikle üniversite düzeyinde birlikte neler yapılabileceğini somutlanmasıyla bölgeler ve Türkiye düzeyinde ne yapılabileceğinin görülmesiyle gerçekleşecektir.

Bu çalışmaların içeriği, örgütlenmenin içeriğinide ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım biçimi sanıldığının tersine Türkiye düzeyinde öğrenci derneklerinin birliğini daha kolay gerçekleştirecektir. Ve federasyonlaşmanın önünü açacaktır.

İsmail BEKTAŞ
İTÜ-İşletme Fak.

Dernek yöneticileri, öğrencilerin sosyal konumunu, duygu ve düşüncelerini, beklentilerini doğru değerlendirmiyorlar

Öğrenci derneklerinin özel alanı üniversitelerdir. Talepleri en genel biçimiyle bilim ama insan yararını amaçlayan bilim yapılmasıdır. Ve bugün "Özerk Demokratik Üniversite" olarak formüle ediliyor. Bunu açarsak YÖK'ü (kanunu ve kurumunu) ve uygulamalarını tartışmayı üniversitenin ekononik, idari ve bilimsel yönden bağımsızlığını dilegetiriyor. Bu başlıklar ayrıntılandırılabilir. YÖK sadece bir kurum ve yapı değil toplumu yeniden geriye doğru biçimlendirme çabasının bilimdeki uzantısı, Tekellerin baskıcı iktidarına karşılık gelen gerici bir ideolojinin parçasıdır. Özerk Demokratik Üniversite talebi bu siyasi ve ekonomik gericiliğe karşı çıkmayı da getirir.

Dernekleşme sürecinde görülen önemli bir sorun da kitleselleşememek olarak ortaya çıkıyor. Öncelikle bu görüntü öğrenci arkadaşların ilgisizlilikleri olarak alınmamalı, yaşanılan koşulları bütünü içerisinde değerlendirilmeli. Şimdi üniversitelerde okuyan arkadaşlar 7 yıldır uygulanan depolitizasyon, baskı ve yalnızlaştırma politikasını yaşayarak geldiler. Üniversite öncesinde bilimsel doğru bir yaşam görüşüyle karşılaşmaları istisnadır. En kötüsü örgütsüzdürler. Daha başkalarıda sayılabilir ve bunların birleşmesiyle arabesk müzik (popta olabilir) cinsellik düşkünü ve gösterişten başka günlük amaçları olmayan gelecekte zengin olmayı hedefleyen sosyal ilişkileri ailesi (varsı) birkaç arkadaşıyla sınırlandırılmış insanlar çoğunluğu oluşturuyor. Diğer yandan 80 sonrası giderek artan islami baskı yoksul emekçi kesimden gelen bir kısım genç arkadaşı etkileye biliyor. Ve derneklere girişilen karşı propaganda dernekleri "öcü" "kaka" gibi göstermeyi amaçlıyor. Siyasi iktidarın derneklere yaptığı ikinci bir "hizmette" bu karalamalar oluyor. Ancak yavaşta olsa bu darlık azalıyor, karşı propaganda kırılıyor. Başarılacağına inanıyorum.

Bu konuda çuvaldızı kendimizede batırmak gerekiyor. Özellikle derneklerde yönetici konumda olan arkadaşların deneyimsizliği çok açık, öğrencilerin sosyal konumunu duygu ve düşüncelerini beklentilerini hata ve eksikliklerini doğru değerlendirip bunlara çözüm üretmek, öne çıkardığı görüşleri benimsetmek için çekici etkileyici yöntemlerden henüz uzak görünüyorlar.

Yönetici konumundaki arkadaşlar daha çok politize olmuş ve belli bir ideolojileri olan arkadaşlar Kimileri ideolojik kimileri kişisel eksiklikleri yüzünden dernek kavramını farklı anlayabiliyorlar. Öylesine açıkki dernek programı ile sosyalizm mücadelesi programı bazen aynı şeylermiş gibi çıkıyor karşımıza. Dahası kendilerini çok ileri bir konumda görmek "kitlenin" peşlerinden gelmesini beklemek gibi bir lakaytlıkları var. Kitleler belli uyarıcı ve zorlayıcı etkenler olmadan hareket etmezler. Bizler kendimiz onların içine girerek onları bilinçlendirmek ve onları eyleme katarak kendi düzeyimize getirmek zorundayız. Bunlar gözlemlenen eksiklikler ve hatalar., beraberinde geniş görüşü, davranışlarıyla etkileyici ilerletici olan arkadaşlarıyla omuz omuza çalışan kadrolarında yetiştiğini görüyoruz.

Derneklerin birliğinden nihai olarak federatif bir örgütlenme, Türkiye genelinde ortak hareketi dayanışmayı amaçlamak gerekiyor. Birlik olayı iki temelde somutlaşıyor "Örgütsel birlik (öğrenci derneklerinin merkezi örgütü) amaç birliği şimdi oluşturulması düşünülen, gereken, birliğin temelleri açık seçik konulmalı. Öncelikle derneklerin başarılı mücadele verebilmesi için güçlerini birleştirmesi zorunlu, ikinci olarak mevcut siyasal yapıyı eleştirip insanlarımızı depolitize ettiğini örgütsüzlüğe zorladığını güvensizlik ve umutsuzluk verdiği...bunu yıkmak için gereken bir arada olmak, birbirimizi tanımak birarada olmak zorundayız. En pratik ve anlamlı olanı öğrenci derneklerini de birarada olmak ve öğrenci derneklerini birarada tutmak olmalıdır.

Şimdi birlik konusunda söylenenler ne olursa olsun belirleyici olanın çalışmak olduğu aradan geçen 2 yıllık sürecin öğrettiği birşey var derneklerde yönetici konumunda olan arkadaşlar biraraya geldiğinde birbirlerini dinlemiyor, birbirlerine saygılı davranmıyor. Bundan ayrı tutulacak arkadaşlarda var. Ama diğerlerinin aşması gereken aşmamız gereken önemli bir durumdur.

Birbirimizin görüşlerini, dernek çalışmaları üzerine somut önerilerini dinleyip anladıktan sonra nerede nasıl birlik olunacağı açıklık kazanır. Burada girişte yaptığımız tanımlama bir çerçeve oluşturmalı. Bu zemini kavrayıp önerileri buranın zeminine uyarlayamadığımız sürece kördöğüşü yaparız. Bunu aştıktan sonra çift yönlü bir süreç yaşanacaktır. Birinci olarak akademik demokratik mücadelenin giderek daha zengin ve geniş araç ve yöntemler kazanması, deyemini artırması ve güçlenmesi ve bunun paralelinde ikinci yön olarak gelişen mücadelenin gelişkin örgütsel birliği gerektirmesi. Ardından da biçimi acil değil merkezi yapı oluşturulmalıdır.

Dernekler platformu kuşkusuz bir maddi temel üzerinde kuruldu. Platformun temel dayanağı derneklerin örgütsel birliği ortak mücadelesi perspektifinde olabilen azami birlikteli perspektifinde olabilen azami birliktelik olabilmeliydi. Ancak buna öznel iradelerin önderlik kaygısı yanlış olabileceği düşünülmeden kabul edilen savunulan yanlış politikalar sonuçta haklı olarak gelişen karşı çıkışlar.

Bence mevcut yapısıyla platformlar güçbirliğinin sağlandığı ortak çalışma ve güç birliğinin dayanışmanın sağlandığı ve diğer alandanda daha ileri örgütsel birliğin koşullarını araştıran oluşturan bir yer olmalıydı. Ama dernekler dernek olmadan bunu oluşturmak birde önderlik etmeye çalışmak bunuda platformlarda yapmaya çalışmak bizi doğal olarak bulunduğumuz yere getirdi. Platform derneklerden kopuk, derneklerin platformu değil siyasi platform halini aldı. Kısırlaşmaların sonu kendini fesh etme oldu. Öyle sanıyorum ki demokrasi yada sosyalizm mücadelesi programı yerine derneklerin önündeki temel sorunlar demokratik kitle örgütü kapsamında tartışılabilseydi bugün aldığımız yol daha farklı olurdu. Şimdiki konumda geçen süreçteki tüm farklı yaklaşımları değerlendirmenin olanaklı olmadığını çokta acil olmadığını düşünüyorum. Çünkü yaşadığımız nesnelliğin özünü kavramayan tartışmalarda zaman kaybettik. Acil olan nesnelliği kavrayıp nesnellikle çakıştığı ölçüde deneyimleri değerlendirmek olmalı ve bunlar somut çalışmalar doğurmalı.

Sorunu böyle koyunca bazı genel doğruları, öne çıkan sorunları göz önüne alarak tekrarlamak gerekiyor. Birincisi öğrenci gençliğin akademik demokratik mücadelesi uzun dönemi kapsayacak bunun içinde kararlı çalışmayı gerektiren bir mücadeledir. İkincisi önderlik doğru politika belirleyip onu füli olarak yaşama geçirme mücadelesi sonucu gerçekleşecek kolay değil, Üçüncü olarak yaklaşım ne olursa olsun Demokratik kitle örgütü öğrenci gençliğin genel tolepleri ve durumu üniversitelerin genel durumu özellikle belirleyici durumlar bunları doğru kavramak gerekli bununla be-

Derneklerle uğraşanlar, kitlesi olabilecek insanlardan çok uzak

Dernekler hala kitleselleşememiş durumdalar. Bütün arkadaşlar aynı şeyi söylüyorlür ama görebildiğim kadarıyla bu alanda pek çalışma yok. Sorunun tespiti tek başına yeterli değil elbett.

Öğrenci hareketi geçen Nisan'da doruk noktasındaydı. Gerek araya yaz döneminin girmesi gerekse diğer nedenler yüzünden sürekli bir zorunlu düşüş gözlenmeye başladı. Bugün ise dernekler eğer kitleselleşemez ve hep aynı sayıda insanla kısır tartışmaların ve boş lafların deryasında yüzmeye devam ederse kendi kendini fiilen bitirecekmiş gibi geliyor bana. Çünkü demokratik kitle örgütünün varlık koşulu kitlesidir. Kitlesiz demokratik kitle örgütü olamaz.

Ayrıca akademik-demokratik mücadelenin nasıl'ı ve niçin'inin yanlış anlaşıldığı kanısındayım. Arkadaşlarımız kendilerini kısır tartışmalara gömmüşler, somut olma adına soyut şeyleri tartışmaktan öte gidemiyorlar. Okul dışı ve kahve köşelerindeki tartışmaların da yararlı olabileceğini hiç düşünmüyorum. Dernekler fakülte içine taşınmalı ve sorunlara yerinde çözüm aranmalı. Demokratik kitle örgütleri gücünü kitleselliğinde bulur ve yaptırımı da tam da buradadır. Bu anlamda dar bir çevrenin kitleye hitap edemedikten sonra sürekli eylem yapması bence öğrenci hareketi adına çok şey ifade etmiyor.

Derneklerle uğraşanlar, kitlesi olabilecek insanlardan çok uzak ve onların yutabileceğinden çok büyük lokmalar sunuyor insanlara. Ayrıca kitlesini anlayamamış durumda. Bugün üniversitede okuyan öğrenciler 12 Eylül ideolojisiyle yetişmiş insanlar. Politik kaygıları yok. Dolayısıyla, onlara sorunları anlayabilecekleri düzeylerde sunulmalıdır.

Dernek gerektiğinde miting düzenleyebileceği gibi, çay, gezi gibi pasif ve sıradan gözüken eylemler de yapabilecek bir anlayışa sahip olmalıdır. Bu tür eylemler dernekle öğrenciyi birbirine yaklaştırır bence. Oysa durum hiç de öyle görünmüyor. Bir arkadaşım bana; "biz öğrenciyken okula yeni gelen öğrenci ilk olarak dernekle karşılaşırdı" diyor, oysa şimdi enson karşılaştığı şey dernek oluyor.

Bir de öğrencilerin gözünde dernekler meşruluğunu kanıtlamak zorunda. Birçok öğrenci bizi yasadışı bir örgüt gibi görüyor.

Derneklerin bir araya geldiği platforma gelince... Bu zemin hiçbir zaman sağlıklı olamadı. Sağlıklı olmayan bir yapının düzenli işlemesi de beklenemez. Önceleri temsil sorunu gündeme geldi. Kim ne kadar kitleyi temsil ediyordu ve oy hakkı ne olacaktı gibi. Bu hep sorun olarak kaldı. Bence platforma giden arkadaşlar kendi sözümona kitlelerinin görüşlerini bile yansıtmayıp olaylara kendi düşünce sistematikleriyle yaklaştılar. Tıpkı birim derneklerde olduğu gibi, platformda da uzlaşmaz düşünce ayrılıkları ortaya çıkardılar. Bundan şu meşhur ilkelerin tartışılmasını, benzeri tartışmaları kastediyorum.

Ben demokratik kitle örgütlerinde ilkeli birlik değil, eylemde birlik anlayışı içinde hareket edilmelidir diyorum. Çünkü zaten demokratik kitle örgütlerinin anlamı ve yapabileceği işler bellidir. Bunun ötesinde kalan alan ise parti sorunudur. Eğer parti kurulacaksa ilkeler ortak olarak kabul görmelidir ve netlik olmalıdır. Oysa demokratik kitle örgütleri için böylesi bir homojenlik sözkonusu olamaz. Çünkü hedef en geniş kitle katılımını sağlamaktır. Buradan öne sürülen ilkeleri benimsemediğim sonucu çıkarılmamalı, aksine bu ilkeler her zaman önemini korumuş olmakla birlikte, bir yönelim olarak algılandığında, pratiğe yansıdığında anlamını bulabilir...

Fatih YILMAZ
İ.Ü. Edebiyat Fak.

raber ülke genel sorunları ve bu mücadeleyle genel politik mücadelenin nasıl bağlanacağı sorunu, önemli bence son durumdaki eksiklik özneldir. Öncelikle politik örgütlerle demokratik kitle örgütleri farklı yapılardır. ayrılmalı. Sonra buralara yönelik öznel etkilerden biri olan sosyalist yada devrimci-demokrat öğrencilerin demokratik kitle örgütlerine bilinç taşımak onları doğru demokratik hedeflere yöneltmek ve gerektiğinde öncülük etmek şeklinde yaşamdaki maddi temeli üzerindeki bu iki mücadeleyi birleştirmek olmalı. Bunu yaparken demokratik kitle örgütünü özünden koparıp parti yapmak gerekmediği gibi kanarya sevenler cemiyeti gibi hikayeden işlerle ilgilenmekte gerekmiyor. Ayrım koymak adına politik mücadele ile demokratik mücadeleyi karşı karşıya koymakta arabeskleştiriyor.

Bundan sonra yapılması gerekli olan birim derneklerde tüzel kişilik organların oluşturulması, programlı çalışmaların yapılması öne çıkan sorunların üzerine gidilmesi olmalıdır.

Bu suretle kadro yetiştirilmesi, varolan öznel eksikliklerin giderilmesi, demokratik bilinç ve çalışmanın geliştirilmesine dikkat edilmesi gerekmektedir. Çok yönlü ve tutarlı bir çalışmayla kitleselleşme sorunu aşılacaktır. Süreçte sorunların çözülmesi taleplerin kitleye götürülmesi gücümüzü artıracaktır aynı zamanda mücadelenin karakteri dahada netleşecektir. Birlik çalışmaları üzerinede bir yöntem önerebilirim bir uzmanlık kurulu oluşturulup yasal yada pratik olarak derneklerin merkezi örgütlülüğünün oluşturulması yönünde siyasi önyargılardan arınmış bir araştırma başlatılabilir ve bu arada tartışmaya devamedilebilir.

Murat ÖZER
M.Ü. İkt. ve İdari B.F.

Öğrenciler dernekleri her konuda başvurulması gereken bir kurum olarak göremedi

Öğrencilerin üzerinde devletin baskısı nedeniyle bir apolitikleşme görülmekte... Bu belirli bir süre tedirginlik, durgunluk yaratabilir. Fakat nerede bir baskı varsa orada bir hareketlilikte gelişecektir. Şu gelinen noktada, idari makamların engellemelerinin yanısıra artık devrimci demokrat arkadaşların eksiklikleri üzerinde de durulmalıdır.

Öğrenci derneklerine yüklenilen misyon önemli... Bakış açısı, salt akademik taleplerle sınırlı kalan anlayış da tıkanıklığın nedenini oluşturmaktadır. Sonuçta, bu bakış açısı dönemin politikasıyla da uyum gösterir. Fakat geriye dönüp baktığımızda, bu anlayışın da bu konuda elle tutulur bir çalışma gerçekleştiremediğini görüyoruz. Diğer yandan salt dar grupçu tavırlarla çalışma yürüten anlayışların da öğrencilerin akademik-demokratik mücadelesinin önünü açamayacakları unutulmamalıdır. Bahsettiğim bu anlayışların, tıkanıklakta payları vardır.

Öğrenci gençliğin hedefi olan özerk-demokratik üniversite talebinin esas anlamda gerçekleşmesinin bir sistem sorunu olduğu kesin... Bu perspektifi karartmaya çalışan anlayışlarla mücadele ise zorunludur. Bununla birlikte, çalışmalarımızı yürütürken, okulumuzun kendine özgü sorunlarına ilgisiz kalmamalıyız. Gerek öğrencilerin gerekse okul idaresinin öğrenci derneğini muhatap kabul etmesinin yolu okul içindeki sorunları sahiplenmeden geçiyor. Bugüne kadar yapılan çalışmalar yetersiz kaldı. Öğrenciler dernekleri her konuda başvurulması gereken bir kurum olarak göremedi veya o imaj yaratılamadı. Ayrıca her okulda sosyal ve kültürel faaliyetlerin eksikliği görülmekte. Bu alanlarda etkinlik gösterilmesi lazım. Böylelikle YÖK'ün ezberci, hazırcı öğrenci yetiştirme olayı kırılıp yaratıcı faaliyetlerin hem de kitleselleşmenin önü açılmış olur. Bunların arasında dernekler tarafından bastırılan bültenler, kültürel yarışmalar, dernek etkinliklerinin duyurulduğu panoların hazırlanması, öğrenci kitlesinin yurt ve dünya sorunlarına ilgisini arttıran eğitim çalışmaları, seminerler sayılabilir. Örneğin, kantinde, anfilerde "demokratik özerk üniversite nedir?" gibi sohbetler yapılıp tartışmalar açılabilir.

Bunlar, her derneğin kendi okulundan yürütebileceği programında yer alabilir.

Fakat bu saydıklarımın gerçekleşmesi için örgütlülük ve birliktelik şart. Yaşanılan tıkanıklığın aşılması için olmazsa olmaz koşulu bugün, hedefler konusunda birlikteliğin, örgütlülüğün gerçekleşmesidir.

Federatif anlamda bir araya gelmeya yasalar engel olsa bile meşru olarak biraraya gelinmeli ve dernekler yasasının bu türden maddelerine karşı da mücadele verilmelidir. Yani federaif olarak biraraya gelmenin de yasal zemini oluşturulmalıdır. Düne kadar üst kurum olarak gösterilmeye çalışılan yapıya gelince... Bugünkü varolan platformun objektif olarak bağlayıcılığı yoktur. Derneklerin oturmaması , kitleselleşmenin sağlanamaması, kararların aşağıdan yukarıya gelmemesi nediniyle olamaz da. İlke olarak platformun bağlayıcılığı savunulmalıdır derim, ama bu şartlar gerçekleştirildiğinde savunulmalıdır.

Bu toplantılar koordinasyonun sağlanması için gereklidir. Toplantılardaki tartışmalar sürtüşme, sataşmaya yönelik değil, merkezi yapının oluşmasına katkıda bulunabilecek tartışmalar olmalı.

Sonuç olarak bugünkü tıkanıklığın aşılması devrimci öğrenci gençliğin birlikteliğinin sağlanması ve ona uygun örgütlülüğün oluşturulmasından geçiyor.

Eğitimle ilgilenen bir takım yetkililerin kimi zaman çözüm olarak sunduğu, uygulamaya koyduğu önerilerine karşı bizlerin de alternatif bir program, tasarı önerebilmemiz gerekiyor. Örneğin "atılmalar için üç derse kadar hak tanınması" gibi bir öneriyi kabullenmeyip, tümden atılmalara karşı çıkmak gerekir. bu konuda devletin kendisini de zorlamak gerekir.

Zeynep BERKTAŞ
M.Ü. - BYYO

Dernekler, öğrenciler için her konuda gelişme alanı olmalıdır

Liselerde bilimsellikten uzak ve ezberciliğe dayanan eğitim verilmesi öğrencilerin sorgulamayan ve düşünmeyen insanlar olarak yetmişmesine neden olmaktadır. Eğitimin dünya gerçeklerinden uzak yaşamdan soyut olarak verilmesi, öğrencilerin kişiliksiz yapılara bürünmelerini sağlamaktadır. Ortaöğretimde öğrenci pasifize edilerek yaratıcılığı köreltiliyor. Çünkü insanların yaratıcı olması istenmiyor. Böylece üretken ve topluma yararlı olmayan insanlar olarak liselerden çıkıyorlar.

Üniversiteye gelmeyi başaran öğrenciler ise kendilerine gösterildiği gibi olmadığını anlıyorlar. Bir bocalamaya düşüyorlar? Bu öğrenciler arasında liselerde kendilerinde verilmeye çalışılan robotsal killiği biraz olsun yırtmak ve hatta tamamen kurtulmak için çaba harcayan insanlar olabiliyor. Zaten bu insanlar üniversiteyi bu yolda amaçlarına ulaşabilecekleri bir bilim yuvası olarak görülüyorlar. Fakat üniversiteye geldiklerinde üniversitenin nicelik olarak liselerden farklı-fakat nitelik olarak aynı olduklarını anlıyorlar. Bu noktada insanlar üniversitenin kendilerine veremediğini kendi çabası ile almaya çalışıyorlar. Bunu ise öğrencilerin yapabileceği tek yer öğrenci dernekleri olarak görünüyor. Fakat kamuoyunda, öğrenci derneklerine karşı yürütülen olumsuz kampanyanın etkisinde bulunan öğrenci bu organlara karşı çekingen bir gözle bakıyor. Düzenin kendisine vermeye çalıştığı misyonu yıkmayı başaran öğrenci bu devreyi kısa sürede atlatarak öğrenci dernekleri içerisinde yer alıyor. Onun gözünde öğrenci dernekleri pasiflikten aktifliğe geçebileceği ve birşeyler üretebileceği kendisini geliştirebileceği yerlerdir. Oradan uzun süredir özlemini çektiği kimliğini kazanabilecektir. İnsanlaşma sürecini orada hızlandıracaktır. Öğrenci dernekleri aynı zamanda onun sosyo-kültürel gelişimini sağlayacağı yerlerdir. Öğrenci derneklerine gelen bu insanlar diğer insanlarında aynı süreci geçirdiklerini görüyor. Ayrıca öğrenci derneklerinin işlevsellik kazanmadıklarını anlıyor. Bu durum öğrenciyi ister istemez etkiliyor. Öğrenci derneklerinin daha aktif hale geçebilmesi öğrencilerin aktif çalışmalarıyla gerçekleşebilecektir. Her öğrenci somut birşeyler yaparak derneklerin daha etkin hale dönüşmesine katkıda bulunabilir. Her öğrencinin bireysel çalışması birleştiğinde, ortaya önemli ve somut sonuçlar çıkacaktır. Hata yapmaktan çekinmeden, birliktelik içerisinde kendine güvenini kazanarak yeteneklerini geliştirme, eksikliklerini kapama yoluna gidilebilir. Unutmayalım ki hiç hata yapmayan insan hiç iş yapmayan insandır. Hataları yapmadan da doğruları bulamayız...

A. Faruk ŞENER
İTÜ - İşl. Fak.

Gündem doğru belirlenmiyor

80'li yıllarda öğrenci derneklerinde olsun, sendikalarda olsun tamamen bir yeniden örgütlenme dönemi yaşandı. Her ne kadar sendikalarda 80 öncesinin örgütlenmeleri varsada, kitlelerine rağmen hiçbir zaman demokratik kitle örgütü olamayanlar ve ülkenin demokratik muhalefetinde olumlu bir rol oynayamayanlardır, bunlar. Bu yeniden örgütlenmeler mevcut yasalara rağmen varlıklarını sürdürmeğe çalışmaktadırlar. En basit haklarını alma yolundaki adımları onları heran kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya getirmektedir. Hatta mücadeleleri hak alma özelliği bile taşımamaktadır. Eldeki hakları koruma mücadelesidir. Öğrencilerin Nisan Direnişleri, ellerinden alınmaya çalışılan kısıtlı dernek hakkının korunması yolunda mücadelelerdi. Bu sırada doğru tavır konularak saldırının politik yönü açığa çıkarılmış, net bir politik tavır konulmuş, kitleler üzerinde önemli bir etki yaratılmıştır. İşçilerin Netaş, Deri-İş, Migros grevleri yine enflasyonla gerileyen, haklarını koruma mücadeleleriydi.

Buradan, Türkiye'deki demokratik muhalefet savunma durumundadır diyebiliriz. Bunun bir üst aşamaya sıçraması gerekmektedir. Mevcut hakların korunmasının yanında yeni (gerçekte eski) hakların elde edilmesi yolunda adımların atılması gerekmektedir. Bu da her nekadar ekonomik- akademik bir biçim göstermekteysede özünde demokratik (politik) yönü ağır basan bir mücadeledir. Yöntemlerin biçimide buna bağlı olarak belirir.

Bu genel açıklamanın ardından tıkanıklığın kaynaklarını, biçimlerini açıklamaya çalışalım.

Savunma durumundan praktikte- çıkamamaya yukarıda kısaca değindik.

Birim dernekler, kendi birimlerinde (okullarında) ki yemek kalitesi spor, sosyal-kültürel çalışma alanları vb. sorunları temelinde canlılığı koruyacak talepleri gündeme getiremediler. Geneldeki çalışmaların yanında bir kenara itilmemesi gereken çalışmalardır, bunlar.

Müzik, tiyatro, folklor vb kültürel çalışmalarla gençlik üzerindeki yoz-apolitikleştirici kültürlerin etkilerinin kırılması yolunda çalışmalar yürütülememesi, eğitim sisteminin kapsamlı-geniş kitlelere yansıyan tartışmalara açılamaması (daha fazla uzatmadan) Gündemin doğru ve net olarak belirlenememesi diyebiliriz.

Birimlerdeki bu tıkanıklık doğal olarak genele yansımaktadır.

Gündemin (bu kadar dolu olmasına rağmen) doğru tesbit edilememesi, bir boşluk yaratmakta, tıkanıklık aşılamamakta ve bu boşlukta kısır çekişmeler gittikçe keskinleşmektedir. Bir dönem sağlanan birliktelikler hızla kof bir birlikteliğe giderek çözülmelere, kitlelerin gözünde ise bulanıklığa yol açmaktadır. Bu da kitle üzerinde, dahada kötüsü kazanılmış kitle üzerinde güvensizlik yaratmaktadır. Birimlerdeki üye kayıtları kafa-kol ilişkisi temeline oturmakta buda insanları pasifleştirmekte verili potansiyeli eritmektedir. Bu üyeler kitle olarak hiç bir şey ifade etmemektedirler. Öyleki alalade bir eylem (rektörlüğü ziyaret gibi) için dahi üye insanların yarısı bile sağlanamamaktadır.

Tıkanıklığı aşmak için neler yapılabilir?

İlk olarak görünen imza dilekçeleridir. Artık imza dilekçelerinin aşılıp bildiri, bülten, forum, seminer, panel vb yollarla yeni kitle iletişim araçlarının kullanılması gerekmektedir. Bu arada belirtelim, dilekçe bizim için bir hak alma aracı değil, bir kitle ileşim aracıdır. Öğrenci sorunlarının tartışıldığı panel gibi bilim sorunlarını, bilime, toplumsal ve tarihi olaylara bakışımızıda sergileyen paneller öğrenci kitlesinde tartışmalar açabilir. Böylece vizelere karşı imza kampanyasında görev alan bir öğrencinin niçin vizelere karşı olmamız gerektiğinide öğrenmesini sağlamış oluruz.

Her ne kadar bu olanakların tamamına sahip değilsek de bu yolda çaba göstermememiz gerektiği anlamına gelmez. Karşımızdakileri zorlama araçları saklıdır ve uygun yöntemleri başvurulur.

Hak alma yolunda somut taleplerin iyi değerlendirilmesi ilk halkanın iyi yakalanması gerekir. Gündeme alınacak slogan iyi tesbit edilip kararlı bir çalışma sağlandıktan sonra söz konusu hak alınamazsa dahi örnek bir mücadele oluşturulabilir, kitle bağları bu mücadeleler içerisinde geliştirilebilir. Ama mücadelenin hak almak için olduğu gerçeği bir kenara itilemez.

Bu akademik-demokratik mücadelenin yaratacağı canlılık, duyarlılık kitlesel mücadeleleri gündeme getirecektir. Ancak bunun sonucunda bir politize kalabalık sağlanmış olur. Bunlar içinde kitleselleşmeyi beklemek gibi yanlış bir mantığa saplanmamalıyız. Kitleselleşme ancak mevcut gücün değerlendirilmesi sonucunda sağlanabilir.

Güncel politik sorunların zamanında ele alınması ve toplumun en dinamik ve duyarlı olan kesimi olan gençliğin tepkilerinin doğru bir şekilde mücadeleye dönüştürülmesi gerekir.

Bunların da çözümü başka bir sorunda düğümleniyor. Birlik sorunu!

Birlik sorunu bugüne kadar çok tartışılda. Mücadelede birlik, ilkeli birlik, asgari müştereklerde birlik vb.

Mücadelede birlik olmadıkça herhangi bir birlikten sözetmek mümkün değildir. Öyleyse bu birlik, kiminle birliktir? Tabii ki demokratik muhalefete bir bakış açısı taşıyanların birliğidir. Bu bakış açıları ise hemen hemen belli bir netlik taşımaktadır(en genel hatlarıylada olsa). O zaman birlik sorunu dahada netleşmektedir. İlkeli birlik bu bakış açılarının yansıması olan ilkeler ışığındadır. Mücadele, ilkelerimizi oluşturur, ilkelerimiz mücadelemizi netleştirir. Mücadelede birlik yoksa mücadele anlayışındada ve ilkelerde de birlik yoktur. Bu durumda biz mücadele anlayışımızı(dolayısıyla ilkelerimizi) savunur, propagandasına yaparız. Bunun sonucunda ise oluşacak olan, ayrı mücadele anlayışına sahip olanlar arasında bir birlik değildir. Doğru devrimci tavırların pratik mücadeleye yön vermesi, önünü aydınlatması kitlelere doğru bilinçlerin verilmesi yolunda teokrik mücadeledir.

Asgari müştereklerde birlik sorununa gelince... Akademik-ekonomik-demokratik mücadele nin aşgari müştereği olmaz. Zaten demokrasi mücadelesinin asgari müştereği akademik-ekonomik,demokratik mücadeledir. Ve bizim anlayışımızda demokratik muhalefetin o günkü düzeyinin en solunda yeralıp, onun yükseltilmesini reformizmin bataklığına saplanmasını, günlük istemleri aşıp, orta ve uzun vadeli demokratik istemleri önüne koymasını öngörür. Bununda asgarisi burjuvaziye yedekliktir. Bu temelde ortak mücadele eden anlayışlar varsa belirtilen birlikler oluşmuş demektir.

Bu gün acil ve gerekli olan, nüveleri oluşmuş fakat ilan edilmemiş bu birliğin, birlik haline dönüşmesi yolunda çalışmalar yapıp, 'ilkeli birliğin' temellerine oturtulması böylece gündemlerin tesbiti ve kararlı çalışmanın hayata geçirilmesi, bu birlikler vasıtasıyla platformlarda doğru bir çizginin hayata geçirilmesidir.

Ancak bunun sonucunda demokratik muhalefetin yükseltilmesi yolunda somut adımlar atabilir, ancak bunun sonucunda mücadele biçimlerini hayata geçirebilir ve mücadele geleneğimizi canlandırabiliriz. Kararlı çalışmanın aşamıyacağı engel yoktur. Yeterki mücadele geleneğimizi hayata geçirebilecek kararlı birliktelikleri oluşturalım.

Yıldız Üniversitesi'nden
bir grup öğrenci adına
Samut KARABULUT

Erdal Arifoğlu, Hüseyin Yılmaz ve Murat Kurt tutuklandılar.

Uludağ Üniversitesi'nde rektör baskısı

Bursa Uludağ Üniversitesi'nde okuyan 10 öğrenci 3.12.87 tarihinde Uludağ Üniversitesi Öğrenci Derneği'ni kurmak için Valiliğe müracaat ederler. Bir gün sonra kendilerine Vali Yardımcısı Mansur Özlüer imzalı bir yanıt verilir. Belgelerde eksiklik görülmüştür. Öğrencilerin, öğrencilik konumlarını belgelendirmeleri ve Rektörlük'ten dernek kurma faaliyetleri için izin almaları gerekmektedir. Öğrenciler 8.12.87 tarihli yine vali yardımcısı imzalı ikinci bir yanıt mektubu alırlar. "Yükseköğretim kurumlarında birden fazla dernek kurulamaz hükmüne" dayanılarak ve üniversitelerin tüzel kişiliğinin kullanılmasının Rektör'e ait olduğu belirtilerek dernek kurmalarına izin verilmemiştir.

10.12.87 tarihinde bu gerekçelerle dernekleri mühürlenir ve 6 kişi 25 saat gözaltında tutulur. Kuruculardan iki kişiye de (9.12.87 tarihinde), dernek faaliyetinin, işlemler tamamlanana kadar durdurulması için hazırlanan bir belge imzalatılmaya çalışılmıştır. Hazırlanan bu belgeyi imzalamadıkları için de, kuruculardan biri asker kaçağı olduğu gerekçesi ile jandarmaya teslim edilerek 5 gün süre gözaltında tutulmuştur.

Şu anda kurucular, idare mahkemesine dava açmış durumdalar.

Yaşanan bu olay, keyfiliğin derecesini gösteriyor. Sözgelişi; İstanbul'da hem üniversite derneği kuruluyken hem de aynı üniversitenin fakültelerinde dernekler tüzel kişilik kazanmış durumda...

Ayrıca niyetiniz böyle kötü olursa yasaları tersten yorumlarsınız. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 3. maddesi'nde yüksek öğretim kurumları olarak "üniversiteler, fakülteler, enstitüler ve yüksekokullar" ayrı ayrı sayılmıştır. "Yükseköğretim kurumlarında birden fazla dernek kurulamaz" denirken kastedilen bir fakültede birden fazla, bir üniversitede birden fazla kurulamaz anlamındadır. Yoksa fakülte derneği varken bağlı olduğu üniversitede dernek kurulamayacağı kastedilmiyor. Her ikisinde de aynı anda kurulabilir. Anlaşılan uğraştıracaklar. Ama biliyoruz ki "Onlar"ın görevi bizi şöyle veya böyle engellemek, bürokratik işlemlerle usandırmak, biz dernekçilerin görevi ise bu engelleri aşmak... Yasal ve demokratik hakkımızı kazanmak.

DİYALEKTİK ÜZERİNE

Diyalektik terimi, Yunance 'söz', 'konuşma' anlamına gelen 'logos' teriminden türemiştir. Öntakısı '**dia**' ise karşılıklı olma anlamındadır. '**Dialektos**' konuşmak, tartışmak demektir. **Diyalektik**, buradan gelişerek, tartışma sanatı, kavramını ifade etmektedir.

Buradaki açıklamayla da görüldüğü gibi, diyalektik kadım çağlardan gerçeğe ulaşmanın (tartışarak ya da farklı bir şekilde) bir yöntemi olarak kullanılmaktaydı. Buna göre esas olan, konu içindeki çelişkilerin açığa çıkarılması ve böylece hataların ortaya konmasıdır. Kişi, karşısındakinin öne sürdüğü tez içindeki çelişkileri ya da açık gerçeklikle olan çelişkisini belirleyerek görüşünün geçersizliğini kanıtlar. Bu arada kendisi de tutarlı bir sistem içinde kendi görüşünü de aktarır ve savunur.

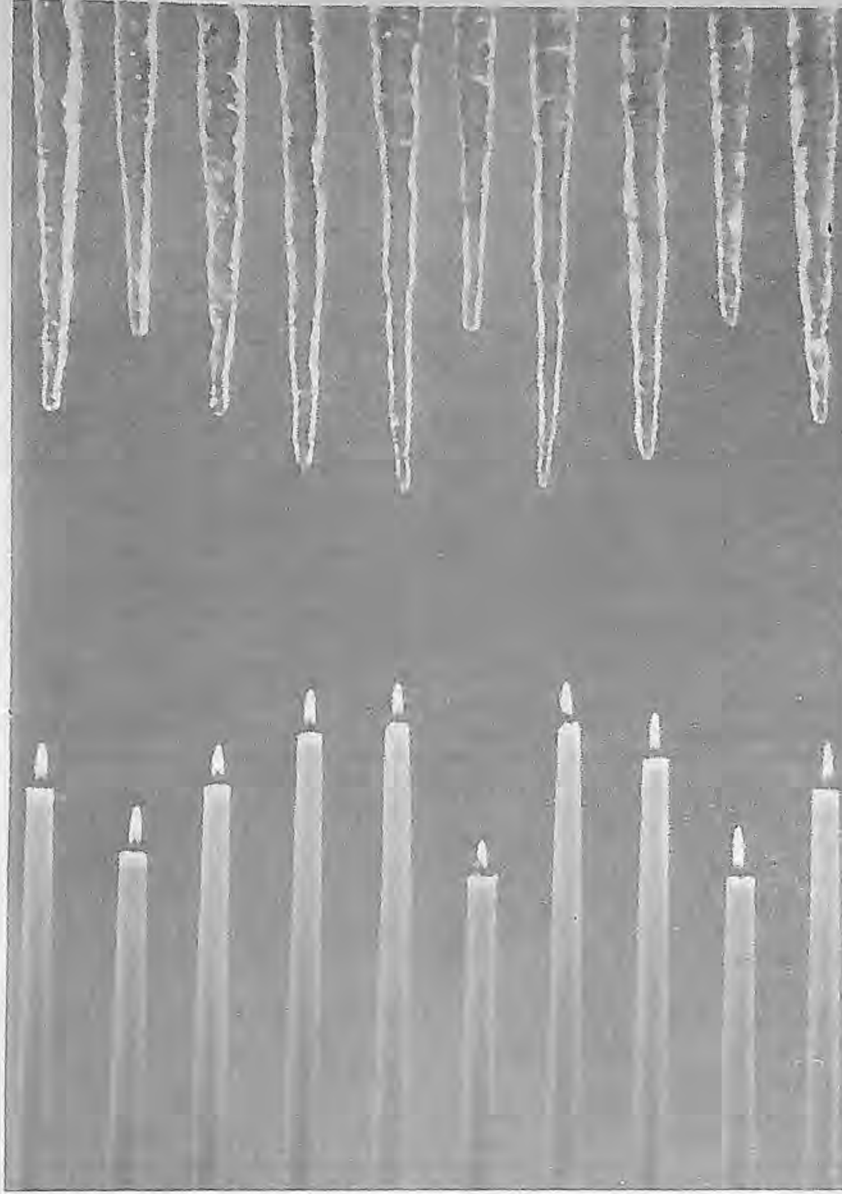
Çelişki ilkesi, o çağlardan Hegel ve Marx'a kadar diyalektiğin temeli sayılacaktır ve hala da öyledir. Genel olarak diyebiliriz ki, diyalektik süreç içinde çelişkileri aşarak ilerleyen bir düşünce yöntemidir. Ancak kuşkusuz günümüzdeki kullanımıyla diyalektiğin o dönemdekilerle hiçbir ilgisi yoktur. Bu terim artık doğadaki hareketin genel yasalarını inceleyen bir bilim olarak kabul edilmektedir.

Engels diyalektiğin önemini şöyle açıklamaktadır: "...Asıl diyalektik, bugünkü doğabilim için en önemli düşünme biçimidir, çünkü ancak o, doğada ortaya çıkan evrim süreçleri, genel olarak iç bağlantılar ve bir araştırma alanından ötekine geçiş için benzeşimler ve bununla birlikte açıklama yöntemleri verir." (1) Çağdaş bilimin verilerinin bir bütünlük içinde kavranabilmesinin koşulu olarak öne sürdüğü diyalektiğin araştırıcıların kaçınılmaz yöntemi olarak ele almaktadır: "Eğer doğabilimleri alanındaki teorisyenler, var olan tarihsel biçimleri içinde diyalektik felsefe ile daha yakından tanışıklık sağlarsa, süreç çok kısaltılabilir."(2)

Engels diyalektiğin bu tarihsel biçimlerini iki başlık altında toplamaktadır:
1. Yunan Felsefesi.
2. Klasik Alman Felsefesi (Hegel'e kadarki dönem).

Buna Marx ve Marx'tan sonraki dönem diye bir üçüncü şık daha eklememiz gerektiği muhakkaktır.

Yunan felsefesi döneminde diyalektik düşünce en saf ve doğal haliyle bulunmakta, doğa bir bütün halinde analiz edilmeden görülmektedir. Günümüzde kabul edilen doğaya ilişkin yasaların ilk nüveleri bu dönemlerde ortaya çıkmıştır. Zenon, Herakleitos, Sokrat, Platon vb. gibi filozoflar, diyalektiği ilk ortaya koyan ve uygulayan düşünürlerdir. Herakleitos, "herşey akar, hiç bir şey olduğu gibi kalmaz. Aynı ırmakta iki kere yıkanılmaz" diyerek diyalektiğin, her şeyin sürekli olarak değişim halinde olduğuna ilişkin temel kanununu daha o zamanlardan belirtmekteydi. Hegel kendisini diyalektiğin atası olarak kabul etmektedir.

Kant'tan Hegel'e kadar olan klâsik Alman Felsefesi, Aristo'dan sonra gözden düşen diyalektiğin özellikle Hegel'de billurlaşacak şekilde, yeniden ele alınıp sistematize edildiği bir dönemin felsefesidir. Kant, diyalektiği olumsuz anlamda kullanmış ve Hegel tarafından da şiddetle eleştirilmiştir. Gerçekte klâsik Alman felsefesi içinde diyalektiği ideal biçimde ilk kullanan kişi Piche'dir. Ondan sonra da Schelling kullanmıştır diyalektiği olumlu anlamda. Hegel ise diyalektiği evrensel boyutlarda ele alan ilk felsefecidir. Ona göre düşünce süreci diyalektikle gerçekleşmektedir. Ünlü olumlama - olumsuzlama - olumsuzlamanın olumsuzlaması üçlüsü bu sürecin temel aşamalarıdır. Tez-antitez-sentez olarak da söylenebilecek bu üçlü Piche ve Schelling'de de bulunmaktadır. Ancak Hegel bunu gerçekliğin tek açıklaması olarak kabul edip sonuna kadar götürmüş ve böylece o döneme kadar kanıtlama ya da çürütme sanatı olarak ele alınan ve karşıtların uyuşmazlığını içeren diyalektik, karşıtların kaynaşması haline gelmiştir. Hegel için önemli olan karşıt olanı birliği içinde kavramaktır. Şöyle anlatmaktadır Hegel gelişimi: "Bilimsel ilerleyişi elde etmenin tek zorunluluğu şu mantık yasasını kavramaktır: Olumsuz olan aynı zamanda olumludur. Ya da kendisiyle çelişen şey yoklukta sıfır olamz, sadece özünün olumsuzlanmasında sıfırdır... Sonuç olarak, olumsuzlama, **belli** bir olumsuzlama olduğu için bir **içerik** taşır. Bu olumsuzlama yeni bir kavramdır, ama öncekinden daha yüksek, daha zengindir. Çünkü kendi olumsuzlamasıyla zenginleşmiştir, karşıtını kapsar, hem de karşıtından da fazlasını kapsar, kendi kendisi ile karşıtının birliğidir. İşte kavramlar sistemı böyle oluşur. Her türlü dış müdahaleden bağımsız olarak kesintisiz bir akışla böyle gelişir."(3)

Herakleitos, "Herşey akar, hiçbirşey olduğu gibi kalmaz. Aynı ırmakta iki kere yıkanılmaz" diyerek diyalektiğin, herşeyin sürekli olarak değişim halinde olduğuna ilişkin temel kanununu daha o zamanlardan belirtmekteydi.

Görüldüğü gibi sürecin ilk aşaması olumlama yani tez aşamasıdır. Bu tez aynı zamanda kendi içinde karşıtını da, antitezini yani olumsuzlamayı da taşır. "Diyalektik durak" olan bu olumsuzlama, olumlayanı da devam ettirmek kaydıyla, hiç durmaksızın en saf halde bulunan gelişimin bir aşaması olarak olumsuzlamadır. Bu iki karşıtlık sentezde yani olumsuzlamanın olumsuzlanmasında birleşir ve uzlaşırlar. Ancak her uzlaşma, kendi içinde yine karşıtını yaratarak bir üst evreye geçmenin gücünü potansiyel olarak içinde taşır. Yani sentez de bir sonraki aşamanın tezi durumundadır ve kendi antitezini de yeniden yaratacaktır. Fakat bu karşıtlıklar sürecin içinde oluştuğu için kendi üstüne katlanarak kendi kendinin gerçekleşmesini sağlamaktadır. Yani Hegel için değişen birşey yoktur, süreç sürekli olarak içsel çelişkilerini yaratarak kendi kendini gerçekleştirmektedir. Bunlar, hareket halinde olanan sürecin Hegel'e göre gerçek aşamalarıdır. Marx ise bunu devrimci bir görüşle alarak, tarih içindeki bu aşamaların değişime ve gelişime yönelik oluşunu göstermiştir.

Hegel'in önmi, temelini oluşturduğu diyalektik mantık sayesinde, biçimsel mantığın sınırlayıcılığına son vermesi ve dünyanın doğal, tarihsel ve manevi düzeylerinin, sürekli devinim ve ilerleyiş halindeki süreçlerini, gerçek anlamda gözlemenin yöntemini sistematize etmesidir. Ancak Hegel'in, bu diyalektiği düşünce sürecini açıklamaya yönelik bir felsefedir. Yani Hegel, kavramların hareketinin ve gelişmesinin kanunlarını oluşturmuştur. Ona göre gerçeklik **İde**'nin bir yansımasıdır. Tüm doğa ve tarihsel maddi oluşum bunun bir tezahürüdür.

Oysa Marx, 'diyalektik materyalist' öğretisiyle bunu aşarak, diyalektiği, ulaşabildiği uç noktaya konumlandırmıştır. Marx, meydana getirdiği kuramıyla, tarihi Tinin belirişi olarak kabul eden Hegel'den farklı olarak, idealist diyalektiği reddederek insanın doğayı, pratik emek süreci içinde dönüştürerek kendi varlığını nasıl gerçekleştirdiğini açıklayan materyalist diyalektiği meydana getirmiştir. Ona göre İde'nin diyalektiği, idealizmin tam tersine maddenin diyalektiğinin bir yansıması (kabaca değil) durumundadır. Ünlü deyişiyle Hegel'i ayakları üzerine oturtmuştur: "Hegel'in elinde diyalektiğin mistisizimle bozulması, ayrıntılı ve bilinçli bir biçimde diyalektiğin genel işleyiş biçimini, ilk kez onun sunmuş olduğu gerçeğini örtemez. Hegel'de diyalektik başaşağı duruyor. Mistik kabuk içersindeki akla uygun özü bulmak istiyorsanız, onun yeniden ayakları üzerine oturtulması gerekir."(4) Burada hemen belirtilmesi gereken bir nokta şudur: Marx, genellikle eleştirel olarak söylendiği gibi, Hegel'i tersyüz ederek eklektik bir şekilde kullanmamıştır. Aksine gerçekte diyalektik Hegel'de ters durumda bulunmaktadır. Onun yaptığı, bunu orijinal konumuna getirerek doğayı açıklayıcı hale sokmaktır. Bir başka belirtilmesi gereken nokta da, Hegel'de uzlaşma halinde olan karşıtlıkla-

rın Marx'ta uzlaşmaz bir şekilde değerlendirildiği ve antagonist düzeye ulaştığında farklı bir niteliğe dönüşmekte olduğudur. Yani Marx, Hegel'e karşı, diyalektiği devrimci bir planda ele almaktadır.

Diyalektiği maddeci bir şekilde ele alan ustalar onun farklı ilkelerini belirtmişlerdir. Engels bu ilkelerin doğa ve insan toplumu tarihinden çıkartılması gerektiğini söylemektedir. Çünkü bunlar, Hegel'deki gibi düşüncenin olduğu kadar tarihin de en genel yasalarıdır. Engels, "Doğanın Diyalektiği" kitabında üç temel diyalektik ilkeyi belirtmektedir:

1. "Niceliğin niteliğe ve niteliğin niceliğe dönüşümü yasası;
2. "Karşıtların içiçe geçmesi yasası;
3. "Olumsuzlamanın olumsuzlanması yasası.

"Her üçü de, Hegel tarafından, onun idalist biçiminde, salt **düşünme** yasaları olarak geliştirilmiştir...

"Yanlışlık bu düşüncelerin doğa ve tarihten çıkarılmayıp, bunların düşünce yasaları olarak doğa ve tarihe zorla yamanması gerçeğinde yatar."(5)

En genel anlamda diyalektiğin ana yasaları olarak kristalize olan bu ilkeler, Engels'ten sonra da kullanılmış ve derinleştirilmiştir. Lenin, "Felsefe Defterleri"nde diyalektiğin 16 ögesini tespit etmiş ve açıklamıştır.(6)

Hegel'in önemi, temelini oluşturduğu diyalektik mantık sayesinde, biçimsel mantığın sınırlayıcılığına son vermesi ve dünyanın doğal, tarihsel ve manevi düzeylerinin, sürekli devinim ve ilerleyiş halindeki süreçlerini sistematize etmesidir. Ancak Hegel'in bu diyalektiği tamamen düşünce sürecini açıklamaya yönelik bir felsefedir.

Niceliğin Niteliğe Dönüşümü Yasası

Diyalektiğin ana yasalarından biri nicel birikimlerin nitel dönüşmelere yol açtığı gerçeğidir. Doğada bulunan her nesnenin bir niceliksel ve niteliksel yönü vardır. Nitelik, felsefi kategori olarak herhangi bir kıymetlilik anlamında değildir. Sadece, bu nesneyi ya da olayı diğerlerinden ayıran, kendine özgü yapısını belirtmek için kullanılmaktadır. Bu özellikleri kaybolduğu anda o nesne ya da olay artık başka bir nesne ya da olay olmuştur. Örneğin bir tahta parçasıyla maden parçası çok farklı nitelikte iki ayrı nesnedir. Aynı şey farklı toplumsal yapılar içinde söylenebilir kuşkusuz. Bir sosyalist toplumla kapitalist toplum çok farklı iki ayrı yapılanmadır.

Nicelik ise, o nesnenin ya da olayın sayısal özelliklerini bildiren bir kavramdır. Örneğin dış görünüşe ilişkin olabilir: Büyüklük, küçüklük, vs. Ya da içsel bir özelliği olabilir: Genleşme katsayısı, donma noktası, ergime noktası vs. Eğer br malzemenin nicelik ve nitelik özelliklerini bilmezsek o malzemeyi üretimde ya da tüketimde kullanma olanağımızın olmayacağı açıktır.

Diyalektik felsefe, şeylerdeki niceliksel değişimlerin o şeyin niteliğini değiştirdiğini söylemektedir. Örneğin bir cismi ısıtırsanız, yani ısısal özelliğinin niceliğini arttırırsanız, belli bir noktadan sonra (ergime noktası) o cisim nitelik değiştirmeye başlayarak sıvılaşır.

Nicelik birikiminin nitelik dönüşümüne uğraması bir "sıçrama" ile meydana gelmektedir. Bakın 1083 dereceye kadar aynı kaldıktan sonra tam bu noktadan sonra süratle erimeye başlar. Bu ergime noktasına ulaşan ısı sayesinde görece hızlı bir şekilde (sıçrama) farklı niteliğe dönüşür. Kuşkusuz, nicelikten niteliğe geçiş her cisim için aynı hızda olmayabilir. Bazılarında kademeli olarak meydana gelebilir. Örneğin plastik bir madde yavaş yavaş erir. Ancak bu niceliğin niteliğe dönüşümü gerçeğini değiştirmez.

Böylece diyalektik bakış açısı her süreç içindeki nicel birikimleri tespit ederek bunun belli bir noktadan sonra bir sıçramayla nitelik dönüşümüne yol açacağının bilinmesini gerektirir. Toplumsal süreçlerde de bu böyledir. Genel olarak nicel birikimler devresine "evrim", nitel dönrüşüm evresine de "devrim" adı verilmektedir. Tarih, tüm toplumsal değişmelerin belli bir olgunlaşma noktasına kadar gelen üretici güçler birikiminin (evrim) sonucunda bir sıçramayla (devrim) gerçekleştiğinin sayısız örnekleriyle doludur.

Gerçek devrimci anlayış, toplum içindeki bu evrim ve devrim süreçlerini tam anlamıyla teorik analizinin yapılmasını ve bu yönde eylem içinde olunmasını gerekli kılar. Her dönemin kendine özgü bir devrimci eylem planı vardı. Tüm bu eylem birikimleri eğer doğru bir şekilde yönlendirilirse, toplumsal süreç muhakkak ki, bir üst aşamaya geçmenin kaçınılmaz noktasına kadar gelecektir.

Karşıtların Birliği ve Çelişkisi Yasası

Her süreç, bünyesinde, gelişimini ve ilerlemesini sağlayan çelişkili bir yapıyı barındırır. Yani sürecin hareketini sağlayan itici güç kendi içindeki ve dışındakilerle olan çelişki ve ilişki bütünlüğüdür. mao, "Teori ve Pratik" adlı kitabında şöyle söylemektedir: "Materyalist diyalektik dünya görüşü, metafizik dünya görüşünün aksine, bir şeyin gelişimini anlamak için, onun içten ve öbür şeylerle ilişkileri içinde incelenmesi gerektiğini savunur. Bir başka deyişle, şeylerin gelişimi ve kendi iç ve zorunlu hareketi, bir şeyin kendi hareketi içinde ve çevresindekilerle birlikte, birbirine bağlı alarak ve birbirleri üzerinde yaptıkları etkide görülmelidir. Şeylerin gelişiminin ana nedeni, dışta değil, içte, yani şeylerin iç çelişkilerindedir. Şeylerin hareketleri ve gelişimleri, içlerinde bu gibi çelişkilerin varlığı nedeniyle olur. Bir şeyin içindeki bu çelişki, gelişmesinin ilk nedeni olup, bir şeyin öteki şeylerle ilişkileri -bunların iç bağları ve birbirleri üzerine etkileri- ikinci derecede bir nedendir... Materyalist diyalektik, dış nedenleri değişmenin koşulu, iç nedenleri ise değişmenin temeli olarak görür."(7)

Mao'nun bahsettiği bu çelişki ve ilişkiler sistemi doğa, toplum ve düşünce süreçlerinin hepsine hakim genel bir kanun niteliğindedir. Bu, çelişkinin evrenselliği ve mutlaklığıdır. Her çelişik sürecin kendine özgü bir yapısı bulunmakta ve bu özsel niteliği ona belli türde ve belli hedeflere yönelik devinime sokmaktadır. Bu da çelişkinin özgüllüğüdür. Her süreç, sahip olduğu çelişki ve ilişkiler bütünlüğünün genel yapısı doğrultusunda ilerlemekte ve sürecin başından sonuna kadar bu bütünlük sürmektedir. lenin'in konu hakkındaki sözleri açıklayıcı niteliktedir: "Karşıtların özdeşliği (...) doğanın (ve zihnin ve toplumun da) **bütün** fenomen ve süreçlerdeki çelişkin, **birbirlerini karşılıklı olarak dışlayan**, karşıt yöntemlerin varlığının kabul edilişidir (keşfedilişidir). Evrenin bütün süreçlerini **'özdevinim'**leri içinde, kendiliğinden gelişimleri içinde, canlı hayatları içinde bilebilmenin koşulu, bu süreçleri karşıtların birliği olarak tanımaktır. Gelişim, karşıtların 'mücadele'sidir."(8)

Bu ilkenin toplumsal süreç içindeki uygulanımına bakmak için, önce, Hegel'ci diyalektiğin çelişki kavramı ile materyalist diyalektiğin çelişki kavramı arasındaki çelişki kavramı ile materyalist diyalektiğin çelişki kavramı arasındaki farkı belirtmek gerekmektedir. Hegel, çelişik ögelerin özdeşliğinden ve uyumundan bahsetmektedir. Yani ona göre çelişik yapı son tahlilde bir uyumlu bütünlük meydana getirmektedir. Ancak materyalist diyalektik öğreti için ise karşıtların özdeşliği koşullara bağlı bir olgudur. Mücadeleleri, antagonist aşamaya gelişleri ve kendilerini yok ederek bambaşka bir çelişki ve ilişkiler sistemine yol açmaları kaçınılmazdır. Hegel'de karşıtların böylesine uyumsuzluğu yoktur. Marxist öğreti ise, her çelişkinin sürecin, sonunda komple olarak nitelik değiştirici bir aşamaya gelerek bu çelişik ögeleri yok edeceğini ve farklı nitelikte bir çelişki ve ilişkiler bütünlüğünün oluşmasıyla, sürecin ilerleyeceğini göstermektedir. Dolayısıyla, bu çelişik ögelerden sirini yok etsek dahi, ilişkiler sistemini komple olarak yok etmezsek kaçınılmaz bir şekilde, kalan çelişik öge, varlığını sürdürebilmesi için karşıt ögesini yeniden üretecek ve aynı nitelikteki ilişki ve çelişkiler bütünlüğü varlığını, farklı bir biçimde de olsa tekrar devam ettirebilecektir.

Bu bilgiler ışığında, toplum içindeki sınıfsal yapıyı inceleyecek olursak, bizim için en ideal görüşe sahip olacağımız açıktır: Kapitalist toplum içinde kabaca iki ana sınıf bulunmaktadır: İşçi sınıfı ve burjuva sınıfı. Bu iki öge, aralarındaki çıkar çatışmalarıyla belirlenen, belli bir çelişki ve ilişkiler bütünlüğüne sahip birliktelik gösterirler. İşçi sınıfı, burjuvaziyle çelişki içinde olsa dahi ancak onunla belli ilişkiler bütünlüğü içinde varolabilmektedir. Bu da onun içsel çelişkisini (yani, içinde bulunduğu ilişki ve çelişki bütünlüğünü aşma potansiyelini) oluşturmaktadır. Çünkü o hem bağrında oluştuğu, varlığını borçlu olduğu düzene karşıt durumdadır, hem de o düzenin bir parçasıdır. Bu çelişki işçi sınıfını, bulunduğu ilişkiler bütünlüğünü aşmasını gerektirmektedir.

Bir işçinin ayırtedici niteliği nelerdir? İşçi, emeğini, kendi kontrolü dışında, karşılığında ücret alarak birilerine satmak zorunda olan ve ancak bu şekilde yaşayabilen bir toplumsal sınıfı anlatmaktadır bize. Yani bir işçi, işverenle (burjuvazi) girdiği ilişkiler bütünlüğünü sürdürdükçe, içinde bulunduğu sistemi defaatle yeniden üreterek kendi karşıtını yaratacaktır. Örneğin, yalnızca burjuvazinin yok edilmesi hiç bir şey ifade etmez. Çünkü zaman içinde, emeğini satmak zorunluluğunda olan işçi, emeğini satacağı alıcıları da kaçınılmaz olarak yaratacak ve aynı ilişkiler sistemini (kapitalist ilişkiler sistemini), belki farklı bir **biçim** altında sürdürecektir. Devrim sonrası toplumlar içinde karşıt sınıfa yönelik yok etme mücadelesinin sonuçsuzlğunun nedeni budur. Çünkü işçi sınıfı, kendisini ve varolması için gerekli olan ilişkiler sistemini komple olarak yok etmedikçe, bu sistemi (kendisine üret verecek olan, örneğin devlet, parti, vs. gibi herhangi bir kurumu, bu yolda kullanarak, özde aynı olan sistemi) tekrar oluşturması kaçınılmazdır.

Karşıtların birliğinden anlaşılması gereken şey, her sürecin, karşıtların çelişkili ve ilişkili bütünlüğü olarak anlaşılmasıdır. Kuşkusuz, her çelişkinin antagonist aşamaya gelmesi gerekmez. Sosyalist toplumlarda da, sınıflar yok olmadıkça toplumsal çelişkiler sürecektir. Ancak bunlar uç noktaya varmasına gerek kalmadan, süreç içinde, iki kutbun da yok olmasıyla sonuçlanacak bir şekilde silinebilecektir.

Görülen her süreç, "tarih tekerrürden ibarettir" sözünde belirtildiği şekilde, biçimsel olarak kendini yeniliyormuş gibi görünmektedir. Oysa, gerçekte hiçbir hareket, bir diğerinin tekrarı şeklinde oluşmaz. Evrim düz bir çizgi değil, basitten karmaşığa doğru sarmal bir yapıya sahiptir.

Olumsuzlamanın Olumsuzlanması Yasası

Her süreç, Hegel'in de gösterdiği gibi kendi karşıtını içinde taşır. Bu ilkeyi daha evvel görmüştük. Karşıtların içiçe geçmesi asasının kaçınılmaz sonucu, olumsuzlamanın olumsuzlanması yasasıdır. Gördüğümüz gibi doğadaki her süreç, bağrında bir takım çelişkiler barındırır. Bu karşıt ögeler birbirlerine dolaysız olarak bağlı ve ilişkilidirler. İşte bu çelişik sürecin aşılması, yani bir başka çelişki ve ilişkiler düzeyine sıçrama, olumsuzlanmanın olumsuzlanmasıdır. Olumsuzlama, bu sıçrama süreci için, durmaksızın ilerleyen gelişimin ve değişimin zorunlu bir durağı ve niteliksel gelişimin temel koşuludur. Lenin

HEGEL

19. yy. düşünce hayatında büyük etki yapmış idealis bir filozoftur. 1770 ile 1831 yılları arasında yaşamış, Prusya devletinin kanatları altında, yöntem olarak çarpıcı, öz olarak gerici bir düşünce akımı yaratmıştır. Ancak felsefesinin bütünlüksel bir dünya görüşü oluşturması helgelci görüşün yalnız meslektaşları arasında değil, hukukçular, toplumbiliciler ve sanatçılar arasında da büyük ilgi görmesine neden olmuştur.

Hegel tam bir idealisttir. Öyle ki ona göre düşünce olmazsa varlık olmuz. Nesneleri görünür hale getiren felsefedir. Başka türlü ifade edilirse felsefe nesnenin düşünceyle görülebilmesidir. Nesne de özne gibi ussal bir varlıktır. Felsefenin temelini düşünce eylemi oluşturduğuna göre deneye de hiç lüzum yoktur. Gerçeğe salt düşünce yoluyla varılabilir.

Hegel'de düşünülen kavramlar birbirini tüketır. Böylece bir kavramlar dizisi oluşur. Sonuçta, bu oluşturmalarla "evren"e varılır. Düşünme ve gelişme iki temel eylemdir. Bunlar birbirini gerektirir. Hegel bu ilkesinin evrensel gerçekliği olduğunu ileri sürer ve diyalektik adını verir. Diyalektik ona göre tüm varlığın (doğa-insan) gelişme biçimidir. Şuyle ki, insan varlığı düşünce gücüne dayanarak çözdüğüne göre, konuları ele alırken tez - antitez - sentez yöntemiyle incelemek durumundadır. Burada tez ile antitez "varlık" ile "yokluk" sentez ise "oluş" tur.

Hegel'in tarihle ilgili görüşleri de son derece çarpıktır. Ona göre insanlık tarihi üç temel evre geçirmiştir. İlk safha Mısır, Çin. Babil, İran, Hint gibi eski doğu uygarlıklarıdır. Buralarda tek kişinin egemenliği geçerlidir. ikinci safha Yunan Roma uygarlıklarıdır. Hegel buralarda kural ve kanunların öne çıktığını ileri sürer. Özellikle Roma'ya kaçışı çağında tipik olan hayranlığı paylaşır. Üçüncü safhayı ise Hrıstiyan devlet anlayışı olarak ifade eder. Burada yurttaş özgürlüğünün önem taşıdığını belirtir. Böylece görüldüğü gibi, Hegel mevcut sömürgeci saldırgan Batı Avrupa devletlerinin savunuculuğunu üstlenmiş, çağının Hristiyan uygarlığını dünyanın merkezine koymustur.

Hegel felsefesi temelde üç konu üzerinde yoğunlaşır. Bunlar evrenin yaradılışı, doğa felsefesi ve madde dışı varlık felsefesidir. Ona göre düşüncede mantık ve matemetik alanından başlayarak gerek doğa, gerekse de kültür evresi usa uygun bir tarzda ilerlemelidir. Çünkü herşey "us"ta başlayıp, orada bitmektedir.

Hegel'in görüşlerinin belli bir bulanıklık taşıması takipçilerinin hiziplesmesine neden olmuştur. Nitekim kilise yanlıları sağcı Hegelciler olarak gruplanırken, sol Hegelciler de toplum sorunlarına daha yakından eğilmişlerdir. Birinci grupta Arnold Ruge, Brune Bauer ve Ludwing Feurbach sayılabilir. Daha sonraları Marx Hegel'in diyalektiğini alarak, bunu maddeci temele oturtmuştur.

"Felsefe Defterleri"nde şöyle söylemektedir: "Diyalektikte -o diyalektik ki olumsuzlama ögesini, tartışma götürmez biçimde ve hem de hatta'en önemli ögesi olarak içinde barındırmaktadır- özsel ve belirgin olan, saf ve yalın olumsuzlama değildir, yok yere olumsuzlama değildir, şüpheci olumsuzlama **değildir**, duraksama, işkillenme değildir, hayır; bağın durağı olarak, olmlu'yu da koruyup sürdürmek şartıyla, yani hiç duraksamasız ve hiç katışıksız biçimde gelişimin durağı larak olumsuzlamadır."(9)

Lenin'inde belirttiği gibi bu aşama "duraksama" olmayan bir aşamadır ve aynı zamanda "olumluyu da koruyan" bir olumsuzlamadır. Burada, metafizik olumsuzlama, yani eskinin tümüyle yok olacağına ilişkin yanlış görüş reddedilip tersine, diyalektik görüş, yani eskinin olumlu ve değerli yanlarının korunarak yeniye geçileceği gösterilmektedir. Bu nokta önemlidir, çünkü yeni aşama her zaman eskinin olumluluğu üzerinde yükselmek zorundadır, yoksa ilerleme olamaz.

Materyalist diyalektik aynı zamanda, idealist diyalektiğin, bütün süreçlerin, bir çemberin tamamlanması gibi, sürekli olarak tekrar edildiğine ilişkin Hegelci görüşlere de karşı olmayı gerektirir. Çünkü doğadaki veya tarihteki hiçbr süreç bir daha tekrarlanamaz. Her oluşum bir evvelkinden farklı bir oluşumdur. Daha önce de belirttiğimiz, Hegel'in bu konudaki çözümlemeleri diyalektik materyalist ögretiyle aynı değildir. Hegel'e göre her olumsuzlama, olumsuzlanarak, olumsuzladığı başlangıcına döner ve kendini tekrarlar. Oysa diyalektik materyalizme göre yeni olan eskinin tekrarı değil, ondan ayrı nitelikte, bir ileri aşamasıdır. Yani bir nitelik başka bir nitelik tarafından olumsuzlanmaktadır.

Bu görüş ise, özellikle Lenin tarafından geliştirilen "sarmal evrim" kavramını vermektedir bize: "Bir doğru çizgi değildir (yani bir doğru çizgi halinde gelişmez) insan bilgisi; bir daireler dizisine, bir sarmala durmaksızın yaklaşan bir eğri çizgisidir. Bu çizginin her bölümü, her kesimi, her parçası bağımsız ve tam bir doğru çizgiye (tekyanlı olarak) çevrilebilir, ama (ağaçların arkasındaki ormanı göremiyorsak) o zaman bu doğru çizgi (egemen sınıfların sınıf çıkarları tarafından **saptanan**) tanrıbabacılığa, bataklığın içine sürükler bizi. Tek bir çizgi izleyerek ilerleme ve tekyanlılık, odun katılığı ve kemikleşme, öznelcilik ve öznel körlük, işte idealizmin gnozeolojik kökleri. Ve tanrıbabacılık (felsefi idealiz)in da, pek doğal olarak **gnozeolojik** kökleri vardı; bir temelden yoksun değildir o da. Felsefi idealizmin bir **kısır çiçek** olduğu tartışma götürmez. Ama o canlı, verimli, hakiki, gür, güçlü, nesnel, mutlak insan bilgisinin canlı ağacı üzerinde bitip yetişmektir bu kısır çiçek."(10)

Görülen her süreç, "tarih tekerrürden ibarettir" sözünde belirtildiği şekilde, biçimsel olarak kendini yeniliyormuş gibi görünmektedir. Oysa gerçekte hiçbir hareket, bir diğerinin tekrarı şeklinde oluşmaz. Evrim düz bir çizgi değil, basitten karmaşığa doğru, sandi daha önceki evreler tekrarlanıyormuş gibi görünen, fakat daha üst bir düzeyde yenilenen, olumsuzlamanın olumsuzlanması olarak belirtilebilecek, sarmal (helezonik) bir yapıya sahiptir. Her sarmal dolanım, eski hizasına geldiğinde. bir üst aşamadan kendini tekrarlar. Bu aşama daha zengin ve daha karmaşık yapıya sahiptir.

Kuşkusuz bu süreç, sürekli olarak aksamayan bir ilerlemeye sahip değildir. Ani durmalar, kısmi geriye dönüşler, zigzaglar ve sapmalara uğrayabilir. Ancak yine de tüm doğaya ve tarihe ilişkin süreçler, bu yasanın işlemesiyle gelişir ve ilerler. Marx, "Kapital"de, kapitalist mülk edinme süreci içinde, olumsuzlamanın olumsuzlanması yasasının nasıl işlediğini şöylece özetlemektedir: "Kapitalist üretim tarzının ürünü olan kapitalist mülk edinme tarzı, kapitalist özel mülkiyeti yaratır. Bu, mülk sahibinin emeğine dayanan kişisel özel mülkiyeti yaratır. Bu, mülk sahibinin emeğine dayanan kişisel özel mülkiyetin ilk yadsımasıdır (olumsuzlamasıdır). Ama kapitalist üretim bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğu ile kendi yadsınmasını doğurur. Bu, yadsımanın yadsınmasıdır (olumsuzlamanın olumsuzlanması). Bu, uretici için özel mülkiyetin yeniden kurulması değildir, ama ona, kapitalist dönemde edinilen elbirliği ve toprak ile üretim araçlarının ortak sahipliği temeline dayanan bireysel Mülkiyeti sağlar.

"Kişisel emekten doğan dağınık özel mülkiyetin kapitalist özel mülkiyete dönüşmesi, halen toplumsallaşmış üretime fiilen dayanan kapitalist özel mülkiyetin toplumsal mülkiyete dönüşmesinden kuşkusuz kıyaslanamayacak kadar daha uzun süreli, daha şiddetli ve çetin bir süreçtir. Birinci durumda, halk yığınlarının birkaç gaspedici tarafından mülksüzleştirilmesi sözkonusuydu; ikincisinde ise, birkaç gaspedicinin, halk yığınları tarafından mülksüzlüştirilmeleri sözkonusudur." (11)

Kapitalist üretim tarzı, toplumların gelişiminin ilk aşamalarında var olan mülksüzlük döneminin (ilkel komünal toplum), kendini daha üst bir düzeyden yenilemesinin arifesinde ortaya çıkan, özel mülkiyet sürecinin (ilkel komünal mülkiyetin, yani ortak mülkiyetin **olumsuzlanması**) en üst noktasıdır. Tarihin kendini bu şekilde yenilemesi (yani tekrar ortak mülkiyete dönülmesi: **Olumsuzlamanın olumsuzlanması**) açıktır ki basit bir yenileme değil, tam tersine eskinin çok daha karmaşık, zengin ve canlı bir tekrarıdır.

Devrimci görev, tarihin bu doğal sürecine uygun eylemde bulunmak ve doğanın en derinliklerinde bile geçerli olan bu yasaların işlemesi doğrultusunda hareket etmektedir. Doğayla uyumlu yaşamın, bir başka açıdan yorumu da budur gerçekte.

Diyalektik Yöntem

— Diyalektik, hem gelişimin yasası hem onu incelemenin yöntemi hem de gerçekliği değiştirmenin yol gösterici bilgisidir.

— Diyalektik bakış ve yöntem; herhangi bir olguya ya da nesneye yönelik yapılacak bir değerlendirmenin, o olgunun ya da nesnenin gelişiminin ancak belli bir evresine tekabül eden, dolayısıyla bu olgu ya da nesnenin ancak içinde bulunduğu belli bir ilişki bütünlüğüne karşılık düşen bir değerlendirme olduğunu bilmektir.

— Diyalektik bilgi; bilinmesi gereken konunun, mümkün olduğu kadar çok ilişkilerini bilmektir. Bu ilişkiler sonsuzdur ve bu yüzdendir ki bilgi daima tam değildir ve her zaman ilişkilidir, rölatiftir.

— Diyalektik yöntemci; evrensel olanın, süreci yöneten kanunlar olduğunu bilir, bu yüzden de sürecin içinden soyutlanarak çıkarılan ve bu sürecin evremsel yanının formülasyonları olan ilkeleri yöntemsel olarak kullanarak tüm süreçleri açıklayabilecek (en azından bilinen bağlantılar bütünlüğü çerçevesinde) evrensel bir bakış açısına sahip olduğunu bilir.

— Diyalektik yöntemci; hiçbir biçimsel tezahürün evrensel olmadığını, ancak evrensel olana deşifre edilebileceğini bilir.

— Diyalektik yöntemcinin en ideal incelemesi şudur:

a) Sürekli denemek,
b) gözlemlemek,
c) hiç durmaksızın araştırmak,
d) teorize etmek,
e) teoriyi pratikle doğrulamak,
f) gelişen koşulları bir an bile gözardı etmeden teoriyi yeniden yetkinleştirmek,
g) gelişimin, bu koşullar içinde tutacağı yeni doğrultuları belirleyerek, ulaşmak istediği amaç doğrultusunda çözümleyerek yönlendirmek.

Cenk ZAİMOĞLU

(1) Friedrich ENGELS **Doğanın Diyalektiği**, Çev: Arif GELEN, Ankara 1977, Sol Yayınları, S. 63

(2) a.g.e. S. 65-66

(3) G.W.F. HEGEL, **Bütün Yapıtlar**, Çev: Hüseyin DEMİRHAN, der. H.LEFEBVRE ve N. GUTERMAN, Ankara, 1976, Onur Yayınları, S. 100-101

(4) Karl MARX, **Kapital.** Çev: Alaattin BİLGİ, Ankara 1986, Sol Yayınları, S. 28

(5) Friedrich ENGELS, **Doğanın Diyalektiği,** S. 85-86

(6) Bkz. V. LENİN, a.g.e., S. 179-180

(7) Mao ÇE-TUNG, **Teori ve Pratik,** Çev: N. SOLUKÇU, Ankara 1975, Sol Yayınları, S. 28-29

(8) V. LENİN, **Felsefe Defterleri,** Çev: Atilla TOKATLI, İstanbul 1976, Sosyal Yayınları, S. 303-304

(9) a.g.e., S. 306-304

(10) a.g.e. S. 184

(11) Karl MARX, **Kapital, S. 782-783**

Ortadoğu'da dalgalar kabarıyor

FİLİSTİN'DE 'EKİM DEVRİMİ'

''Bugünkü ayaklanma, bireysel terör hareketi veya devletimizin temellerini yıkmak isteyen herhangi bir sabotaj hareketi değil; tersine 20 yıllık işgalin son bulmasını isteyen gerçek anlamda bir halk ayaklanmasıdır. Bu olguyu görmemek, gerçek anlamda siyasi körlüğün ta kendisidir.'' İsrail'de yayınlanan liberal Siyonist Ha Aretz (Yurt) gazetesi, Kasım ayının sonunda başlayıp bugüne kadar süren işgal altındaki Filistinlilerin ayaklanmasını bu sözlerle tanımlıyordu.

Uluslararası siyasi gözlemcilerle Arap yorumcular da aynı kanıdaydı. Ancak İsrail yetkilileri bir türlü bu gerçeği görmek istemiyor, gerçeğin dışında binbir çeşit değerlendirme yapıyorlardı.

HESAPLI YILLAR: 1967 yılında Arap ülkelerinin bozguna uğraması ve işgal altındaki Filistin halkının örgüt ve siyasi bilinçten yoksunluğu, işgalci kuvvetlere karşı direnişin olmayışının baş etkeniydi. Yer yer gerçekleşen halktan kopuk direniş ise, çabucak ezilmişti. Bu durum, geçici bazı kitle hareketlerinin dışında yaklaşık 20 yıl sürdü.

Filistin Kurtuluş Örgütü'nün 1982 yılında Lübnan'dan çıkarılması ve Filistinlilerin birbirlerine silah çekmelerini fırsat bilen İsrail, artık Filistin Sorunu'nun bittiğine inanmıştı. Aynı nedenle, İsrailli stratejistler ve düşünürler, işgal altındaki Filistinlileri 2000 yılının modern İsrail toplumu içinde nasıl eritip, asimile edeceklerini tartışmaya başlıyorlardı.

HESAPTA OLMAYAN: Ancak gerillaların Lübnan'dan çıkarılışı FKÖ açısından yeni bir mücadele stratejisi arayışı demekti. Bu yüzden FKÖ önderi Yaser Arafat, başlangıçta siyasi çözümleri denemeye başlıyordu. Ne varki, siyasi ve resmi çözümler bir yönüyle de silahı bırakma anlamına geliyordu. Özellikle 1985'teki Ürdün-Filistin-Mısır ittifakı bu açıdan uyarıcıydı. Çünkü Ürdün, FKÖ adına Filistin halkının vekilliğe soyunuyordu.

Tehlikeyi gören Arafat, ani bir dönüşle daha önce çalıştığı Filistinli örgütlere birlik çabalarını yoğunlaştırıyordu. 1987 yılında Cezayir'de gerçekleşen birlikten sonra mücadelenin ağırlık noktası işgal edilmiş topraklara kayıyordu. Öngörülen strateji, Güney Lübnan'dan İsrail'e silahlı gerilla mücadelesi, Batı Şeria ve Kudüs'te ise işgale karşı direnişin örgütlenmesiydi. Böylece İsrail'in Filistinlileri yoketme hesapları yeniden geri tepiyordu.

BAŞLANGIÇ: Aslında Ürdün ile rekabetle başlayan FKÖ'nün işgal altındaki Filistinliler arasında örgütlenme ve taraflar toplama yarışı, özellikle göçmen kamplarında yoğunlaşıyordu. Çünkü kamplardaki insanlar, sömürge siyaset ve ekonomisinin dolaysız kurbanlarıydılar ve bir bakıma Filistinlilerin ''En Alttakileri''ni oluşturuyorlardı.

Diğer yandan ulusal baskı ve zulümden yılan, uluslararası ve bölgesel siyasal çözümlerden umutsuzluğa düşen aydın kesimi ile kent halkı da fitili ateşleyecek bir işaret bekliyordu.

Kasım'ın son haftasında birbiri peşisıra meydana gelen iki olay ayaklanmanın başlama işareti olacaktı: Gazze'de dört Filistinlinin İsrailliler tarafından öldürülmesi ve İsrail sınırını planörle aşan iki gerillanın askeri kampta yedi askeri öldürmeleri.

KUVVET DENEMESİ: Gazze'de başlayan kitle ayaklanması, Batı Şeria'ya sıçrıyor ve güvenlik kuvvetlerine şaşırtmaca veriyordu. Olaylara önderlik edenler Arafat'ın ''Küçük Generaller''dediği gençlerdi. İlk başlarda ''kuvvet denemesi'' şeklinde başlayan gösteriler, çeşitli Filistinli akımların ittifakı sonucunda ''örgütlü ve uzun dönemli'' bir ayaklanmaya dönüşüyordu. Arafat'a göre ayaklanmada özellikle silah kullanılmıyor, İsrail'in dünya kamuoyundan tamamen soyutlanması amaçlanıyordu.

EKİM DEVRİMİ: İsrail birliklerinin kurşunlarıyla öldürülen 60 Filistinli, yaklaşık 500 yaralı ve 100 kadar tutukluya rağmen olayların durmaması, İsrail hükümetini ikiye bölüyor ve felce uğratıyordu. Yidiot Ahronot gazetesine göre bu bir bakıma ''Rus Çarlığı döneminde patlak veren Ekim Devrimi''ne benziyordu. Ve işgal bitinceye ya da beklenen bir siyasi çözüm bulununcaya kadar sürecekti. Aynı olguyu itiraf etmeseler de İsrail yetkilileri, ayaklanmanın, beklenmedik biçimde geliştiğini, örgütlü ve işgale son vermeyi amaçladığını ve ülkelerini gerçek bir ekonomik ve siyasi çıkmaza sürüklediğini itiraf ediyorlardı.

Özcan SÖZERİ

NAJİ EL ALİ

''Susturuculu silahla gelen namuslu ölüm''

Ünlü Filistinli karikatürist, 22 Temmuz 1987'de uğradığı suikast sonucu öldü.

1936'da Filistin'in kuzeyindeki El Şajara köyünde doğan Naji El Ali'nin çocukluğu yoksulluk içinde Güney Lübnan'da bir kampta geçer. Orada ilkokulu bitirir. Bir süre Suudi Arabistan'da işçi olarak çalışır.

Tekrar Lübnan'a dönen Naji Güzel Sanatlar Akademisi'ne kaydolur. Çalışkan ve sevilen bir öğrencidir (polis haricinde).

Okulundan çok, zorunlu olarak hapishaneye devam etmesi yüzünden okulunu bitiremez. Resim öğretmeni olarak Sayda'daki Caferi Okulu'nda çalışmaya başlar. Tablolarında, Filistin Kamplarındaki zor yaşamı ve İsrail'in zulmünü onlatan Naji El Ali'nin halkıyla bağı hiç kopmamıştır. Arap ülkelerinin ünlü dergi ve gazetelerinde karikatürü yayınlanan Naji'nin 40 bine yakın tablosu ve çok sayıda sergisi vardır.

New York Times dergisinin bir yazarı O'nun için şöyle yazar: ''Araplar, Amerika'ya nasıl bir tutum takınıyorlar bilmek isterseniz Naji El Ali'nin resimlerine bakınız.''

Reagan ve Gorbaçov zirvesi

BİR "TARİHÎ ADIM" ÜZERİNE

Deniz GÜNYOL

Geçtiğimiz yılın son aylarında uluslararası gündemin baş maddesi SSCB ile ABD arasındaki silahsızlanma görüşmeleri oldu. Onlarca yıldır süren pazarlıkta ilk kez "somut bir adım" atıldı. Orta menzilli nükleer füzeler sökülüp imha edilecek, bu süreçte taraflar birbirlerini denetleyecеklerdi.

Konuyu, kısa bir tarihçe ile ele almak yararlı olur sanıyoruz. Uluslararası silahsızlanma sorununu iki dönemde incelemek gerekiyor. İlk dönem, -Rusya'nın büyük bir askeri güç olduğu- Çar II. Nikola zamanında başlayıp II. Dünya Savaşına kadar süren, kapitalist ülkeler arası görüşmeler dönemi. Bu dönemde görüşmelerin konusu, bugün artık geleneksel ya da konvansiyonel olarak adlandırılan silahlardı. İkinci Dünya Savaşı'ndan başlayıp günümüze kadar uzanan dönemse, teknik olarak atom silahlarının buluşuyla (ve uygulanışıyla), nitelik olarak da, yeryüzünün, en azından nominal olarak, sosyalist blok ve kapitalist-emperyalist blok olarak bölünmesiyle ilkinden ayrılıyor.

Alman faşizminin modellediği askerileştirilmiş sanayi, "komünizm" umacısının da yardımıyla, kolayca metropol sanayilerine, ama özellikle de ABD sınai üretimine damgasını vurdu. Kapitalist dünyanın egemen sınıfları açısından, olağanüstü miktarlardaki silah üretimini, bu üretime ayrılan devasa emek ve sermayeyi emekçilerin, halkın ve giderek tüm ulusun zihninde meşru kılabilmenin başlıca yolu, "komünizm"i bir heyula olarak sunmak ve bir komünist saldırısını sürekli gündemde tutmak oldu. Böylelikle, kapitalist dünyanın siyasal ittifakı sağlanmış olmakla kalmıyor, iç ve dış pazarlarda tatlı kârlar da garantilenmiş oluyordu. (Bugün hâlâ birçok ülke, bütçesinin çok önemli bir bölümünü "savunma harcamaları"na ayırıyor).

"Sosyalist" blok açısından ise durum biraz farklı görünüyordu. "Sosyalist" ülkelerin silah üretiminin amacı, kâr değil, emperyalist bloka karşı caydırıcı olmaktı. Ama bu caydırıcı olma çabasının yüklediği ağır fatura -sonuçları son yıllarda iyice ortaya çıkan- bir ekonomik hantallığa yolaçıyor, bazı mallara uygulanan devlet sübvansiyonlarının kaldırılmasını gerektirecek kadar kaynak sıkıntısı yaratıyordu.

Nitekim, silahsızlanma konusunda ilk çalım, bu işten en büyük zararı gören -kapitalistler bu işte büyük yarar görüyorlardı- SSCB'den, ulusların neden "barış içinde birarada" yaşamadıklarını bir çocuğun öğrenme tutkusuyla merak eden Nikita Kuruşçev'den geldi. 1955-61 arasında Kruşçev, Başkan Eisenhover ile dört kez buluştu. Bunlar ilk paslaşmalardı; bugün gelinen noktaya (tabii, henüz eldeki silahların bir değil on dünyayı yokedebilecek güçte olduğu hatırlandığında, bu bir nokta ise) varılabilmesi için 1967 Johnson- Kosigin, 1972-1979 arası üç kez Nixon Brejnev, iki kez Ford-Brejnev ve bir kez de, Carter-Brejnev buluşması gerekti. Bütün bu görüşmelerden alınan en somut sonuç bir sonraki toplantının tarihini belirlemek oldu. Bütün bu görüşmeler sürecinin aynı zamanda, giderek artan biçimde silahlanma süreci olduğunu da unutmamak gerekir.

Gerek SSCB'nin ve genel olarak "sosyalist" blokun yaşadığı ekonomik bunalım, gerek kapitalist dünyada yavaş da olsa ayağa kalkan barışçı ve çevreci hareketlerin etkisi ve nihayet, teknik bakımdan da, silahların eriştiği miktar ve gelişkinlik düzeyi, taraflar arasında sonuç verici görüşmeleri zorluyordu. İşte bu temelde yürütülen son görüşmeler, Reagan ve Gorbaçov gibi iki "tarihi kişiliğin" nezdinde bir ara sonuç (*) verdi. Gelinen bu noktada, Roni ve Gorbi yada aynı konumdaki herhangi iki kişi kendi halklarıyla birlikte dünya kamuoyunu da hoşnut etmek zorundalar.

Hayır, subjeye hiç rol tanımayan deterministlerden değiliz; alınan sonucun kendisi değil ama alındığı tarih ve yokedilecek füzelerin kısa ya da uzun değil de orta menzilli olmaları çok büyük ölçüde bu iki şahsa bağlıdır.

(*) Sonuç sözcüğünü sırf dünya kamuoyunun gündemine sadık kalmak için kullanıyoruz. Bir bütün olarak bu konu bizi, uluslararası siyasal durumu ilgilendirdiği için ve o kadar ilgilendiriyor.

Bir İnsan:
BERTOLT BRECHT

Simone: Düşmana yenik düştükten sonra da hâlâ savaşmamız gerekir mi?

Melek: bir gece rüzgârı esiyor mu bugün?

Simone: Evet.

Melek: Avluda bir ağaç durmuyor mu?

Simone: Evet, kavak ağacı.

Melek: Rüzgâr gittikten sonra da yapraklar hışırdıyor mu?

Simone: Evet.

Melek: Öyleyse, düşman yense de mücadele etmek gerekir.

Getirdiği epik tiyatro anlayışıyla 20. yüzyıl tiyatro anlayışında bir devrim yaratan; çağdaş siyasal ve özellikle materyalist tiyatronun önde gelen temsilcilerinden. Bertolt Brecht, Şubat 1898'de Augsburg'da doğdu.

1914-15 yıllarında, Augsburgert Neveste Nachrichten adlı gazetede ilk şiirlerini yayınladı. 1917'de liseyi bitirip, Münich'te tıp okumaya başladı. 1918'de Augsburg'daki hastanede savaş karşıtı tutumun temelini atıyordu. Aynı yıl ilk oyunu Baal'ı yazdı 1919'da Volkwille adlı gazetenin tiyatro eleştirmenliğini üstlendi. 1920'de tıptan ayrıldı. 1922'de "Gece Yarısı Trompet Sesleri" adlı oyunuyla ilk başarısını sağladı ve Kleist ödülünü aldı. Brecht'in ilk ürünleri genelde dışavurumcu tiyatro anlayışı doğrultusundaydı. Balad türündeki ilk şiirinde, para babalarına ve burjuva değerlerine karşı beslediği yakınlığı dile getirmiştir. İlk oyunu Baal'ın kahramanı da bu türden bir şairdi.

Brecht 1927'den sonra Diyalektik Materyalizm'e ilgisini arttırdı. O yıllarda Erwin piscator'la birlikte çalıştı. Bu doğrultuda "Adam adamdır" oyununu yazdı. Hamal Galy Gay'in bir gecede emperyalist bir ülke ordusunun askerine dönüştürülmesini anlatan oyun parabollarla süslenmiştir. Bundan sonra ki oyunu olan "Üç Kuruşluk Opera"yla ise ününü tüm dünyaya açıyordu ve amaç da oturmaya başlıyordu: *"izleyici kendini oyuna kaptırmayacak ve olaylar, sahneler karşısında eleştirel bir gözle bakarak, kapitalist burjuva düzeninin gerçeklerini anlamaya çalışacak".*

1934'de yazdığı "Beş Paralık Roman" ile artık, devrimci düşüncelerini tam anlamıyla tiyatro sahnesine taşımıştı.

İkinci operası olan "Mahogomy kentinin yükselişi ve düşüşü"yle, kapitalist bir toplumun olumsuz ütopyasını sergiliyordu.

Brecht 1930'dan başlayarak, marksist öğretileri içeren bir dizi oyun yazdı. Önlem, Kuralla Kural Dışı, Evet Diyenlerle-Hayır Diyenler gibi bu oyunlarda, doğru olanı somut olarak göstermek yerine, olasılıkları deneme gibi bir yöntem izledi. Daha sonra Mezbahaların Ermiş Johannası ve Ana Oyunları'yla, bu yöntemi somuta aktardı.

Gelişen siyasal baskı sonucunda Brecht, 1933 yılında, Almanya'dan ayrıldı. 1941'de Amerika'ya yerleşip, "Cellatlar da Ölür" oyununun filme çekilmesini sağladı. Ancak 1947'de Komünist Parti'yle ilişkileri konusunda sorguya çekilmesi nedeniyle ABD'den ayrıldı. Brecht sürgün yıllarında en önemli oyunlarını sahneye koydu. Cesaret Ana ve Çocukları, Galileo Galilei, Sezuan'ın İyi İnsanı oyunlarında, içinde yaşanılan düzende ham "iyi insan" olmanın, hem de insan onuruna yaraşır bir biçimde varolabilmenin zorluğunu sergiliyordu.

1948'de kurduğu Berliner En Semble topluluğu, Brechtçi tiyatro anlayışının merkezi oluyordu. 1955'de SSCB Stalin Barış Ödülü'nü alan Brecht, bir yıl sonra, 1956'da öldü. Toplu yapıtları 20 cilt olarak Suhrkamkp Yayınevi'nce basıldı.

Brecht'in izleyicisi tiyatroda, marksizmin oyunlaştırılmış bir öğretim kitabını görüyordu. Devrimci davranış tazları gösteriliyor ve bu tarzlar tartışılıyordu. Tiyatro artık sanat olarak proletaryanın davası olarak konumunu alıyor; öğrenerek öğretme zorunluluğunu getiriyordu ve bu tam anlamıyla yeniliğe uygun düşüyordu. Brecht'in düşüncesi bu yönüyle, dünyayı belli bir hedef doğrultusunda değiştirmekten çok diyalektik yoldan değiştirmenin, değiştirilmesini, nesnelerin sürekli akış içinde olmasını, sürekli ileriye dönük arayışı, ileriye dönük düşünmeyi isteyen, felsefi yönüyle geliştirilmiş marksizmi tiyatro kuramının ve pratiğinin en ince ayrıntısında bile ortaya çıkaran bir düşüncedir.

"Tarihi, bir sınıf mücadeleleri tarihi olarak tanımlayan ve yönetenlerin tarihinin yerine, yönetilenlerin tarihini geçirerek tarihe yeni bir bakış kazandıran, başka bir deyişle tarihin öteki yüzünü gösteren Marks'ın bu yöntemini Brecht, hemen tüm yazın biçimlerinde kullanmıştır. Olaylara, yerleşik alışkanlığı ters çevirip öteki yüzünden bakma özelliği; çeşitli yollardan yerleşik bakış açılarını bazan alışılmış, olağan gelen olaylarda şaşırtıcı yanlar bulup bunları ortaya çıkaran ve alışılmadık bir bakışla, kişiye güven duygusu da veren yaratılma tekniğinin de çıkış noktasını oluşturur. Oyunlarındaki bu yeni bakış yönü, toplumu eleştiren bakışın yönüdür."

Brecht'in oturtmak istediği epik, diyalektik tiyatro tekniği şöyle özetlenebilir:

Diyalektiğe Övgü

Yaşıyorsam eğer, hiç bir zaman deme
Yıkılır, yıkılmaz görünen
Kalmaz hiç bir şey nasılsa öyle
Buyuranlar verdiklerinde son buyruklarını
Buyruk altındakiler başlar konuşmaya
Kim "hiç bir zaman" demeyi göze alabilir
Zulum yürürlükteyse, kim suçlu, kendimiz
Ve kimdir onu yıkmak zorunda olan, Biz
Herşeyini yitiren, dövüşe devam
Kavramışsan olup biteni seni kim tutabilir
Hiç bir zamandan bugün doğar
Bugün yenilen, yarının yenenidir.

Sahne eylemi azalır; seyirciyi, eleştiren bir gözlemci yapar etkinliğini uyandırır; ona yargılar verdirir. Böylelikle seyirci eyleme karşı gelir. Tiyatroyu belgelerle etkiler. Duygular yargılarla ortaya konur. İnsan araştırma konusudur. Gerilim oyun başlarken vardır. Her sahne kendisi için vardır, olaylar eğri bir çizgide gelişmektedir. Dünya oluş içinde sunulur. İnsan oluş halindedir. Motifler vardır ve toplumsal varlık düşünceyi belirler.

Gülmece olaylara nesnel açıdan bakmaktır diyen Brecht, gerçekte de epik-diyalektik anlayışını da hep bu nesnel açıdan görmüştür ve bu düşüncesini de kuşkuculuk anlayışı ile çakıştırmıştır. *"Güzel olan, artık bize kesinlikle doğru olarak görünmemeli. Çünkü doğru güzel olarak duyumsanmıyor. Güzelden ne olursa olsun kuşkulanmalıyız. Bugün dev kitlelerin salt kendilerini savunmak için son savaşa atıldıkları bir günde iyilik ancak iyiliğe yaşama hakkı tanımayanların ortadan kaldırılması olabilir"* ve bu yüzden *"darbenin zararlarını açıklamaktansa devrimin yararlarını anlatmak daha iyidir ama evrimin yararlarını değil."*

Brecht'in gerçekçilik anlayışı ise şu anlama gelmektedir: Toplumun nedensel karmaşalarını açıklığa çıkarmak; yenilmesi gereken güçlüklere karşı çözümler getirebilecek insandan yana bir toplumu oluşturabilecek sınıfın açısından sorunlara bakmak; gelişmenin etmenlerini vurgulamak; gerçekliğin değişmesine koşut olarak gerçekliği yansıtış biçimin de değiştiğinden hareketle, somutu ve soyutlamayı olabilirleştirmek...

"Bütün sanatlar, hepsinin büyüğü olan yaşama sanatına katkıda bulunur" diyor Brecht ve o yüzden de belirtiyor: *"Burjuva sınıfı, gemisi batmaya başladığında genellikle ilk kez sanatı denize fırlatır. Politik alanda doğru olanın insana örnek olması için sanatın varlığı gereklidir.*

Yerinin betimlenmesi kolay iş değildir. Bu işin başarılabilmesi yeni coşkuyla sarılmaya, objektifliği bilmeye ve bunun doğal sonucu olarak yeniye, yeni sanat araçlarının bilinmesine bağlıdır. Sosyalist gerçekçi yaratma yöntemi, sürekli olarak, yetiştirme, değiştirme yeniden biçimleme çabalarını gerektirir. Sözü geçen yöntem, herşeyden önce savaşçı olmak zorundadır. Ve savaşçı olmasından ötürü de bütün silahlara durmaksızın daha iyi silahlara, hep yeni silahlara gereksinir."

Yazımızı Brecht'in sosyalist gerçekçilik üzerine tezleriyle noktalayalım.

1. Gerçekçi sanat, savaşçı sanattır. O, insanlığın gerçek yararları ile çelişkili olan, gerçekliğe ve itkilere ilişkin yanlış görüşlerle savaşır. Doğru görüşlerin geliştirilmesini olanaklı kılar ve yaratıcı itkileri güçlendirir.

2. Gerçekçi sanatçılar duyuya, düşünceye uygun olanı; yeryüzünün gerçeğini, geniş anlamda, örneksel açıdan önemli olanı vurgular.

3. Gerçekçi sanatçılar, oluş ve sona erişin simgesini vurgularlar. Onlar bütün yapıtlarında tarihi bakış açısıyla düşünürler.

4. Gerçekçi sanatçılar, insanların içinde ve aralarındaki ilişkilerde varolan çelişkileri betimlerler ve bu çelişkilerin hangi koşullar altında geliştiğini gösterirler.

5. Gerçekçi sanatçılar, gerek insanların, gerekse ilişkilerin uğradığı değişmelerle ilgilenirler.

6. Gerçekçi sanatçılar, düşüncelerin gücünü ve maddi temellerini betimlerler.

7. Sosyalist gerçekçi sanatçılar, insancıldır ve insanlar arasındaki ilişkileri toplumsal itkilerin güçlenmesini sağlayacak biçimde betimlerler. Sözü geçen itkiler toplumsal mekanizmanın uygulama yanı güçlü akılla davranması ve kendilerinin bir haz kaynağına davranması ve kendilerinin bir haz kaynağına dönüşmesiyle güçlenir.

8. Sosyalist gerçekçi sanatçılar, yalnızca konularına karşı değil, ama seslendikleri kitleye karşı da gerçekçi bir tutum takınırlar.

9. Sosyalist gerçekçi sanatçılar, seslendikleri kitlenin kültür derecesine, hangi sınıftan olduğunu ve kavgalarının bulunduğu düzeyi her zaman göz önünde tutarlar.

10. Sosyalist gerçekçi sanatçılar, gerçeği çalışan kitlelerin ve onunla bağlaşmış, sosyalizmden yana aydınların bakış açısından ele alırlar.

Savaş ODABAŞI

Resmi Tarih:

SESSİZ YIĞINLARIN DUYARSIZLAŞTIRILMASI

RESMİ TARİH
(La Historia Official)

Yönetmen: Luis Puenzo.
Oynayanlar: H. Aiterio, N. Alejandro, C. Villafane.
Arjantin 1985/35/Renkli/112 dakika.

Dünya, odalarımızdaki televizyon ekranına sığacak kadar küçüldü. Fakat, yine de her şey 5 milyar dünyalının gözleri önünde olup bitmiyor. İletişim sistemlerinin dünyayı bir örümcek ağı gibi sarmasına rağmen, insanlar ancak bilmeleri gerektiği kadarından haberdar ediliyorlar. Sistemli bir kapalılık rengarenk bir görünüm altında kurumlaşıyor, ve insanlar Çin'deki pandanın doğumunu izleyebilirken komşusunun "başına gelenlerden" haberdar olamıyabiliyor. İdeoloji üretim aygıtlarının malzemelerini kullanan bir toplumsallaştırma programı ile yaratılan illusyon bir gerçeklik,. sessiz çoğunluğun gözünde, yaşanan gerçeğin yerini alabiliyor.

Arjantin'de, 1983 öncesinin askeri diktatörlüğü, baskının yarattığı korku ve yılgınlık, ve sahte bir gerçeklik üreten demagoji ile toplumun önemlice bir kesimini duyarsızlaştırabiliyor. Terör ve demagoji sessiz kalabalıkların sayısını arttırıyor. Ve sessiz kalabalıklar için, kitle iletişim araçlarının bütün olup biteni saklıyan sahte gerçekliği, gönüllü duyarsızlıkların malzemesi, bahanesi oluyor. Sıradan insan, açıklananları hiç bir düşünme süzgecinden geçirmeden olduğu gibi kabullenme eğilimi içine giriyor. Ve askeri diktatörlük; çevrelerinde olup bitene kayıtsız kalan, doğrudan kendileri ile çelişmeyen ve "başkalarını ilgilendiren" uygulamaları görmek ve anlamak istemeyen, kendilerinin dışındaki dünyaya gözlerini ve kulaklarını kapayan sessiz yığınlar üretiyor.

Resmi Tarih, yaşadığı dönemin Arjantin gerçeğinin dışında, resmi olarak yaratılan sahte gerçekliğini yaşayan ve yaşadığı anı anlayamayan, anlamadığının da farkında olmayan bir tarihçinin çaresizliğini anlatıyor. Belgelendirilmeyen hiç bir bilginin tarihe malzeme olamayacağı anlayışına sahip tarihçi kimliği ve toplumsallaştırma sürecinde edindiği vatandaşlık bilincinin koşullandırdığı gerçeklik anlayışı tarihçinin yaşadığı anı anlamasını engelliyor. Profesyonel bir tarihçinin nezdinde, kendi küçücük dünyasında yaşayan "aydın"ın körlüğü ve yaşadığı anı anlamaktaki acizliğini sergileyen **Resmi Tarih**, kendi işiyle gücüyle uğraşan sıradan insanlardan oluşan sessiz yığınların duyarsızlaştırılmasının hikayesi.

Fakat toplumun bütün bireylerini duyarsızlaştırmak mümkün olmuyor ve spikerin sesindeki sahte gerçek, annelerin ninnilerine kadar uzanamıyor. **Resmi Tarih**, diğer yanıyla, karanlık dehlizlerde susturulan gencecik yüreklerin, okyanusun derinliklerine gömülen körpecik vücutların, yani "kayıplar"ın annelerinin efsanevi direnişinin buruk ezgisi oluyor. Beyaz kağıdın üzerindeki siyah puntolar yalan söylesede, spikerin sesi yalan söylesede, annelerin yüreği yalan söylemiyor. Ve Arjantin'de resmi olmayan tarih annelerin yüreklerinin sesi ile yazılıyor.

Puenzo, **Resmi Tarih** ile çevre ülkeler için bir sinema modeli sunmaktadır. Çevre ülke sinemaları, gelişmiş sinema endüstrileri karşısında, kendi gerçekliklerini işleyerek kimlik edinmeye çalışıyorlar. Özellikle bu ülkelerdeki askeri diktatörlük dönemleri üzerine yapılan filmlerde oluşan bir sinema dili dikkat çekiyor. Daha önce Costra Gavras'ın "Kayıp" (Missing)'ında gördüğümüz bu 'belgesel gerçekçi' sinema dili, Puenzo'nun **Resmi Tarih**'inde de hakim. Kamera, haber muhabirinin kamerası gibi kullanılmakta; sinemacı, gökyüzünden kamerası ile gördüğünü görüntülemektedir. Sinemacı, herhangi bir taraftan olmadığını, birşeyler iddia eden konumda bulunmadığını özellikle hissettirmek istemektedir. Varolan gerçekliği izleyiciye sunmakta ve yorumu seyirciye bırakmaktadır. sinemacı, bu tavrı ile, seyirciyi olayın içine çekmekte, üzerinde düşünmeye sevketmektedir. Böylelikle, sinema, çevre ülkelerin gerçeklerinin bilinmesinde önemli bir işlev yüklenmekte ve dünyanın eksik bilgilenmesini tamamlamaya çalışmaktadır.

Resmi Tarih'in önemi, Arjantin'de askeri diktatörlük dönemi hakkındaki eksik ve yanlış bilgilenmeyi tamamlama ve doğrulama işlevinin çok ötesindedir. **Resmi Tarih**, dünya kamuoyunun dikkatini, çevre ülkelerdeki askeri diktatörlük dönemlerinde kendi insanlarına karşı yapılan baskı ve işkenceye karşı bu ülke insanlarının duyarsızlaştırılabildiği korkunç gerçeğine ve çevre ülkelerdeki insan hakları ihlallerinin ulaştığı vahşete çekmektedir. Puenzo, sinemaya bu insancıl işlevi yüklemiş olmasından dolayı kutlanmalıdır.

Ercüment ALTUNÇ

TÜTENGİL'i ANMA

İ.Ü. İktisat Fak. Mezunlar Cemiyeti 7 Aralık 87 tarihinde Cavit Orhan Tütengil Hocamız'ın insanlık düşmanı faşistlerce katledilişinin 8'inci yılı münasebetiyle bir konferans düzenledi.

İ.Ü. İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden Yüksel Ülken'in yönettiği konferansa Selman Erdem, Hüseyin Batuhan ve Prof. Dr. Rıfkı Aslan konuşmacı olarak katıldılar. Batuhan ve Erdem, Tütengil hocanın namuslu bilim adamı tavrı, sade yaşamı, özverili kişiliği üzerinde dururken Rıfkı Aslan da, hocanın inceleme ve araştırmalarına değindi.

Batuhan, Ülken, Erdem.

CAVİT ORHAN TÜTENGİL

Saygıyla Anıyoruz

HER KÜBALI BİR ÖĞRET

Küba eğitim sisteminin özgün yanlarından biri, okul çağı dışında olanların eğitimine verilen önemdir. İşçi ve köylülerin eğitimi için açılan yetişkin eğitim kursları tüm ülkeye yayılmış ve bu kurslarda eğitim görenlere üniversitelere devam etme imkanı verilmiştir. Bunun sonucunda üniversitelerde eğitim görenlerin % 50'si işçilerden oluşur duruma gelmiştir.

1511 yılından devrimin gerçekleştiği 1959'a kadar Küba önce İspanyolların sonra da ABD'nin sömürdüğü bir yoksullar ülkesiydi. Ekonomisi şeker kamışı, tütün gibi bir-iki kalem tarım ürünüyle sınırlı olan Küba, ekonomik öneminden çok coğrafi konumuyla (ABD'ye yakınlığı) önem taşıyordu. İspanyol egemenliğine karşı yürütülen ulusal kurtuluş savaşlarının ilki 1868'den 1878'e dek, aralıksız on yıl sürdü. Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun karşısında İspanyolların oluşturduğu 30 bin kişilik karşı devrim ordusu bulunuyordu. Birinci ulusal kurtuluş savaşı başarıya ulaşamadı. Yenilgiden yirmi yıl sonra 1895 yılında Küba'nın ilk devrimci önderi kabul edilen Jose Marti ikinci kurtuluş savaşını başlattı. Üç yıl süren savaşla İspanyol egemenliği zayıflatılmıştı. Ancak bu kez de zafer, Küba halkının değildi. Savaş yılları Küba'nın hemen hemen tek gelir kaynağı olan, şeker kamışı üretim alanlarının büyük ölçüde zarar görmesine, şeker kamışı değirmenlerinin harap olmasına yol açmıştı. Bu dönemde dünyada şeker kamışı fiyatları düşüyor, düşük fiyatlara ayak uydurabilmek için şeker kamışı değirmenleri yerine fabrikaların kurulması, üretimin merkezileştirilmesi gerekiyordu. Kübalı üreticilerin büyük bir çoğunluğunun bu değişimi gerçekleştirebilecek güçleri yoktu. Meydan ABD'li yatırımcılara kalıyordu. İlk kez 1883'de başlayan, borçlu işletmelerin ABD'li yatırımcılar tarafından satın alınma işlemi, şeker kamışı üretiminin artmasını sağlarken, diğer yandan ekonomik ve siyasi bağımlılığı gündeme getiriyordu. Yapılan anlaşmalar gereği Küba tüm ihracatının yüzde 87'sini ABD'ye yapıyordu. ABD, Küba'nın İspanyol egemenliğine karşı yürüttüğü kurtuluş savaşına bir dönem kayıtsız kalırken, 1896'dan sonra bu mücadeleye karşı cephe aldı. ABD'nin amacı gücü tükenmekte olan İspanya'dan Küba'yı satın almaktı. Bunun için dönemin başkanı Mc Kinley İspanya'ya üçyüz milyon dolar teklif etti. Teklif İspanya tarafından reddedilince bu kez ABD ağız değiştirerek 18 Nisan 1898'de Küba'ya bağımsızlık verilmesini istedi. ABD'nin bu isteğine İspanya, süresi içerisinde yanıt vermeyinci 22 Nisan'da ABD İspanya'ya savaş ilan etti. Karaip'lerdeki iki filosunu kaybeden İspanya, Küba'yı ABD'ye terk etti. 1 Ocak 1899'da ada, ABD valisi tarafından devralındı. Zafer bu kez ABD'nin olmuştu. Amerikan işgali 1899'dan 1902'ye dek dört yıl sürdü. Bu süre içerisinde ekonomik bağımlılık daha da belirginleşmişti. Küba tütün ihracatının yüzde 90'ı Amerikan Tabacco Company'nin kontrolü altındaydı. Şeker kamışı üretiminde de ABD'nin kontrolü artıyordu. Bir ABD şirketi olan United Fruit Company yetmiş bin hektarlık arazinin sahibi olmuştu. ABD ekonomik ve siyasi yapıyı kendi çıkarlarına uygun bir tarzda düzenledikten sonra açık işgali sona erdirdi. Kendi taraftarları iktidarda olduğu ve sömürü sisteminin koruyuculuğunu kusursuz yerine getirdikleri sürece ABD Küba'nın dostu idi. Ancak ABD yanlısı iktidarlara karşı gelişecek her türlü mücadele yeni bir işgal sebebi olabiliyordu.

Özellikle Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'nin ekonomik sömürüsünün varlığı diktatörlüklerle garanti altına alınmaya çalışıldı. Kurulu düzene boyun eğmeyen herkesin sorgusuz sualsiz öldürüldüğü kanlı **Machado** diktatörlüğü 1933'e dek devam etti. İkinci Dünya Savaşı ve ABD'de Roosvelt'in başkanlık yaptığı dönem, Küba'da kısmi demokratikleşmenin gözlendiği bir dönem oldu. 1939'da yapılan seçimlerle yeni bir kurucu meclis oluşturuldu. Kurucu meclis ileri denilebilecek bir anayasa hazırladı. Ve bu anayasa kabul edildi. 1940 seçimlerinde solcuların da desteklediği Fulgencio Batista cumhurbaşkanlığına seçildi. F. Batista sendikalara özgür çalışma olanağı vermekle kalmayıp hükümet kabinesinde solculara bakanlık da verdi. 1944 seçimlerinde Batista'nın değil muhalefetin adayı olan Dr. Grau San Martin başkan seçildi. 1939'dan 1952'ye kadar gözlenen sahte bir liberalizmdi. (Esasen Liberalizmin kendisi sahtedir) Bu dönemde sistemin özü, değişmemişti, kısmi özgürlükler sömürünün devamı ve muhalefetin pasifize edilmesi için döneme özgü taktikler olmaktan öteye gitmemişti.

1950'lerde ABD'nin şeker üretiminde ortaya çıkan artış, Küba'yı güç durumda bıraktı. İhracat gelirlerindeki hızlı düşüşle..yoksulluğuna yoksulluk eklenen Küba halkı'nın bu durum karşısında tepkisi günden güne artıyordu. Halkın artan tepkisini,yükselen toplumsal muhalefeti bastırmak olağan uygulamalarla mümkün görünmüyordu. Göstermelik demokrasiyi dolabına kilitlemenin vakti gel-

MEN, HER EV BİR OKUL

mişti. Küba'nın "kudretli adamı" olarak bilinen ve Havana'da 4 yıl süreyle ABD büyükelçiliği yapmış olan "Arthur Gardner"in "Ondan iyi dostumuz yoktur" dediği Fulgencio BATİSTA 1952'de gerçekleştirdiği hükümet darbesiyle yönetimi ele geçirdi Amaç: Ekonomik bunalımın bedelini halka ödetmek, onları ABD'nin uysal hizmetkarları haline getirmekti.

ABD'nin açıktan desteklediği Batista diktatörlüğü, halka boyun eğdirmek için her türlü kanlı yöntemi tereddütsüz uygularken Ocak 1959'da zaferle sonuçlanacak olan devrimci mücadelenin ilk kıvılcımları da görülmeye başlandı. 26 Temmuz 1953'de Oriente bölgesinin başkenti olan Santiago şehrinin **MONCADO** askeri kışlasına **Fidel CASTRO** tarafından yönetilen tarihî baskın gerçekleşti. Moncado'dan alınacak silahlar halka dağıtılarak savaş başlatılacaktı. Moncado baskını başarıya ulaşmadı, ama Küba devriminin yolu böylece çizilmişdi: SİLAHLI MÜCADELE.

Moncado baskınından sonra tutuklanıp 21 ay cezaevinde kalan F. Castro çıktıktan sonra Meksika'ya gider. Meksika'da Castro ve arkadaşları Küba'ya yapmayı düşündükleri çıkarmanın hazırlıklarını aralıksız 25 Ekim 1956'ya kadar sürdürürler. GRANMA adlı yat'la yola çıkan 87 devrimci Küba kıyılarına çıktıklarında beklemedikleri bir saldırıyla karşılaşırlar. Saldırıdan kurtulabilen 10 kişi Sierra Maestra dağlarına sığınır. İki ay süren yalnızlık, yerini devrimci cephe'nin güçlenmeye başlamasına bıraktı. Batista diktatörlüğünün acımasız yöntemleri ve ağırlaşan ekonomik bunalım halkın tepkisini ulaşabileceği en üst noktaya getirmişti. Batista koruyamadığı bölgelerdeki karakolları kapatıyor, hükümet görevlilerini geri çekiyordu. Devrimciler bir yandan savaşırken diğer yandan o zamana kadar doktor, öğretmen görmeyen köylülere sağlık ve eğitim konularında yardımcı oluyor, giderek halkla bütünleşiyorlardı. Halkın desteğini kazanan devrimciler zor olanı başarmışlardı. Artık Camilo'yu Ernesto'yu ve diğer devrimcileri ne Batista ne de ABD emperyalizmi durdurabilirdi. Yalnız dağlar değil şehirlerde onlarındı artık. F. Castro'nun çağrısı üzerine işçiler 6 gün süreli genel greve gittiler. Başarılı genel grev mücadelenin sonucunu belirledi. ABD destekli Batista diktatörlüğü tarihe gömüldü. (1 Ocak 1959)

İki yıldan fazla devam eden kurtuluş mücadelesi hiçte kolay kazanılmadı. Savaş süresince başarılı eylemlerle başarısız eylemler arasında önemli bir sayısal fark yoktu. Kübalı devrimciler başarılarının yanısıra çok sayıda başarısızlık da yaşadılar.

Zafer sadece askeri başarıların, devrimcilerin üstün savaş yeteneklerinin ürünü değildi kuşkusuz. Onların dışındaki koşullarda, en az namludan çıkan kurşunlar kadar hedefin vurulmasında etkili olmuştu. Bu koşulları en iyi hesaplayıp değerlendiren Küba'lı devrimciler olmalı ki, sonuç; Amerika kıtasında ilk halk iktidarının gerçekleşmesi oldu.

Devrim'den sonra

-Devrimden önce Küba'nın genel görünümü hakkında söylenebilecekler dört sözcükle özetlenebilir; Yoksulluk, Baskı, Cehalet, Ahlakî çöküntü.

Bir avuç zengin toprak sahibi ve Kuzey Amerika'dan gelen varlıklı misafirler için yok yoktu. Lüks oteller, kumarhaneler ve yoksulluğun çaresiz bıraktığı gencecik kızlar her zaman hazırdı. Hastanesi, doktoru, okulu, öğretmeni de yok değildi. Vardı var olmasına da ancak bunlardan sadece küçük bir azınlık yararlanabiliyordu. Küba halkının büyük çoğunluğu hastane, okul nedir bilmiyordu. Yaşamlarında hiç et yemeyenlerin sayısıda az değildi. (Bir araştırmaya göre kırsal kesimde yaşayan 10 Kübalıdan 8'i hiç et yememişti)

-Devrimden sonra bu tablo devrimin önderlerinin bile tahmin edemeyecekleri bir hızla değişmeye başladı. Küba bir avuç soysuzun çiftliği olmaktan çıkmıştı artık. Ekonomi sınırlı kaynaklara rağmen gelişti, ve halkın gelir düzeyi azgelişmiş ülke standartlarının üzerine çıktı. Eğitim alanında alınan yol şaşırtıcı düzeydeydi. Yalnız okul çağında olanlar değil halkın her kesimi çeşitli düzeylerde eğitim kurumlarına,kurslara devam etmeye başladı. Sağlık sorunu önemli ölçüde çözümlendi.

Devrimden önce Kişi başına düşen milli gelir 300-400 dolar iken 1965'de 977 dolara 1975'de 1745, 1982'de 2684 dolara yükseldi. Küba'da eğitim, sağlık, elektrik, su tamamen ücretsiz, haberleşme, ulaştırma, kira vb. çok ucuz olduğundan halkın yaşam standardı aynı milli gelir düzeyine sahip diğer ülkelere göre daha yüksektir.

26 Temmuz 1953 Moncado baskınından sonra yakalanıp mahkemeye çıkarılan F. Castro "Tarih beni haklı bulacaktır" adlı savunmasını okuduğunda Küba halkı savunmayı devrimin bütün amaçları olarak algılamışlardı. Savunmada ABD şirketlerinin tekelinde bulunan elektrik, su, telefon vb. işletmelerin millileştirileceğinden, ve ulsal onurun korunacağından söz ediliyordu.. Devrimden sonra gerçekleştirilenler. savunmada yer verilenlerin çok ilerisindeydi. Devrimle hedeflenen; yeni bir toplum yaratmaktı. Bu toplum insanların sömürülmediği, bir toplum olacaktı. Ocak 1959'dan başlayarak, hedeflenen yeni insanı, yeni toplumsal ilişkileri gerçekleştirmek için aralıksız sürdürülen çalışmaların hiçbiri boşa gitmiş değil. Bu çalışmaların sonuçlarını gösteren ve bir anlamda Sosyalizmin gerçek zaferini kanıtlayan çok sayıda Birleşmiş Milletler örgütü kaynaklı istatistik mevcut. Örneğin, 1956 yılında tüm ülkede 1-6 yaş grubu çocuklar için 1600 kapasiteli 38 kreş (gündüz bakım evi) varken bu sayı 1975'de (% 320 artarak) 54382 kapasiteli 652 gündüz bakım evine ulaşmıştır.

Devrim öncesinde ilköğretime 700.000 kişi devam ederken devrimin daha 1. yılında bu sayı 1.1000.000'e ulaşmıştır. Buna bağlı olarak öğretmen sayısındaki artış da dikkat çekicidir. 1959'da 1.369 olan öğretmen sayısı 1979'da 31.359'a ulaşmıştır.

Açılan yeni okul sayılarını vermeyi gerekli görmüyoruz. Ancak bu alandaki eğilimi göstermek için şu örnek verilebilir: Devrimden birkaç ay sonra diktatörlüğe ait askeri garnizonlardan 69 tanesi 40.000 öğrenci kapasiteli okullar haline getirildi.

Küba eğitim sisteminin bir diğer özgün yanı da okul çağı dışında olanların eğitimine verilen önemdir. İşçi ve köylülerin eğitimi için açılan yetişkin eğitim kursları tüm ülkeye yayılmış ve bu kurslarda eğitim görenlere Üniversitelere devam etme imkanı verilmiştir. Bunun sonucunda Üniversitelerde eğitim görenlerin % 50'si işçilerden oluşur duruma gelmiştir.

Küba'nın eğitim konusundaki sloganı "Her Kübalı bir öğretmendir. Her ev bir okul, biliyorsan öğret, bilmiyorsan öğren" olmuştur. Bu slogan kısa denilebilecek bir zamanda yaşama geçirilmiş ve 6-12 yaş grubuna dahil çocukların % 100'ü okula gider duruma gelmiştir. Bu da ancak dünyanın en gelişmiş ülkelerinde gözlenebilecek bir durumdur.

Devrimci hükümet eğitim politikasını şu şekilde özetlemektedir. "Sosyalizm yalnızca maddi zenginleşme değil aynı zamanda insani dayanışma duygusuna sahip, kapitalizmde bireyi alçaltan ve ezen bencillik duygusundan arındırılmış insan yetiştirmek, halk için kültürel ve manevi zenginlik yaratmak anlamınada gelir."

Küba'da devrim sonrası değişimler üzerine araştırmalar yapan L. Huberman ve P. Sweezy 1965 tarihli bir UNESCO raporunda okuma yazma kampanyasının ulaştığı büyük başarıyla ilgili olarak "Kampanyanın ulaştığı başarı mucize değil, çalışma, teknik ve örgütlenme yoluyla ulaşılan güç bir başarıdır," denildiğini kaydederek "Dünyanın hiç bir yerinde eğitim tarihi böyle bir başarı göstermemiştir." şeklinde değerlendirmede bulunmuşlardır.

Küba Anayasasının eğitim ve kültür başlıklı bölümünde eğitim ve kültür politikasının ana ilkeleri şu şekilde belirtilmektedir. "Eğitim devletin görevidir. Bu nedenle eğitim kurumları devlete aittir. Eğitim görevinin yerine getirilmesi bütün toplumun katılması gereken bir sorumluluktur. Eğitim ücretsizdir. Devlet öğrenciler için geniş bir burs sistemi sağlar ve eğitimin yaygınlaştırılması amacıyla işçilere çok yönlü okuma olanağı verir. Devlet vatandaşlarının, kitle örgütleri aracılığıyla eğitim ve kültür politikalarının gelişimine katkıda bulunmalarını, katılmalarını sağlar."

Üniversiteler de, genel eğitim politikası doğrultusunda, araştırmayı temel alan bilimsel eğitim egemen kılınmaya çalışılmıştır. Bu amaçla 1962'de

KÜBA

Başkent	: HAVANA
Yüzölçümü	: 144.525 km² (Türkiye'nin 7'de biri)
Para Birimi	: Peso
Dil	: İspanyolca
Devletin Niteliği	: SOSYALİST CUMHURİYET
Nüfus	: 9,8 milyon (1982)
Okur Yazar Oranı	: % 91,2 (19825
Okulluluk Oranı	: % 92
Milli Gelir	: 26,8 Milyar dolar (1982)
Kişi Başına M.G.	: 2.684 dolar (1982)
Ortalam Yaşam Süresi	: 72
Askeri PAKT	: BLOKSUZ
Ekonomik Birlik	: COMECON

kurulan Bilimler Akademisi'nde sürdürülen çalışmalar sonucu, mevcut eğitim alanları geliştirilirken diğer yandan o güne kadar ülkede var olmayan yeni meslek eğitimi de ele alınarak geliştirilmiştir.

Üniversite bir rektör ve üç yardımcı rektör tarafından yönetilir. Ayrıca görevi danışmanlık olan bir yönetim kurulu vardır. Yönetim kurulu fakülte dekanları, Üniversite Öğrencileri Federasyonu Başkanı ve Genç Koministler Birliği temsilcilerinden oluşur. Devrim öncesi mücadelede aktif olarak yer alan üniversite gençliği devrimden sonra da önemli sorumluluklar yüklenmiş ve bunları yerine getirme konusunda büyük çaba sarfetmiştir.

Gençlik Örgütleri

Küba gençliği çeşitli örgütler altında toplanmış durumdadır. İlkokuldan üniversiteye kadar öğrencilerin öğrenci olmayan gençlerin katılabilecekleri örgütleri vardır. Piyonerler birliği, Orta öğrenim öğrencileri federasyonu ve üniversiteli öğrenciler federasyonu gibi örgütlerde yer alan öğrenciler toplam öğrencilerin % 98,7'sini oluşturmaktadır. Katılım zorunlu olmadığı halde % 100'e yakın bir katılımın varlığı gerçek demokrasinin göstergelerinden biridir.

Öğrenci gençlik örgütlerinin dışında, işçi ve köylü gençlerle beraber öğrencilerin de içinde yer aldığı en önemli kitle örgütü "Genç Koministler Birliği"dir. Genç Koministler Birliği, Küba Kominist Partisi'nin en büyük yardımcısıdır. 1975'de parti üyelerinin % 40'ı Genç Koministler Birliği saflarından yetişmiş gençlerden oluşmaktaydı. Önemli devlet görevlerini yürütenler arasında da Genç Koministler Birliği'nden yetişenler çoğunluğu oluşturuyordu. Bu niteliğinden dolayı J. Paul Sartre Küba izlenimlerinde "İktidar çocukların elinde demektedir.

Küba'da Seçimler

Seçme yaşı 16, seçilme yaşı 18 olan Küba'da yasama görevi 418 üyeli Ulusal Konseyindir. Ulusal Konsey üyeleri Belediye Konseyleri aracılığıyla dolaylı yöntemler seçilir. Belediye Konseyi üyeleri ise 16 yaşını doldurmuş Kübalılar tarafından doğrudan seçilir. Seçilen Ulusal Konsey Yürütme görevini sürdürmek üzere 2 yıl süreyle Devlet Konseyini seçer. Devlet Konseyi Başkanı aynı zamanda, Devlet Başkanıdır. Dolaylı seçim sistemi sayesinde halk yerel temsilcilerini doğrudan seçer. Oy kullanmanın zorunlu olmadığı Küba'nın tek siyasi partisi Küba Kominist Partisidir.

Devrimden önce "Sam Amcanın genelevi" denilen Küba, bugün dünyanın en onurlu ülkelerinden biridir. Bu kolay olmamıştır elbet... ABD istihbarat örgütü CIA'nın desteğine karşı devrimcilerin saldırıları (Bunlardan biri domuzlar körfezi çıkarması olarak bilinmektedir.), ABD'nin ekonomik ambargosu, kötü giden hava koşulları, tarımsal hastalıklar, artan dünya petrol fiatları, Emperyalist-kapitalist ve bağlantılı kamuoyunun karalamaları ve benzeri olumsuzluklara rağmen Küba onurunu korumaya devam ediyor. Küba'da herşeyin tam da olması gerektiği gibi, olduğunu herşeyin başarıldığını, hiçbir eksiğin olmadığını söylemek kuşkusuz gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Yapılan hataları eksiklikleri devlet başkanı F. Castro milyonlarca insanın önünde (bizzat kendisi rakam doğrudur) dile getirmektedir.

Ancak başlanılan noktadan bugüne ve gidilen yola bakıldığında, Küba halkının sosyalist yönetimiyle çok iş başardığını söylemek gerçeğin kendisi olacaktır.

Tahsin BERK

KAYNAKLAR

Latin Amerika Üzerine
(Gerçek Devrimci Yol)
F. Castro Evren Yayınları 1978

Küba'da Eğitim
M. Huteau-J.Lautrey
Gözlem Yayınları 1979

J Paul Sartre
Küba'yı anlatıyor
Anadolu yayınları 1968

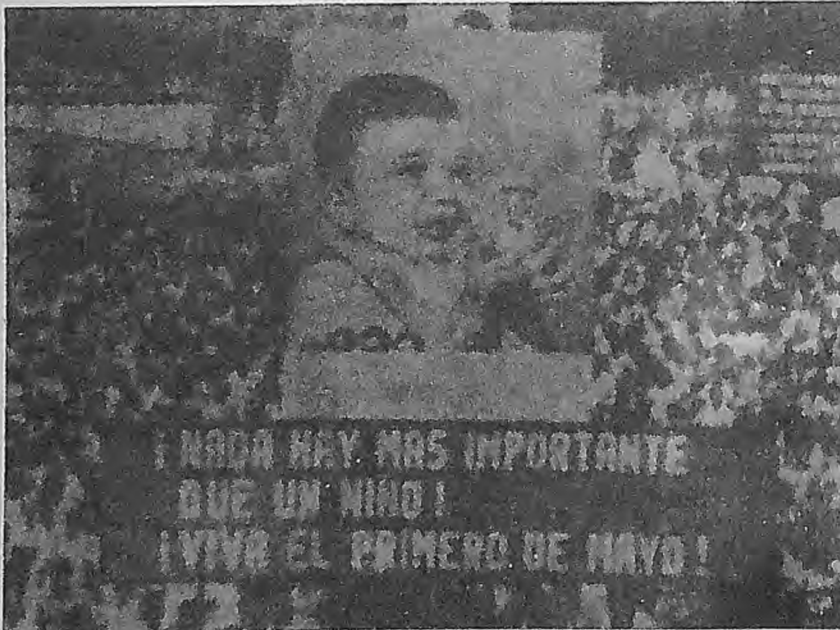
L. Huberman - P. Swezzy
Sosyalist Küba
Ekim Yayınları 1969

Dünyada ve Türkiye'de Gençlik
Fulya-Hasan Basri Gürses
Der Yayınları 1979

Dünyada neler oluyor
Ekonomik Politik Dünya Yıllığı
Alternatif Yayıncılık

Devrimler Ansiklopedisi
Gelişim Yayınları

Liderler Ansiklopedisi
İletişim Yayınları

1 Mayıs 1979-Havana: "Hiçbirşey bir çocuktan daha önemli değildir. Yaşasın 1 Mayıs"

HAVANA RÖPORTAJI

III

dolaşıyorum Havana sokaklarını
asfaltla ağaçları birbirine karıştırıyorum
otomobillerle asfaltı birbirinden ayırdetmek olmuyor
yağmurla güneşi
ak bulutlarla masmavi yüzme
[havuzlarını
kadınlarla yemişleri birbirine karıştırıyorum
çocuk bahçeleriyle hürriyeti
hürriyetle bu şehrin insanlarını birbirinden
ayırdetmek olmuyor

(...)

Hoze Marti'nin anıtları heykelleri büstleriyle Fidel'in
fotoğraflarını birbirine karıştırıyorum hele
taş basma resimlerini
Fidel'le türküleri birbirine karıştırıyorum
[Enternasyonal
marşıyla çaçaçayla paçangayla Fidel'i
somos sosyalistas palante palante
bir alanda ard arda tek sıra dizilip ellerini birbirinin
[sırtına
koyup rumba oynayan yüz bin kişiyle Fidel'i
birbirine karıştırıyorum
Fidel'le Havana'yı birbirinden ayırdetmek olmuyor

(...)

ve köylülere rastlıyorum
sağ ellerinde toprakların tapuları ve kooperatif
cüzdanları sol ellerinde ve bir düşün içindeymişler
gibi bir halleri var
devrimin diktiği 50 milyondan çok ağaçla on binden
çok okulun kimisine rastlıyorum
mimarlara rastlıyorum
güneşten aydan yıldızlardan daha doğrusu çok ama çok
daha mutlu yaşanan bir dünyadan diyelim ki
yirmi birinci yüzyılımızın ortalarından gelen
ve bıyıkları yeni terlemiş mimarlara rastlıyorum
bahçeler ve yapılar yapıyorlar ama insan gözünün
bugünedek yeryüzünün hiçbir yerinde görmediği
biçimlerle renklerle rahatlıklarla
yapılar hazır elbiseler gibi değil diyelim ki bir balıkçı
evi ev değil cevahir kutusu ötekine benzemiyor
meğerse ne kadar çok ne kadar da güzel ve de
[hemencecik
söylenecek sözleri varmış sosyalist devrim mimarlarının Küba'da işçilere köylülere aydınlara
ve nasıl da sıcağı serinliğe ve karanlığı aydınlığa
çevirmesini biliyorlar

İşçilere rastlıyorum
hiç kimse onlar gibi böylesine güvenle geçmedi sokaklarından Havana Havana olalı beri
ve ben her gün biraz daha gencim Havana'da
her gün biraz daha yitiriyor ağzım dünyanın acılığını
her gün biraz daha yumuşuyor çizgileri avuçlarımın
ve çok uzaklardaki kadının beni ama yalnız beni
düşündüğüne inanıyorum her gün biraz daha
ve her gün biraz daha keyifli türkü söyleyerek
[geçiyorum
Havana sokaklarından
somos sosyalistas palante palante

Nazım Hikmet

BİR ELEŞTİRİ - BİR CEVAP

Demokrat Arkadaş Dergisi'ne,

Gençliğe yönelik bir dergi çıkarıldığına göre, bu alanda yaratılacak canlı bir mücadeleye ışık tutmayı ve bu mücadeleyi güçlendirmeyi hedeflediğini anlıyoruz. Zaten böylesi bir çaba yoksa derginin çıkması şimdilik gereksizdir. D. Arkadaş'ın 1. sayısındaki "Düne ve Bugüne Bakış" yazısını dikkatlice okuduk. Sonuçta seksen öncesi gençlik mücadelesi konusunda yeterli bilgi sahibi olunmadığını gördük. Herhalde bilgisizlik ve konuyu derinlemesine inceleyememekten kaynaklanan doğru olmayan, haksız suçlamalara rastladık. Örneğin, "DKÖ'de demokratik işleyişin hakim kılınamamasında insanlarda demokrasi bilincinin yeterince olgunlaşamaması", "yöneten yönetilen ayrımını yoketmeyi hedefleyen doğrudan demokrasi anlayışının yerleşmediği", "kendisi gibi düşünmeyenlere karşı tahammülsüzlük", "yakın bir devrim hayali".

Yazı, genel bir değerlendirme düzeyinde kalmış, bu değerlendirmeler de özellikle 75-80 dönemi eksik ve yanlışlıklarla dolu. Herhalde bilgisizlik ve konuyu derinlemesine inceleyememekten kaynaklanan haksız ve doğru olmayan suçlamalara çok sık rastladık. Dergideki yazıların eleştirisine uzun uzun girmeye gerek görmüyoruz. Yalnız devrimci gençlik mücadelesine müdahaleyi amaçlayan bir dergi, daha sağlam, seviyeli ve zengin içerikli yazılar yayınlamalıdır düşüncesindeyiz. En azından yanlış bilgilere dayanarak haksız eleştirilerde bulunulan seksen öncesi devrimci gençlik hareketinin onurlu mücadelecilerine "yiğitlemeler" yapıp "azizler" mertebesine yükseltmeye çalışarak mücadelenin devrimci içeriğini boşaltmak gibi bir durum ortaya çıkıyor. Bu görevi burjuva liberalleri zaten yapıyorlar. Bu dostça eleştirimizin arkadaşlar tarafından değerlendirilmesini istiyoruz.

Erzincan'dan bir grup D.A okuru

Demokrat Arkadaş'ın 1. sayısında yer alan *'Düne ve Bugüne Bir Bakış'* yazısını eleştiren arkadaşlarımıza ve bu eleştirilere cevap verme imkanı sağlayan dergi yöneticilerine teşekkür ediyorum. Konu önemli olmakla birlikte, cevaba dergide ayrılan marjı aşmamak için olabildiğince kısa yazmaya çalışacağım.

'Düne ve Bugüne Bir Bakış' yazısında, '80 öncesi gençlik mücadelesi konusunda bilgisizlik ve derinlemesine incelemenin yapılmadığı şekilnde bir sonuç çıkarılmış. Ayrıca sözkonusu dönemin gençlik mücadelesine *"doğru olmayan, haksız suçlamaların yapıldığı"* iddia edilmekte. Bu *"doğru olmayan, haksız suçlamaların"* neler olduğu ise örneklerle somutlanmış. Şöyle ki;

1. Yazıda *"DKÖ'nde demokratik işleyişin hakim kılınamamasında insanlarda demokrasi bilincinin yeterince olgunlaşmaması (...) gerçeğinin de payı büyüktür."* denilmekte idi.

1980 öncesi DKÖ'nde (yazıda kastedilen ağırlıklı olarak gençlik - öğrenci- dernekleridir, bununla birlikte, diğer kitle örgütleri için de genelleştirilebilir) demokratik işleyişi konu alan yukardaki eleştiriler, anlaşılan o ki; arkadaşlar tarafından kabul görmüyor. Öncelikle, bu konuda söylenebilecekleri, DKÖ'nde demokrasi vardı ya da yoktu şeklinde kısır bir çekişmeden uzaklaştırmaya çalışalım.

75-80 arasında DKÖ'leri, esas itibarıyla (ve ülkedeki genel devrimci eğilime uygun olarak) faşizme karşı direniş temelinde ortaya çıktı. Bu ise, yazıda belirtildiği gibi, demokratik işleyişi kısıtlayan kimi nesnel zorunlulukları beraberinde getirdi. *"Hızlı karar alma, etkili ve zamanında inisiyatif kullanma"* vb. zorunluluklar henüz daha yolun başında olan her örgütlenme için, kararların demokratik bir biçimde alınmasını zorlaştıran etkenlerdir. Üstelik siyasal koşulların son derece ağır olduğu bir dönemde bu, bir kat daha zorlaşır. Nitekim yazıda **öncelikle** vurgulanan nokta budur. Fakat, demokrasiye hayatiyet kazandırma sorununun tek başına nesnel koşullara bağlanamayacağı da belirtilmiş ve insanlarda demokrasi bilincinin yeterince olgunlaşamadığından bahisle, sorunun öznel nedenleri üzerinde de durmanın gerekli olduğu söylenmiştir.

Birincisi, bu saptamanın bir *'suçlama'* olduğu sonucuna nasıl ulaştığımızı anlamak çok zor. Çünkü demokrasi anlayışı, tek başına bir siyasi eğitim sorunu değildir. Yani insanların, demokrasinin, halk demokrasisinin ne olduğunu teorik düzeyde öğrenmesi, bu konuda yüzlerce sayfalık metinleri okuması, demokratik yapıların oluşması için yeterli değildir. Demokrasiyi bir hayat biçimi olarak kavramak ve sindirmek bir yönüyle de **gelenek** sorunudur. Yıllar yılı anti-demokratik ve otoriter kurumlar -koşullar- içinde (siyasal sistem, okul, aile, işyeri vb.) yetişen insanlar için devrimci olmak, kimi siyasal düşünceleri benimsemek, hatta bu konuda belli bir formasyona ulaşmak, demokrasiyi özümsemeye ve demokratik yapılanmalara sağlıklı bir işlerlik kazandırmaya yetmez. Üstelik sorun sadece demokrasiyi egemen kılmaya, ilişkileri demokratik bir çerçevede şekillendirmeye çalışanlarla da sınırlı değildir. Demokratik oluşumlar içinde yeralan kitlelerin, yabancısı oldukları yeni ilişkilere kolayca uyum göstermelerini beklemek, sanıyoruz fazla iyimserlik olur. Yani kitlelerin kendileriyle ilgili konularda karar alacakları mekanizmaları (organları) yaratmak, onların hemen sürece katılımını beraberinde getirmez.

Ayrıca demokrat olmak farklı şeydir, demokrasiye hayatiyet kazandırabilmek farklı şeydir. Birincisi siyasal bir tercih (ve buna bağlı olarak gelişen ya da gelişmesi gereken bir siyasal formasyon süreci), ikincisi ise siyasal bir tercihin yanısıra zamanla oluşacak bir gelenek, alışkanlık ve birikim sorunudur. (Burada küçük bir hatırlatma yapmakta yarar var. Sadece devrimci olmanın, halkı -sıradan insanları (!) - yönetme hakkını doğurduğunu düşünenlerin sayısının az olmadığını unutmayalım).

Sonuç olarak; insanların devrimci olmaları demokrasiye ilişkin sorunları bir çırpıda çözüverecekleri anlamına gelmez.

Mektupta yer alan eleştirilerden, *"yöneten-yönetilen ayrımını yoketmeyi hedefleyen doğrudan demokrasi anlayışının gelişmediği"* konusunun, anlaşılan geçmişe ilişkin bir saptama olduğu sanılmış. Oysa gençlik örgütlerinin **bugün** önünde duran sorunlardan biri olması anlamında birlikte, 1980 öncesi DKÖ'ne aynı bağlamda yapılacak bir gönderme yanlış olmayacaktır ve bu konuda söyleyeceklerimiz de yukarıdakilerden farklı olmayacaktır.(*)

2. *"Kendisi gibi düşünmeyenlere karşı tahammülsüzlük"* konusuna gelince... Bu konu, (özellikle gençlik örgütlerinde) keskin fraksiyoner ayrılıklar ve bu ayrılıkların zaman zaman ciddi çatışmalara kadar vardığı gerçeğini dile getirmek için ele alınmıştı. Esasen bu konuda söylenebilecek fazla birşey yok. Çünkü aksini iddia etmek (üzülerek hatırlatıyoruz) sol içi çatışmalarda öldürülen insanların olduğu gerçeğine gözlerimizi kapatmamız anlamına gelecektir. Yaşanmış maddi vakıaları değiştiremeyiz.

3. *"Yakın devrim hayali"* konusunda haklı olabilirsiniz. Doğrusu anlatılmak istenen hususun *"yakın devrim hayali"* şeklinde ifade edilmesi pek uygun değildi. Orada vurgulanmak istenen nokta, sınıf mücadelesinin uzun dönemli ve inisli-çıkışlı rotasıdır. Yani bir yenilgi ihtimali (kaçınılmaz değildir ama) her zaman gündemdedir. Bu anlamda gençlik hareketinin genel psikolojisini, *"yakın devrim hayali"* şeklinde değil de, yenilgi ihtimalini hiç düşünmemek şeklinde ifade etmek daha doğru olacaktı. Gerçi bu oldukça subjektif bir yargı ama, 11 Eylül günü hiç kimsenin sonraki 6 ay boyunca olacakları (bir ihtimal olarak bile) aklından geçirdiğini sanmıyorum. Kuşkusuz bu konuda kimseyi suçlayamayız. Ama sınıf mücadelesinde büyük hayal kırıklıklarına, şaşkınlıklara ve küskünlüklere yer olmamalı. Tabii bütün bunlar bir tecrübe ve birikim sorunu. Ancak burada, devrimciler arasındaki genel psikolojinin oluşmasında, özelllikle de Türkiye'de sol hareketin durumuyla ilgili yanılsamalar da kimi abartılı yaklaşımların da payı oldu. Fakat bu ayrı bir tartışma konusu.

Kısaca söylenmek istenen; yolun çok, ama çok başında olunduğu biraz unutulmuş gibiydi. (**)

75-80 dönemi gençlik mücadelesine ilişkin *"doğru olmayan, haksız suçlamalar"* olarak ifade edilen eleştirilere cevaben söylenecekler şimdilik bunlar..

Ayrıca değinilmesi gereken biriki husus daha var.

Mektupta yazının *"genel bir değerlendirme düzeyinde kaldığı"* söyleniyor. Bu doğru. Zaten yazının başlığı da *"Düne ve Bugüne Bakış"* değil (mektupta böyle belirtilmiş *"Düne ve Bugüne Genel Bir Bakış"* idi. Bu tür konulardaki değerlendirmelerin derinlik kazanabilmesi ancak canlı tartışma platformlarının oluşmasıyla mümkün olabilir. Nitekim sizlerin eleştirileri, bu yönde atılmış (ve atılacak) en olumlu adımlardır.

Sizlerin *"doğru olmayan ve haksız"* eleştirilerinize gelince... *80 öncesi devrimci gençlik hareketinin onurlu mücadelecilerine "yiğitlemeler" yapıp, 'azizler' mertebesine yükseltmeye çalışarak mücadelenin devrimci içeriğini boşaltmak gibi bir durum ortaya çıkıyor. Bu görevi burjuva liberalleri zaten yapıyorlar."* diyorsunuz. **Demokrat Arkadaş**'ın 1. sayısında, 80 öncesi gençlik hareketine ilişkin başka bir yazı olmadığından anlaşılan yine sözkonusu yazı eleştiriliyor. Lütfen söyler misiniz, yazının neresinde *"burjuva liberallerinin zaten yaptığı yiğitlemeler"* yapılmış ve devrimciler *"azizler mertebesine"* nerede yükseltilmiş? Bu iddianızı somut biçimde kanıtlamanız (en azından örneklemeniz) gerekir. Bu eleştiriler bize bir parça ezbere ve üzerinde fazla düşünmeden yapılmış gibi geliyor. Adeta eleştirinizin bütünü içinde "dekoratif" bir unsur gibi duruyor. Bu yüzden de "haksız ve doğru değil".

Son olarak, konuyla doğrudan ilgili olmasa da değinmek istediğimiz bir husus daha var.

Yenilgi dönemlerinde, insanların kendi geçmişlerini eleştirmeleri kolay değil. (Bu, cezaevlerinde daha da zor.) Çekilen bütün acılara ve güçlüklere rağmen, ayakta kalma çabası, insanları biraz, yaptıkları herşeyin doğru olduğunu ya da hiç yanlış yapmadıklarını düşünmeye zorluyor. (Ayakta kalmaya niyetleri olmayan sürüngenlerde ise geçmişe bakış yapılan herşeyin yanlış olduğu biçiminde ortaya çıkıyor.) Bununla birlikte ortada çok somut bir yenilgi olduğundan, insanların açıkça "yaptığımız herşey doğruydu" demeleri de mümkün olmuyor. Bu kez, geçmişe ilişkin eleştirel yaklaşımlar, "öyle çok ciddi stratejik hatalar yapmadık ama ufak-tefek taktik hatalarımız oldu" vb. son derece boş laflarla ifade ediliyor. Türkiye solunun geçmişi ciddi şekilde değerlendirilecekse, (bu değerlendirme, asla bir günah çıkarma anlayışıyla değil, aksine hatalarımızı, eksikliklerimizi doğru tespit ederek bugünün pratiğine bu deneylerin açtığı yolda müdahale etmek amacıyla olmalıdır.) kimi soyut, ne olduğu anlaşılmayan kavramların içi doldurularak yapılmalı. Asıl anlamlı olan hataları görerek, yani geçmişi doğruları ve yanlışlarıyla bir bütün olarak kabullenerek ayakta kalabilmektir.

Dostça Selamlar.

A.T. BENGİ

(*)— Bütün bu sorunların esasen "Demokrasi **niçin** gereklidir?" Kitle mücadelesinin süreklıliği ve demokrasi", "Kitlelerin politizasyonu ve demokratik işleyiş" vb. perspektifler içinde düşünülmesi ve tartışılması daha yararlı olacaktır.

(**)— Bir kez daha belirtmeliyiz ki; gözlemlerimiz hiçbir siyasi eğilimle sınırlı değildir.

YENİ İKTİSATÇININ AMENTÜ'SÜ

İnanır, iman ederim yeri göğü yaratan ulu dolara
Ve onun özbeöz oğlu efendimiz Milton Friedman'a
Şükürler olsun onu rahminde taşıyan Şikogo Üniversitesi'ne
Açtı gözlerini kutsal ticaret fuarında dünyaya
Ne acılar çekti Pontius'un yönetiminde halkın elinde
Mülksüzleştirildi, öldü, gömüldü
İndi gitti sosyalizmin cehennemine.
Üçüncü yılda dirildi kalktı ölüler arasından,
On birincide çıktı gökyüzüne
oturdu iktidarın sağ yanına.
İnanır iman ederim Ruhulkudse, kutsal özel teşebbüse ve Japon
otomobillerine
Sermaye piyasasına inanırım, finansman kuruluşlarına
Ve 'Pierre Cardin' marka gömleklere
Hastanelerin kendi kendini finanse etmesine inanırım,
Devlet kasasının boşaltılmasına ve özel valizlerin dolmasına
Resesyona inanırım, enflasyon ve deflasyona,
Planlama teşkilatına inanırım, yeni kurumlara ve
"Texas Instruments"ın hesap makinalarına
Tüketici fiyatları indeksine inanırım, asgari istihdam programına ve
gizli servise
Adam Smith'in yaşadığına inanırım, Keynes'in öldüğüne
Ve Marx'ın bir kâbus olduğuna
Şili'nin, yüksek tabakanın oturduğu Las Condes semtinden,
başladığına inanırım ve Santiago'nun merkezinde bittiğine
Oradaki insanlara inanırım, bize inandıkları sürece
Halılarla döşeli bürolara, sarışın sekreterlere ve dış borca inanırım
İşlere inanırım, yağlı işlere...
Ülkenin fabrikalarının, maden ocaklarının ve ormanlarının satılmasına
inanırım
Kesin bir bilim olduğuna inanırım ülke ekonomisinin
inanırım başka hiç kimsenin hiçbir şey bilmediğine
Ve hiç kimsenin düşüncesini açıklamaması gereğine
Gazetecilerin lüzumsuz olduğuna inanırım ve kamuoyunun hesaba
katılmamasına
Sosyologların bir veba ve yoksulların
Zorunlu bir bela olduğuna inanırım
Fizibilite incelemelerine, anti-tekel yasaya
Ve müdürler kurulunun ödüllendirilmesine
Tenise, iş yemeklerine ve karışlaştırmalı üstünlüklere inanırım,
Uluslararası fiyatlara, ulusal ücretlere ve Arjantin ayakkabılarına
İnanırım özel teşebbüsün etkinliğinin bekâretine ve
Devletin çaresiz etkinsizliğine ve kauçuk ağaçlarına
Carter'in komünist olduğuna inanırım,
Kardinalin komünist olduğuna ve
Komünistlerin komünist olduklarına,
Ekonominin büyümesine inanırım ve
işsizliğin gerilemesine
İnanırım piyasanın kutsal sofrasına
Günahlarımızın affedileceğine,
Bir gün tekrar görüneceğine kayıpların
Ve inanır iman ederim ezeli ve ebedi cuntaya

Âmin.

Pablo Hunecus'un Şili'li **Chicago Boys** ağzından kaleme aldığı bu iman açıklaması 10 Eylül 1979 tarihinde Santiago'da **La Tercera de la Hora** adlı günlük gazetede yayımlandı. Bu arada geçerliliği Şili sınırlarının çok ötelerine uzanan Amentü'yü Kerem Çalışkan Almancasından Türkçeye aktardı.